

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 21.11.2001
KOM(2001) 681 endelig

EUROPA-KOMMISSIONENS HVIDBOG
ET NYT AFSÆT FOR EUROPÆISK UNGDOM

INDHOLDSFORTEGNELSE

EUROPA-KOMMISSIONENS HVIDBOG ET NYT AFSÆT FOR EUROPÆISK UNGDOM	1
FORORD	4
1. Baggrund.....	6
2. Udfordringer.....	8
2.1. Den demografiske udvikling.....	8
2.2. Ændringer i de unges situation	9
2.3. De unges inddragelse i samfundslivet	10
2.4. Europæisk integration.....	10
2.5. Globalisering.....	11
3. En vellykket høring	11
3.1. Hovedbudskaberne	13
4. Et nyt mål.....	14
4.1. Ungdomsområdet i mere specifik forstand.....	15
4.1.1. Den åbne koordinationsmetode	15
4.1.2. Den åbne koordinationsmetodes indsatsfelt på ungdomsområdet	16
4.2. Bedre hensyntagen til ungdommen i de andre politikker	19
4.3. Anvendelsen af programmet "Ungdom"	22
5. Konklusion	22
BILAG.....	24
Bilag 1 Resultater af høringen.....	24
1. Intet demokrati uden medbestemmelse.....	25
1.1. Analyse af resultaterne	25
1.2. Forslag som følge af høringen	28
2. Uddannelse, en afgørende fase for de unge.....	32
2.1. En analyse af resultaterne.....	32
2.2. Forslag som følge af høringen	37
3. Beskæftigelse som et middel til bedre integration af unge	39

3.1.	En analyse af resultaterne.....	39
3.2.	Forslag som følge af høringen	44
4.	At få det bedst mulige ud af at være ung	48
4.1.	Analyse af resultaterne	48
4.2.	Forslag som følge af høringen	52
5.	Et Europa bygget på værdier.....	54
5.1.	Analyse af resultaterne	54
5.2.	Forslag som følge af høringen	59
6.	Bidrag til hvidbogen.....	64
Bilag 2 Oversigt over aktioner i Europa på ungdomsfronten		66
1.	Programmet Ungdom.....	66
2.	Politiske initiativer, som vedrører ungdommen	67
3.	Finansiering af projekter inden for beskæftigelse, uddannelse, kultur og beskyttelse af de unge.....	74
4.	Chartret for grundlæggende rettigheder.....	75
5.	Støtte fra Europa-Parlamentet.....	75
6.	Bidrag fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.....	76
7.	Dialog med Det Europæiske Ungdomsforum	76
8.	Europarådets arbejde	77
9.	Undersøgelser og rundspørger iværksat af Europa-Kommissionen.....	78

FORORD

Beslutningen om at offentliggøre hvidbogen om ungdom og især beslutningen om en forudgående bred høring udspringer først og fremmest af viljen til at fremme nye styreformer i EU.

Hvidbogen falder således helt i tråd med den linje, Kommissionen udstak i juli dette år, da den vedtog hvidbogen om nye styreformer i EU, og som går ud på at åbne beslutningsprocessen i Den Europæiske Union for borgernes og dermed også de unge borgeres inddragelse i de beslutninger, som vedrører dem.

De unge i første række

Resultaterne af den omfattende høring, der gik forud for denne hvidbog, taler deres tydelige sprog: trods meget forskellige situationer har de unge fælles værdier og ambitioner, men også fælles problemer. Disse unge udgør en gruppe, der er under kraftig forandring, og som har sine særlige kendetegn: senere indtræden på arbejdsmarkedet og senere familiestiftelse, vekslen mellem arbejde og studier, men især langt mere forskelligartede individuelle livsbaner end tidligere. Skole eller universitet, arbejdsplads og socialt miljø spiller ikke længere den samme integrerende rolle. De unge bliver selvforsørgende senere og senere.

Det giver sig ofte udslag i en bevidsthed hos de unge om, hvor skrøbelig deres situation er, i mindre tillid til de eksisterende beslutningssystemer og i en vis uvilje mod de traditionelle former for deltagelse i samfundslivet og i ungdomsorganisationerne. Nogle unge siger, at de ikke altid kan orientere sig inden for offentlige politikker, der er udformet for og af folk, der er ældre. En del af de unge henfalder til ligegyldighed eller individualisme; en anden del fristes af protestformer, der kan være yderliggående eller ligefrem bevæge sig på kanten af demokratiet. Hovedparten ønsker ikke desto mindre at deltage i og øve indflydelse på politikerne, men har ikke mulighederne for dette.

De unge europæere har imidlertid noget at bidrage med, for det er dem, der bliver mest direkte berørt af de økonomiske forandringer, demografiske ubalancer, globalisering og kulturel mangfoldighed. Det er dem, af hvem det forventes, at de skaber andre former for sociale relationer, andre måder at udtrykke solidaritet på, tackler forskelligheder og sikrer sig økonomisk fremgang, samtidig med at nye problemer dukker op.

Trods en mere kompleks samfundsmæssig og økonomisk situation udviser de unge stor evne til at tilpasse sig. Det er de nationale og europæiske politikeres ansvar at lette denne tilpasning ved at gøre de unge til fulgyldige aktører i vores samfund.

De unge og Europa

Debatten om Europas fremtid er sat i gang. En udvidelse uden sidestykke vil også åbne for nye perspektiver. Erfaringerne fra de seneste års europæiske politik viser med al tydelighed, at opbygningen af det integrerede Europa bør ske sammen med de europæiske borgere. Høringerne med henblik på en sådan opbygning og den debat,

der er igangsat vedrørende "nye styreformer i EU", bør også omfatte dem, der er bestemt til at skulle tage over. Det europæiske projekt er stadig ungt, i sin vorden og genstand for debat; for at projektet kan lykkes, har det behov for de unges ildhu og entusiasme og deres tilslutning til de værdier, det bygger på.

De unge har udtrykt det klart: De ønsker at blive hørt og betragtet som fuldgyldige samtalepartnere, de ønsker at bidrage til at opbygge det integrerede Europa, de ønsker at påvirke debatten om Europas fremtid. Det er på tide at betragte ungdommen som en styrke i den europæiske integration og ikke som et problem, der skal tackles. Vi må derfor give dem mulighed for at udtrykke deres idéer og konfrontere dem med de tanker, som næres af andre civilsamfundsaktører.

Fra det lokale til det europæiske plan: en ny dynamik

Hovedparten af de mulige indsatsområder, der er nævnt i denne hvidbog, har adresse til de europæiske stater og regioner, som bør være primus motor i iværksættelsen af aktionerne til fordel for ungdommen. Det er nemlig i jordhøjde, dér hvor de unge konkret kan vurdere resultaterne af deres personlige engagement, at de opøves i et aktivt medborgerskab. Det er ved at deltage i aktiviteterne i skolen, kvarteret, kommunen eller en forening, at de unge tilegner sig den erfaring og selvtillid, som er nødvendig for at involvere sig yderligere – nu eller senere – i samfundslivet – også på europæisk plan. Det er ved at engagere sig i samfundsaktiviteter, der står åbne for alle uden forskelsbehandling af nogen art, at de unge bidrager til et mere solidarisk samfund og udfylder deres medborgerrolle fuldt ud.

Det er imidlertid vigtigt at give disse aktioner til fordel for ungdommen en europæisk dimension for at gøre dem mere effektive og forbedre samspillet mellem dem, samtidig med at man respekterer og inddrager de ansvarlige kræfter på de enkelte interventionsniveauer. Det er det, de unge, som har deltaget i høringen, kræver; det er det, Europa-Parlamentet ønsker, og det er det, medlemsstaterne anbefaler i henhold til den høring, Kommissionen iværksatte. Til opfyldelse af dette foreslås i hvidbogen en ny europæisk samarbejdsramme bestående af to luger: anvendelse af den åbne koordinationsmetode på ungdomsrådet i mere specifik forstand og bedre hensyntagen til ungdomsdimensionen ved udarbejdelsen af de øvrige politikker.

Denne europæiske dimension vil skabe en dynamik i jordhøjde og øge kreativiteten, ved at gøre det muligt at udveksle og sammenligne god praksis og sikre en national og europæisk anerkendelse af de bestræbelser, der udfoldes på lokalt eller regionalt plan af enkeltindivider og af de organisationer, som opererer på ungdomsområdet. Den gør det muligt at fastlægge en fælles holdning og få et bedre kendskab til ungdomsrelaterede anliggender samt sikre en bedre indsats gennem samarbejde og opstilling af fælles mål.

Lytte til de unge, sikre lokale initiativer en resonansbund, tilskynde medlemsstaterne til at etablere et bedre samarbejde, allerede nu iværksætte konkrete aktioner inden for rammerne af de eksisterende europæiske programmer og gøre "ungdomsdimensionen" mere synlig i samtlige politikker, dette er den tilgang, som foreslås i denne hvidbog med det sigte at skabe betingelserne for de unges fulde deltagelse i det sociale liv i demokratiske, åbne og solidariske samfund.

1. BAGGRUND

Det udvidede Europa vil tælle 75 mio. unge mellem 15 og 25 år¹. Hvor forskellige de end er (med hensyn til adgang til arbejdsmarkedet, uddannelse, familieliv, indkomst osv.), kræver de unge at få status af borgere med dertil hørende rettigheder og pligter. Investere i ungdommen er derfor ensbetydende med at investere i det, der udgør vores samfunds guldgrube i dag og i morgen. Der er tale om en af nøglerne til realiseringen af det politiske mål, som blev opstillet af Det Europæiske Råd i Lissabon: gøre EU til "den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden".

Traktaterne gør det muligt at operere på en lang række indsatsområder², som berører ungdommen enten direkte eller indirekte: bekæmpelse af forskelsbehandling, europæisk medborgerskab, beskæftigelse, bekæmpelse af social udelukkelse, uddannelse, erhvervsuddannelse, kultur, sundhed, forbrugerbeskyttelse, fri bevægelighed for personer, miljøbeskyttelse, unge forskeres mobilitet, udviklingssamarbejde og fattigdomsbekæmpelse.

Man har iværksat en række fællesskabsaktioner, der mere direkte vedrører ungdommen: på uddannelsesområdet, men også inden for beskæftigelse og erhvervsuddannelse eller senest med hensyn til adgang til informationsteknologier for blot at nævne nogle eksempler.

Ud over de overordnede og sektorspecifikke politikker, som vedrører ungdommen, har der udviklet sig en anden aktivitetstype, som sigter mod at fremme mobilitet, interkulturelle arrangementer, medborgerskab, volontørtjeneste... I den forbindelse og i overensstemmelse med traktatens artikel 149³ har EU iværksat en række aktioner,

---

¹ Ved "ungdom" forstås her livsafsnittet mellem 15 og 25 år i overensstemmelse med Parlamentet og Rådets beslutning om programmet "Ungdom". Ved "det udvidede Europa" forstås landene i Den Europæiske Union og de 12 tiltrædelseslande.

² Jf. bilag 1 "Oversigt over europæiske aktioner til fordel for ungdommen". Dette sammenfattende dokument indeholder alle europæiske erfaringer på ungdomsområdet, som enhver fremtidig aktion bør bygge på.

³ Traktatens artikel 149:

1. Fællesskabet bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed.

2. Målene for Fællesskabets indsats er:

- at udvikle den europæiske dimension på uddannelsesområdet, navnlig gennem undervisning i og udbredelse af medlemsstaternes sprog
- at begunstige studerendes og læreres mobilitet, bl.a. ved at fremme den akademiske anerkendelse af eksamensbeviser og studieperioder
- at fremme samarbejdet mellem uddannelsesinstitutionerne
- at fremme udvekslingen af oplysninger og erfaringer om spørgsmål, som er fælles for medlemsstaternes uddannelsessystemer
- at tilskynde til udvikling af udvekslingen af unge og ungdomsledere
- at tilskynde til udvikling af fjernundervisning.

3. Fællesskabet og medlemsstaterne fremmer samarbejdet med tredjelande og med de internationale organisationer, der beskæftiger sig med uddannelsesforhold, herunder navnlig Europarådet.

4. For at bidrage til virkeliggørelse af målene i denne artikel vedtager Rådet:

herunder programmet "Ungdom". Disse aktioner har gjort det muligt at indlede et samarbejde omkring spørgsmål som f.eks. mobilitet og udveksling af unge. Samarbejdet er gradvis blevet udvidet til andre områder såsom information, udvekslinger mellem organisationer og volontørtjeneste.

Mere generelt fortjener en række emner – såsom de unges deltagelse i samfundslivet eller selvforsørgelse – som ikke henhører direkte under Fællesskabets kompetence, en indgående analyse på grund af deres tætte forbindelse til ungdomsområde og effekt på det politiske plan. Således får medlemsstaterne et praktisk værktøj i hænde til koordineringen af deres aktioner i de pågældende sektorer.

Alle disse specifikke aktioner til fordel for ungdommen er løbende blevet støttet af Europa-Parlamentet dels i forbindelse med vedtagelsen af programmerne, dels i form af beslutninger eller høring af unge. Ministerrådet (ungdom) har vedtaget en række resolutioner om deltagelse i samfundslivet, idrættens uddannelsesmæssige potentiale, social integration samt unges foretagsomhed og iværksætterånd. Hvad angår Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, afgiver de med jævne mellemrum positive og opmuntrende udtalelser vedrørende forskellige ungdomspolitiske anliggender.

Spørgsmålet er nu, om disse specifikke aktiviteter løser alle de udfordringer, ungdommen nu står over for, og om de ansvarlige europæiske politikere bedst muligt udnytter det potentiale, ungdommen udgør. Man må konstatere, at resolutioner, beslutninger og erklæringer vedrørende ungdommen ofte er blevet ved de gode intentioner, og at de europæiske institutioner og medlemsstaterne savner et overblik over politikkerne og instrumenterne til fordel for de unge. Det nuværende europæiske samarbejdssystem på ungdomsområdet har nået grænsen for sin ydeevne og risikerer ikke længere at være i stand til at imødegå de nye udfordringer (se punkt 2), som bør tages op:

- den demografiske udvikling og samfundsudviklingen, som gør relationerne mellem generationerne mere komplekse
- den voksende kløft mellem ungdom og offentlige anliggender på nationalt, europæisk og internationalt plan, som risikerer at skabe et "medborgerunderskud"
- en indsats med henblik på at højne kvaliteten af debatten om EU's fremtid - som er en demokratisk nødvendighed - og fremme af en større inddragelse af borgere, civilsamfund og territoriale aktører, således som det anbefales i hvidbogen om nye styreformer i EU⁴.

- efter fremgangsmåden i artikel 251 og efter høring af Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: tilskyndelsesforanstaltninger, men uden at der er tale om nogen form for harmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser

- med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen: henstillinger.

4

"Nye styreformer i EU – En hvidbog", KOM(2001)428 af 25.7.2001.

Fremme af nye styreformer i EU er en af de fire strategiske prioriteter, Kommissionen har opstillet. Ved "styreform" forstås alle de regler, mekanismer og fremgangsmåder, som har indflydelse på forbindelsen mellem de forskellige beføjelser, der udøves, samt på åbningen af EU's beslutningsproces for borgernes deltagelse i de beslutninger, der vedrører dem.

Denne modernisering af Fællesskabets offentlige indsats bygger på fem grundprincipper: åbenhed, deltagelse, ansvarlighed, effektivitet og sammenhæng.

Ungdomsområdet er frem for noget et af de områder, hvor disse principper bør finde anvendelse:

- **Åbenhed:** sikre information og en aktiv kommunikation i forhold til de unge på deres sprog, så de forstår, hvorledes Europa, og de politikker, som vedrører dem, fungerer.
- **Deltagelse:** sikre, at de unge høres, og fremme deres deltagelse i de beslutninger, der vedrører dem og deres lokalsamfund i almindelighed.
- **Ansvarlighed:** udvikle et nyt og struktureret samarbejde mellem medlemsstaterne og de europæiske institutioner for på et passende ansvarsniveau at finde konkrete løsninger som svar på de unges ønsker.
- **Effektivitet:** udnytte den ressource, ungdommen udgør, så denne kan løse de samfundsmæssige udfordringer, bidrage til de forskellige ungdomspolitikkers succes og opbygge morgendagens Europa.
- **Sammenhæng:** udvikle en integreret tilgang til diverse ungdomspolitikker og de forskellige relevante indsatsniveauer.

Beslutningen om at offentliggøre hvidbogen og især gennemførelsen af en bred høring udspringer af denne "styreformstilgang".

2. UDFORDRINGER

2.1. Den demografiske udvikling

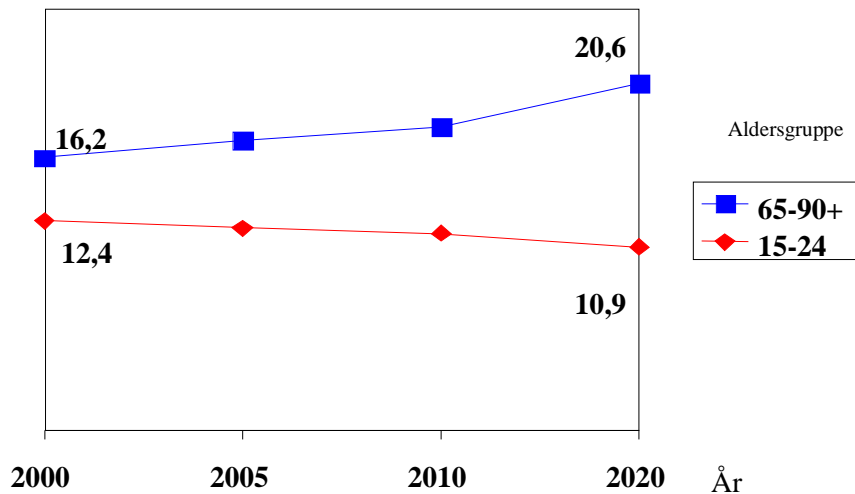
Da fødselshyppigheden falder, samtidig med at levetiden stiger, undergår vores befolkninger en aldring. I perioden 2000 – 2020 vil de 65-90-åriges andel af EU's samlede befolkning stige fra 16 til 21%, mens de 15-24-årige kun vil udgøre 11%⁵.

---

⁵ Kilde: Eurostat, Demographic Statistics, 1999.

Befolkningens aldring i EU-15 i perioden 2000-2020

% af befolkningen i EU-15

Kilde: Eurostat, Demographic Statistics 1999, national forecasts, pp. 202-205

Denne talmæssige uligevægt mellem unge og mindre unge vil afstedkomme kvalitative ændringer i forholdet mellem generationerne. Det økonomiske pres på de sociale systemer udgør kun en af facetterne af denne udfordring. Det drejer sig nemlig ikke kun om at udfinde nye solidaritetsmekanismer mellem de unge og deres forældre og eventuelt bedsteforældre, men navnlig om at sikre, at generationsskiftet sker på tilfredsstillende vis i samfund, som undergår dybtgående ændringer.

Befolkningens aldring gør det ligeledes nødvendigt at anvende menneskelige ressourcer fra tredjelande for at opveje den manglende arbejdskraft. Der vil ske en diversificering af vores samfund både på det etniske, religiøse, sociale og sproglige plan. Denne øgede mangfoldighed bør styres navnlig i forhold til de pågældende unge for at undgå eventuelle sociale spændinger eller negative konsekvenser for uddannelsessystemerne og arbejdsmarkedet.

2.2. Ændringer i de unges situation

Ungdommens sociologiske, økonomiske og kulturelle profil har undergået en kraftig udvikling i kølvandet på demografiske ændringer, men også som følge af forandringer i det sociale miljø, i individuelle og kollektive adfærdsmønstre, i de familiemæssige bånd og i vilkårene på arbejdsmarkedet⁶.

Første konstatering: forlængelse af ungdommen. Demograferne konstaterer, at de unge som følge af økonomiske faktorer (integration på arbejdsmarkedet, arbejdsløshed, ...) og sociokulturelle faktorer i gennemsnit er ældre, når de tilbagelægger de forskellige livsetaper: studieafslutning, indtræden på arbejdsmarkedet, familiestiftelse osv.

⁶ Jf. en forskerrapport, som blev fremlagt på seminaret i Umeå i marts 2001 (<http://europa.eu.int/comm/education/youth/ywp/umeareport.html>).

Anden konstatering: ikke-lineære livsforløb. Der kan i dag konstateres en "forstyrrelse i rækkefølgen af de forskellige livsafsnit"⁷: Man kan på samme tid være studerende, familieforsørger, arbejdstager eller på jagt efter et job og leve hos sine forældre, og skift mellem disse forskellige statusser bliver hyppigere og hyppigere. De individuelle livsforløb bliver så meget mindre lineære, som vores samfund ikke længere yder de samme garantier (ansættelsessikkerhed, sociale ydelser osv.).

Tredje konstatering: De traditionelle kollektive modeller taber i betydning til fordel for mere og mere individuelle personlige livsforløb. "De tidspunkter, hvor den enkelte stifter familie, gifter sig og får et job, følger ikke længere et standardskema"⁸. Dette har navnlig konsekvenser for de politikker som føres af de offentlige myndigheder.

2.3. De unges inddragelse i samfundslivet

Den europæiske ungdom ønsker generelt at fremme demokratiet og navnlig at deltage i dette. Men der er opstået en mistillid over for alt, hvad der minder om institutionelle strukturer. De unge ofrer mindre tid end tidligere på politisk og socialt arbejde i de traditionelle strukturer (partier, fagforeninger), og deres deltagelse i demokratiske høringer er ringe. Ungdomsorganisationerne mærker også denne tendens og føler behov for at forny sig⁹.

Dette betyder ingenlunde, at de unge ikke interesserer sig for det offentlige liv. De fleste unge viser en klar vilje til at deltage og øve indflydelse på de samfundsmæssige beslutninger – men under mere individuelle og punktuelle former for deltagelse i samfundslivet, som falder uden for rammerne af tidligere partcipatoriske strukturer og mekanismer.

Det påhviler de offentlige myndigheder at slå bro over den eksisterende kløft mellem på den ene side de unges vilje til at udtrykke sig og på den anden side de vilkår og strukturer, vores samfund tilbyder til dette formål; i modsat fald risikerer man, at der udvikles et medborgerskabsunderskud for ikke at tale om en øget utilfredshed.

2.4. Europæisk integration

Dette fænomen optræder også i forhold til EU, som de unge generelt har delte meninger om. For dem er Europa både et område, hvor der værnes om respekten for grundlæggende værdier, og et område, hvor de opholder sig, studerer, arbejder og rejser. De institutioner, der styrer dette område, forekommer dem imidlertid fjerne og lukkede. Denne afstand mellem ungdommen og Europa er kun en illustration af den

---

⁷ "Jeunesse, le devoir d'avenir" (Ungdom, pligten til en fremtid), Commissariat Général du Plan (Generalkommissariatet for Planlægning), rapport fra udvalget under ledelse af Dominique Charvet, marts 2001, s. 33.

⁸ "Jeunesse, le devoir d'avenir" (Ungdom, pligten til en fremtid), *ibid.* s. 35.

⁹ Der kan på grundlag af Eurobarometret "Europæisk ungdom i 2001" (EB 55.1, som blev gennemført i 2001) konstateres en uvilje hos unge europæere over for organisationer, idet hver anden spontant erklærer, at han/hun ikke tilhører nogen bevægelse. Man kan desuden konstatere, at der fortsat er store forskelle landene imellem (i Nederlandene er knap 80% af de unge organiseret imod 30% i Portugal). Denne mere eller mindre markante uvilje vedrører alle lande med undtagelse af Belgien og Luxembourg. Når det gælder organiseringen af de unge, er det idrætsklubberne, der har størst tilslutning (28%); denne er langt mindre hos ungdomsorganisationerne (7%), fagforeningerne og de politiske partier (4%).

distance, der kan konstateres mellem de europæiske befolkninger og "Bruxelles"¹⁰. Men i det fortsatte arbejde på fællesskabsprojektet, navnlig med henblik på udvidelsen, afhænger meget af de unge generationers tilslutning. Det er vigtigt at tage dem "om bord" som aktive partnere i udarbejdelsen af konkrete projekter, der er tilpasset deres situation, ønsker og evner.

2.5. Globalisering

Alt andet lige kan der konstateres den samme afstand mellem de unge og globaliseringsfænomenet. Den europæiske ungdom lever i samfund, der er åbne over for udefra kommende kulturelle og økonomisk påvirkninger. De gør verden til deres referenceskala og tilegner sig uden videre visse produkter, som er symboler på globaliseringen¹¹. Samtidig protesterer de imod visse følger af denne under påberåbelse af social retfærdighed, åbenhed over for andre og en udvikling, der betegnes som "bæredygtig". De sætter spørgsmålstegn ved de internationale institutioner, der forekommer dem vanskeligt tilgængelige, komplekse og ikke særlig lydhøre over for de spørgsmål, som optager dem. Dette mildt sagt kontrastfyldte forhold mellem ungdom og globalisering er et tegn på, at der er noget galt, og bør ikke ignoreres.

Herved bekræfter de unge i vid udstrækning den konstatering, at globaliseringen stiller os over for en række udfordringer: "hvad enten man bryder sig om det eller ej, er globaliseringen et faktum. Det er vores opgave at kontrollere den og udnytte den til gavn for menneskeheden"¹².

Alle ovennævnte problemer udgør en meget stor udfordring, som kræver, at der skabes de rette betingelser for, at unge europæere i højere grad kan fungere som solidariske, ansvarlige, aktive og tolerante borgere i pluralistiske samfund. De unges øgede inddragelse i de lokale, nationale og europæiske samfundsanliggender og fremvæksten af et aktivt medborgerskab udgør således en af de vigtigste udfordringer - ikke kun for de nuværende samfund, men også for disses fremtid.

3. EN VELLYKKET HØRING

På denne baggrund og i betragtning af de store udfordringer og begrænsningerne i det nuværende samarbejdssystem foreslog Kommissionen på Rådets møde (ungdom) i slutningen af 1999, at der udarbejdes en hvidbog med henblik på et nyt europæisk samarbejde på ungdomsområdet. Under hele den omfattende høring, der var et led i forberedelsen af hvidbogen, har dette initiativ nydt en uforbeholden støtte fra EU-medlemsstaterne, de forskellige EU-formandskaber og Europa-Parlamentet.

---

¹⁰ Jf. "Nye styreformer i EU – En hvidbog", ibid.

¹¹ Det gælder bl.a. informationsteknologier såsom Internet, e-mail og mobiltelefoni. Ifølge Eurobarometer 55.1 er andelen af 15-25-årige, der oplyser, at de regelmæssigt benytter en computer, er på nettet, spiller videospil, ... mere end fordoblet siden 1997, idet den er steget fra 21 til 43%. Et andet vigtigt faktum: 80% af de unge bruger regelmæssigt en mobiltelefon.

¹² Jf. tale af Romano Prodi af 20.7.2001 (http://europa.eu.int/comm/commissioners/prodi/globalisation_en.htm).

En høring uden sidestykke

Denne hvidbog tager udgangspunkt i den høring, der fandt sted fra maj 2000 til marts 2001, og som omfattede unge fra alle samfundsgrupper, ungdomsorganisationer, det videnskabelige samfund, ledende politikere og deres forvaltninger. Høringen er med hensyn til omfang, varighed, deltagernes forskellighed og resultaternes righoldighed uden sidestykke på europæisk plan. For visse medlemsstater udgjorde den også en premiere. Aktivitetsniveauet var højt:

- der blev afholdt 17 nationale konferencer i medlemsstaterne med deltagelse af flere tusinde unge; der blev i den forbindelse stillet 440 forslag
- den europæiske sammenkomst, der blev afholdt i Paris i oktober 2000 under det franske formandskab, gjorde det muligt at placere resultaterne af de nationale konferencer i en mere europæisk sammenhæng; 450 unge repræsentanter fra 31 lande enedes om ca. 80 forslag
- mere end 60 græsrodsbevægelser blev hørt i februar 2001 i Det Økonomiske og Sociale Udvalg i Bruxelles
- det videnskabelige samfund repræsenteret ved en halv snes tværfaglige forskere blev opfordret til at afgive en redegørelse om den fremtidige udvikling på ungdomsområdet
- der blev gennemført samtaler i de enkelte europæiske hovedstæder med ledende politikere og embedsmænd, men også med de nationale ungdomsråd, og to møder med departementscheferne i de ministerier, der har ansvaret for ungdomsanskaffelser (et indledende møde for disse bilaterale samtaler og et afsluttende møde for disse konsultationer)
- der blev afholdt et møde i Umeå i midten af marts 2001 under det svenske formandskab. Unge, ungdomsorganisationer, forskere og offentlige myndigheder opstillede de prioriteter, der bør være bestemmende for den politiske indsats
- der blev den 24. april 2001 afholdt en debatdag i Europa-Parlamentet. Knap 300 personer, hovedsagelig unge, deltog.

Høringen vil blive fortsat. Det belgiske formandskab afholder et seminar i Gent i november 2001, hvor Kommissionen vil have lejlighed til at fremlægge hvidbogen og indlede en debat om de emner og aktioner, som er indeholdt i denne.

Den analyse af høringsresultaterne, der er beskrevet i detaljer i bilag 1, bekræfter i vidt omfang den ovenfor stillede diagnose og understøtter det synspunkt, at der nu er behov for et nyt tiltag.

De unge ønsker alle, at der iværksættes politikker, som opfylder deres forventninger. De er af den opfattelse, at den offentlige indsats, der gøres på lokalt, regionalt, nationalt og europæisk plan, ofte er utilstrækkelig og ikke stemmer overens med de spørgsmål, der optager dem i det daglige. De forlanger fornyelse af idéer og metoder. Og de kræver navnlig fuld deltagelse i udformningen af politikkerne.

3.1. Hovedbudskaberne

Hele høringsprocessen udmunder i fire hovedbudskaber:

➤ Sikre de unge et aktivt medborgerskab

De unge, som har deltaget i høringen, hævder, at de er ansvarlige borgere. De tilstræber således at blive inddraget i større omfang i samfundslivet. De ønsker at give deres mening til kende om spørgsmål af enhver art. Denne vilje til deltagelse i samfundslivet bør kunne komme til udtryk på forskellige niveauer, fra det lokale til det internationale niveau, spille på flere registre – aktive og repræsentative – og ikke udelukke nogen form for engagement – fra det mere punktuelle til det mere varige, fra det mere spontane til det mere organiserede. Desuden kan de unges deltagelse ikke begrænses til høringer og i endnu mindre grad til rundspørger; de unge bør også inddrages i beslutningsprocessen.

Deltagelsen i samfundslivet bør styrkes, uden at nogen bliver holdt ude, hvilket indebærer, at deltagelsen bør fremmes for dem, der har de største problemer, og at det bør sikres, at unge, der ikke er organiseret, får øget adgang til de nuværende strukturer.

Information, der er en nødvendig forudsætning for en styrkelse af dette aktive medborgerskab, er et felt, de unge venter sig meget af: I erkendelse af at de områder, der skal dækkes, er omfattende (beskæftigelse, arbejdsvilkår, bolig, studier, sundhed...) og består i mere end oplysninger om fællesskabsprogrammerne, sætter de unge i første omgang deres lid til en anerkendelse af, at der er et behov, som bør opfyldes. De unge har også insisteret kraftigt på respekten for principperne om lige adgang, nærhed og høje etiske normer. Der er endvidere lagt vægt på betydningen af en informationstjeneste med et "menneskeligt ansigt", der inddrager de unge såvel i udarbejdelsen af indholdet som i formidlingen af dette.

➤ Anerkende nye måder at erhverve sig viden på

De unge ønsker, at de offentlige myndigheder anerkender, at uddannelse ikke begrænser sig til den, de modtager under traditionelle eller formelle former. Efter deres opfattelse ville det være nyttigt, hvis der blev anlagt en mere global tilgang til denne vigtige periode i de unges liv, når det gælder tilegnelse af viden og erfaring, idet man inkluderede uformelle uddannelsesaspekter.

Der bør således lægges større vægt på mobilitet og volontørtjeneste, der udgør praksisser, hvis udbredelse og anerkendelse stadig lader tilbage at ønske; styrkelsen af disse praksisser, idet de kobles på de politikker, som føres på uddannelsesområdet, har i de unges øjne høj prioritet. De ønsker, at disse udvidede tiltag anerkendes og støttes økonomisk. For at lykkes fuldt ud bør en sådan kobling mellem den formelle og uformelle læringsdimension tage hensyn til individuel udvikling og støtte sig på dedikerede ungdomsorienterede værktøjer og metoder, der fremmer peer-to-peer-udvekslinger og eksperimenterende aktiviteter, hvor "processen" vægtes højere end resultatet.

➤ Styrke de unges selvforsørgelse

Selvforsørgelse er et vigtigt krav blandt unge. Denne bygger på de midler, man giver dem i hænde - i første række de materielle. Spørgsmålet om indkomst er således centralt. Politikken på beskæftigelsesområdet, hvad angår social beskyttelse, indslusningshjælp, men også på bolig- og transportområdet, berører ungdommen. Politikken inden for disse områder er nødvendig for at sætte de unge i stand til i højere grad at forsørge sig selv og bør styrkes under hensyntagen til deres synspunkter og interesser samt de resultater og erfaringer, som er specifikke for ungdomspolitikområdet. Fordi de unge ønsker at være aktive i samfundet, og fordi de føler sig berørt af de politikker, der vedrører de forskellige facetter af deres levevilkår, er de imod, at ungdomspolitikkerne begrænses til specifikke områder.

➤ **EU som garant for værdier**

Det store flertal af de unge går ind for visse værdier, som også er dem, der karakteriserer europæisk integration, men dette afholder dem ikke fra at mene, at de europæiske institutioner er ret lukkede og tager for lidt hensyn til de spørgsmål, der optager dem.

På grund af, eller på trods af, mangfoldigheden af de unges univers og livsforløb nævner de uvisheden og de problemer, de vil møde i deres privatliv og deres arbejdsliv. Denne bevidsthed om deres personlige livsforløb skrøbelighed forklarer sikkert delvis deres større bekymring for udstødte. De mener også, at der bør gøres en stor indsats for at sikre individets grundlæggende rettigheder – for ikke at tale om mindretallets - og for at bekæmpe enhver form for diskrimination eller racisme - og det på alle offentlige indsatsniveauer.

Den europæiske ungdom tilslutter sig alle de væsentlige værdier, Europa bygger på. Den forventer, at dette lever op til deres forventninger.

4. ET NYT MÅL

Denne hvidbog omhandler alle de spørgsmål, der blev rejst under høringen uanset kompetenceniveau. Den egentlige politiske kompetence på ungdomsområdet henhører ganske vist i alt væsentligt under EU-medlemsstaterne, og i nogle lande er den i vid udstrækning regionaliseret og ofte tilknyttet det lokale niveau. Det er i øvrigt de beslutninger, som træffes lokalt, der har den største indflydelse på de unges dagligdag. Subsidiariteten bør således anvendes på dette område såvel af principielle grunde som af effektivitetshensyn. Men dette er ikke uforeneligt med et bedre samarbejde på europæisk plan, som vil styrke de nationale politikkers effekt og sammenhæng.

Dette leder frem til hvidbogens hovedmål: Udstyre EU med en ny samarbejdsramme på ungdomsområdet, som både er ambitiøs, er på højde med de unges forventninger og er realistisk, idet den rangordner de talrige spørgsmål, der blev bragt på bane under høringen, og respekterer de forskellige relevante kompetenceniveauer. Dette samarbejde bør tage afsæt i det eksisterende aktivitetsgrundlag, være foreneligt med og supplere øvrige igangværende initiativer, navnlig inden for beskæftigelse, uddannelse og social integration, hvis dette viser sig nødvendigt, og sikre et bedre samspil mellem de forskellige kompetenceniveauer og aktørerne på ungdomsområdet.

Denne nye samarbejdsramme indeholder to centrale luger:

- anvendelse af den åbne koordinationsmetode på ungdomsområdet i mere specifik forstand
- bedre hensyntagen til ungdommen i de øvrige politikker.

4.1. Ungdomsområdet i mere specifik forstand

4.1.1. Den åbne koordinationsmetode

Ifølge traktatens artikel 149 er et af målene for Fællesskabets indsats at bidrage til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne.

De spørgsmål, der ifølge høringen klart optager ungdommen, og som henhører under uddannelsesområdet i bred forstand, kan i alt væsentligt ikke tackles ad lovgivningsmæssig vej. Til gengæld anerkender alle aktører på området i vid udstrækning den merværdi, der resulterer af en fælles indsats. Der er også en klar vilje hos medlemsstaterne til at styrke samarbejdet.

Derfor er den åbne koordinationsmetode den bedst egnede, og betingelserne er til stede, for at den kan spille en rolle. Metoden består i "fastsættelse af retningslinjer for EU kombineret med specifikke tidsplaner for arbejdet med at nå de mål, medlemsstaterne sætter sig på kort, mellemlang og lang sigt; hvor det er relevant, opstilling af kvantitative og kvalitative indikatorer og benchmarks i forhold til de bedste i verden, der er skræddersyet til de forskellige medlemsstaters og sektors behov, og som kan anvendes til at sammenligne god praksis; omsætning af disse europæiske retningslinjer til nationale og regionale politikker gennem fastsættelse af specifikke mål og vedtagelse af foranstaltninger, der tager hensyn til nationale og regionale forskelle; periodisk overvågning, evaluering og peer-review"¹³.

Den åbne koordinationsmetode er således – som det understreges i hvidbogen om nye styreformer i EU - et "middel til at tilskynde til samarbejde og udveksling af bedste praksis og til at aftale fælles mål og retningslinjer for medlemsstaterne... Den er afhængig af regelmæssigt tilsyn med udviklingen hen imod disse mål, hvorved medlemsstaterne får lejlighed til at sammenligne deres bestræbelser og lære af hinandens erfaringer".

Tilpasningen af den åbne koordinationsmetode specielt til ungdomsområdet er inspireret af den åbne koordinationsmetode, således som den anvendes på uddannelsesområdet. Der lægges vægt på definition af prioriterede emner, fastlæggelse af fælles målsætninger og retningslinjer og iværksættelse af opfølgingsmekanismer. Metoden omfatter også bestemmelser om høring af de unge. Kommissionen foreslår følgende aktion :

- På forslag af Kommissionen fastsætter Ministerrådet med jævne mellemrum de prioriterede emner af fælles interesse.
- De enkelte medlemsstater udpeger en koordinator for ungdomsanliggender, der bliver Kommissionens kontakt. Denne fremsender oplysninger om politiske

---

¹³ Formandskabets konklusioner, Det Europæiske Råd i Lissabon den 23. og 24. marts 2000, punkt 37.

initiativer, eksempler på bedste praksis og fremadrettede diskussionspunkter vedrørende de valgte emner til Europa-Kommissionen.

- Europa-Kommissionen fremsender et sammendrag og en analyse af disse oplysninger til Ministerrådet, ledsaget af forslag til fælles retningslinjer.
- Ministerrådet opstiller for hvert emne de fælles retningslinjer og målene og fastsætter de nærmere regler for opfølgning og eventuelt indikatorbaserede "benchmarks".
- Europa-Kommissionen analyserer gennemførelsen, rapporterer til Ministerrådet (ungdom) og sikrer en regelmæssig opfølgning og evaluering.
- Europa-Parlamentet bør inddrages på passende vis i denne proces og i opfølgningen. Det Økonomiske og Sociale Udvalg bør ligeledes kunne afgive udtalelser.
- De unge høres vedrørende de prioriterede emner og opfølgningen på disse (se 4.1.2. "Deltagelse").
- Kandidatlandene inddrages i det omfang, det er muligt.

Den foreslåede åbne koordinationsmetode er et supplement til fællesskabsinstrumenterne og berører ikke de beslutninger, der måtte blive truffet inden for de rammer, der er fastsat i traktaten, og som kunne foranledige Kommissionen til f.eks. at fremsætte visse forslag til henstilling, jf. artikel 149.

4.1.2. Den åbne koordinationsmetodes indsatsfelt på ungdomsområdet

Blandt de områder, der anses for at falde ind under ungdomsområdet som sådant, og som derfor egner sig for den ovenfor beskrevne åbne koordinationsmetode, foreslår Europa-Kommissionen deltagelse, volontørtjeneste, information, et bedre kendskab til ungdomsområdet hos de offentlige myndigheder og mere generelt alt, hvad der kan bidrage til styrkelse og anerkendelse af de aktiviteter, der udføres til fordel for unge ("youth work", arbejde i ungdomsklubber, i ungdomsbevægelser, "opsøgende arbejde", projekter til styrkelse af medborgerskab, integration, solidaritet blandt unge...), udover hvad der er dækket af andre politiske processer, såsom beskæftigelse, social integration og uddannelse. Dette svarer til aktiviteter og instrumenter, som på nationalt plan normalt regnes for at henhøre under ungdomspolitikkerne.

Iværksættelsen af denne åbne koordinationsmetode kan i høj grad bygge på de analyser og forslag, som er resulteret af høringen, og som er nævnt i bilag 1, med det sigte at realisere et kvalitetsspring i samarbejdet på ungdomsområdet og imødegå de udfordringer, der viser sig.

Varetages hensynet til komplementaritet og sammenhæng, vil resultaterne af anvendelsen af den åbne koordinationsmetode på ungdomsområdet kunne berige og bringe merværdi til de øvrige fællesskabspolitikker, initiativer eller processer, både hvad angår indhold og instrumenter.

Inden for det ovenfor beskrevne interventionsområde har Europa-Kommissionen identificeret følgende prioriterede emner for anvendelsen af den åbne koordinationsmetode, med ungdommens deltagelse i samfundslivet som højeste prioritet.

- **Deltagelse**

Ungdommens deltagelse i samfundslivet er typisk et område, hvor beføjelsen henhører under medlemsstaterne. Imidlertid skaber anvendelsen af den åbne koordinationsmetode på dette område en europæisk merværdi, så meget mere som styrkelsen af deltagelsen i samfundslivet bidrager til fremme af både den unges uddannelse og medborgerskab.

Det er primært i lokalsamfundet, at deltagelsen bør styrkes, herunder skolen, der er en oplagt ramme for deltagelse. Det er endvidere nødvendigt at udvide indsatsen til også at omfatte unge, der ikke er organiseret i foreninger.

Den åbne koordinationsmetode kunne resultere i, at lokale myndigheder etablerer smidige og nyskabende participatoriske mekanismer, og at der overalt oprettes regionale og nationale ungdomsråd, som ligeledes henvender sig til unge, der ikke er organiseret.

Kommissionen foreslår desuden som et tydeligt signal til ungdommen, at der etableres en mere permanent struktur for høring af de unge på europæisk plan. Uden dermed at udelukke direkte former for høring af de unge og punktvis initiativer foreslår Europa-Kommissionen, at Ungdomsforummet, der er omorganiseret, så det også repræsenterer unge, der ikke er medlemmer af ungdomsorganisationer, tjener til høring af unge vedrørende prioriterede emner under den åbne koordinationsmetode og opfølgningen af sådanne. Der burde også være mulighed for at styrke de unges repræsentation i Det Økonomiske og Sociale Udvalg.

Som støtte til den åbne koordinationsmetode finder Kommissionen, at visse aktiviteter kunne iværksættes uden ophold. Den agter:

- i løbet af 2002 at etablere en direkte dialog med de unge, bl.a. gennem regelmæssige møder med bestemte emner på dagsordenen
- fra 2002 at inddrage de unge i initiativet om Europas fremtid som opfølgning på Det Europæiske Råd i Nice.
- for 2003 og 2004 at foreslå pilotprojekter, som sigter mod at støtte de lokale, regionale og nationale bestræbelser på at styrke deltagelsen i samfundslivet¹⁴. Der vil blive taget hensyn til resultatet af disse pilotprojekter i forbindelse med midtvejsevalueringen af programmet "Ungdom" og ved forberedelsen af et eventuelt fremtidigt program

---

¹⁴ F.eks. pilotprojekter, der anvender Internettet, og som vil være komplementære til de aktiviteter, som gennemføres inden for rammerne af initiativet "elektronisk demokrati" (IST Key Action 1).

- **Information**

Deltagelse i samfundslivet er uadskilleligt forbundet med formidling af information til de unge. Ansvaret for at informere de unge påhviler i første række medlemsstaterne, herunder information om europæiske anliggender. Derfor bør dette emne også behandles under anvendelse af den åbne koordinationsmetode. Man bør om muligt søge at nå ud til de unge selv og under alle omstændigheder de personer, som er i kontakt med dem gennem skole, klubber, foreninger... Denne masseoplysning kræver en koordineret tilgang og betydelige midler og forudsætter, at de unge inddrages i udformningen og tilvejebringelsen af disse kommunikationsredskaber. Denne tilgang vil blive samordnet med EU's nye informationspolitik, som navnlig udspringer af principperne for gode styreformer, og som er under udarbejdelse i Kommissionen i nært samarbejde med Europa-Parlamentet.

Som støtte til den åbne koordinationsmetode er det Kommissionens opfattelse, at visse aktioner vil kunne iværksættes uden ophold. Den har til hensigt :

- i begyndelsen af 2002 at lancere en internetportal, som giver det størst mulige antal unge adgang til information om europæiske anliggender, idet den bestræber sig på at sikre samspillet mellem de eksisterende netsteder og den kommende portal
- i den forbindelse at åbne et elektronisk forum.

- **Volontørtjeneste for unge**

Volontørtjenesten, der både er en form for social deltagelse, uddannelsesmæssig erfaring og ansætteligheds- og integrationsfaktor, opfylder de unges og samfundets forventninger.

Under anvendelse af den åbne koordinationsmetode bør der ske en væsentlig styrkelse af volontørtjenesten i de kommende år – bl.a. på det nationale, regionale og lokale plan. Det er værd at overveje, om spørgsmålet om den unge volontørs retlige og sociale beskyttelse bør tages op.

De positive erfaringer fra Den Europæiske Volontørtjeneste kan udnyttes i bestræbelserne på at udbrede volontørtjenesten for unge (rammer, finansieringsform...). Det er vigtigt på europæisk plan at sikre, at volontørtjenesten anerkendes som et led i uformel uddannelse og læring. En europæisk volontørtjeneste for unge kunne udvides gennem et partnerskab med de internationale organisationer, der iværksætter og støtter aktioner på volontørtjenesteområdet. Medlemsstaterne bør ufortøvet fjerne hindringerne for unge volontørers mobilitet.

- **Et bedre kendskab til ungdomsanliggender**

En større viden på europæisk plan om ungdomsrelaterede forhold er påkrævet. Europa-Kommissionen foreslår derfor at anvende den åbne koordinationsmetode med henblik på følgende :

- at der efter en statusopgørelse etableres et netværkssamarbejde mellem de eksisterende strukturer og de igangværende undersøgelser og

forskningsaktiviteter i EU på ungdomsområdet; der vil af hensyn til komplementariteten blive taget højde for de aktiviteter og initiativer, som gennemføres af andre internationale instanser (Europarådet, OECD, FN osv.)

- at der indledes drøftelser om, hvilken metode der skal anvendes på dette område på europæisk plan
- at der eventuelt iværksættes et undersøgelses- og forskningsprogram, som primært støtter sig på det arbejde, der er gennemført på nationalt plan, og som udnytter de muligheder, Fællesskabets sjette rammeprogram for forskning frembyder¹⁵
- at der tilvejebringes de nødvendige statistiske redskaber, idet man så vidt muligt benytter de redskaber, som allerede findes inden for rammerne af det europæiske statistiske system¹⁶.

4.2. Bedre hensyntagen til ungdommen i de andre politikker

De talrige andre emner, som blev berørt under høringen, såsom beskæftigelse, uddannelse samt formel og uformel læring, social integration, racisme og fremmedhad, immigration, forbrug, sundhed og forebyggelse af risici, miljø, ligestilling mellem mænd og kvinder... vil kræve en tæt koordinering med de kompetente myndigheder såvel på nationalt som på europæisk plan.

Disse politikker og aktioner gennemføres på europæisk plan på basis af traktaten og ved hjælp af de forskellige politiske instrumenter, der står til rådighed.

Europa-Kommissionen vil påse, at disse politikker og aktioner tager bedre hensyn til retningslinjerne vedrørende ungdommen, hver gang dette er hensigtsmæssigt, og uanset hvilket instrument der benyttes. Resultaterne af høringen, der er vedlagt i bilag 1, tages i betragtning med henblik herpå.

Ministrene med ansvar for ungdomsanliggender bør ligeledes for deres vedkommende påse, at der tages hensyn til ungdomsrelaterede spørgsmål i disse politikker på det nationale plan, men også ved iværksættelsen af de europæiske politikker.

Det er Europa-Kommissionens opfattelse på grundlag af høringen, at uddannelse, livslang læring, mobilitet, beskæftigelse og social integration samt racisme og fremmedhad er områder, hvor der kunne tages bedre hensyn til ungdommen. De unges selvforsørgelse kræver ligeledes en dybtgående undersøgelse.

---

¹⁵ Syvende prioritet i rammeprogrammet for forskning 2002-2006: "Borgere og styreformer i det europæiske videnssamfund".

¹⁶ Det europæiske statistiske system (ESS) er et netværk bestående af alle de offentlige organer, der på forskelligt plan – regionalt, nationalt og fællesskabsmæssigt – er ansvarlige for indsamling, behandling og formidling af de statistiske informationer, som er nødvendige for Fællesskabets økonomiske og sociale funktion. Eurostat er Fællesskabets centrale organ inden for det europæiske statistiske system.

• Uddannelse, livslang læring og mobilitet

Uddannelsesspørgsmål, hvad enten der er tale om skole, universitet eller aktiviteter uden for disse, hvor der benyttes uformelle læringsmetoder, er behandlet i meddelelser til Rådet (uddannelsessystemernes målsætninger, virkeliggørelsen af et europæisk område for uddannelse og livslang læring), og er genstand for opfølgning på fællesskabsplan.

I denne forbindelse gennemfører ungdomsforeninger, socialarbejdere og kommuner i en lang række lande et seriøst arbejde blandt unge. Dette arbejde ville – samtidig med at det bevarer sin nyskabende og uformelle karakter – blive styrket, hvis man, inden for de overordnede rammer for foranstaltningerne vedrørende uddannelse og livslang læring, sikrede:

- en bedre definition af begreber, af de kvalifikationer, som erhverves, og af kvalitetsnormerne
- en bedre udnyttelse af ressourcerne hos de personer, der medvirker ved disse aktiviteter
- en større anerkendelse af disse aktiviteter
- en styrkelse af komplementariteten i forhold til formel uddannelse.

Mobilitet har ligeledes været genstand for en handlingsplan og en henstilling, der blev godkendt af henholdsvis Det Europæiske Råd i Nice i december 2000 og af Europa-Parlamentet og Rådet i juli 2001 under den fælles beslutningsprocedure. Der bør sikres sammenhæng mellem disse initiativer og dem, der måtte resultere af anvendelsen af den åbne koordinationsmetode i dens "ungdomsdimension".

• Beskæftigelse

EU har i en årrække været særlig aktiv på disse områder. Det har efter Det Europæiske Råd i Luxembourg i november 1997 udviklet en europæisk beskæftigelsesstrategi. Denne strategi baserer sig på Amsterdam-traktatens nye afsnit "Beskæftigelse".

På beskæftigelsesområdet opfordres medlemsstaterne til at iværksætte politikker til fremme af integration af og fremgang for alle på arbejdsmarkedet. Disse politikker hviler på fire søjler: forbedre beskæftigelsesegnetheden; udvikle iværksætterlyst og jobskabelse; øge virksomhedernes og deres ansattes tilpasningsevne samt styrke ligestillingspolitikken.

Specielt hvad angår de unge, understreges i retningslinjerne for beskæftigelsen nødvendigheden af at fastlægge politikker til forebyggelse af langtidsledighed, som bygger på ledsagende individuel erhvervsvejledning; forbedre uddannelsessystemerne; mindske antallet af unge, der tidligt går ud af skolen, og styrke undervisningen i ny teknologi.

• Social integration

Med hensyn til social integration besluttede Det Europæiske Råd i Lissabon i marts 2000 at indføre en åben koordinationsmetode med henblik på at fremme denne. Den åbne koordinationsmetode, som er baseret på den europæiske beskæftigelsesstrategi, kombinerer fælles mål for bekæmpelse af social udstødelse og fattigdom (vedtaget på Det Europæiske Råd i Nice i december 2000) og nationale handlingsplaner (for første gang fremsendt i juni 2001).

På dette område opfordres medlemsstaterne til at opstille deres prioriterede mål og politiske hovedforanstaltninger i deres nationale planer med udgangspunkt i de fire serier af fælles mål, som blev vedtaget i Nice: styrke beskæftigelsen og fremme adgangen til ressourcer, rettigheder og tjenester for alle; forebygge eventuel udstødelse; hjælpe de mest sårbare; mobilisere alle aktører og fremme deltagelsen i samfundslivet.

Specielt med hensyn til de unge omhandles en række aspekter dels i de fælles mål, dels i planerne: udvikle et arbejdsmarked, som giver mulighed for integrering af unge; sikre rodløse unge og unge i vanskeligheder ressourcer og passende indtægter, navnlig hvad angår minoriteter, unge kvinder i en vanskelig situation og unge handicappede; bekæmpe uligheder på uddannelsesområdet; fremme adgangen til tjenester af høj kvalitet (bolig, sundhed, kultur, retlige anliggender og domstole) og renovere områder, som er kendetegnet ved mange problemer.

• **Unge mod racisme og fremmedhad**

Kampen mod enhver form for forskelsbehandling er blevet kraftigt styrket i Amsterdamtraktaten (artikel 13), og EU har rustet sig med nye instrumenter på dette område (to direktiver og et handlingsprogram)¹⁷.

Kampen mod forskelsbehandling, specielt mod racisme og fremmedhad, og den positive holdning til vores samfunds multikulturelle karakter finder navnlig mange støtter hos ungdommen.

Det foreslås, at der på EU-plan tildeles en høj prioritet til bekæmpelse af racisme og fremmedhad i alle fællesskabsprogrammer og -aktioner, som vedrører unge. Det Europæiske Overvågningscenter for Racisme og Fremmedhad vil kunne spille en vigtig rolle, og civilsamfundets indsats på dette område bør støttes. Kommissionen vil basere sig på et netværkssamarbejde, som etableres mellem ungdomsorganisationer, der er aktive i kampen mod racisme og fremmedhad, og som arbejder for at sikre respekt for alle, specielt minoriteter. Målet er, at ungdommen yder et bidrag til EU's indsats på dette område.

På det nationale plan bør medlemsstaterne ligeledes tildele dette emne en høj prioritet i deres indsats på ungdomsområdet. Nærarbejde gennem lokale projekter til fremme af solidaritet og ansvarlighed bør indtage en central rolle i denne kamp.

---

¹⁷ Direktiv 2000/43/EF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse; direktiv 2000/78/EF om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv; Fællesskabets handlingsprogram for bekæmpelse af forskelsbehandling 2001-2006: Programmet støtter aktiviteter til bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, religion og tro, handicap, alder og seksuel orientering.

- **De unges selvforsørgelse**

I betragtning af det store omfang problemet med de unges selvforsørgelse antager, hvilket blev understreget under høringen, foreslår Europa-Kommissionen, at der nedsættes en arbejdsgruppe på højt niveau, der kan rådgive den og Ministerrådet i dets forskellige sammensætninger på området. Der er tale om et komplekst problem, som kræver en tværfaglig ekspertise, og som kun kan løses, hvis man også inddrager andre politikker end ungdomspolitik (beskæftigelse, familie, social beskyttelse, sundhed, transport, retlige og indre anliggender).

4.3. Anvendelsen af programmet "Ungdom"

Programmet "Ungdom" har til formål at fremme et aktivt bidrag fra de unge til europæisk integration, udvikle interkulturel forståelse, styrke de grundlæggende værdier som f.eks. respekten for menneskerettighederne og kampen mod racisme og fremmedhad, udvikle solidaritetsfølelsen, befordre iværksætterånd, initiativ og kreativitet, fremme anerkendelsen af uformel uddannelse samt styrke samarbejdet mellem alle dem, der opererer på ungdomsområdet. Programmet står åbent for ansøgerlandene.

Programmet "Ungdom" bør således være et værktøj for det nye samarbejde, som anbefales i denne hvidbog. I henhold til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse¹⁸ om oprettelse af EF-handlingsprogrammet for unge vil Europa-Kommissionen hvert år i programmets arbejdsplan foreslå en række prioriterede aktioner i overensstemmelse med de retningslinjer, som udstikkes inden for rammerne af den åbne koordinationsmetode. Midtvejsevalueringen og forberedelserne til det nye program, som skal iværksættes i 2007, vil også blive brugt som rettesnor for programmet, således at dette bedst muligt understøtter indsatsen på ungdomsområdet under den åbne koordinationsmetode.

Udover de foranstaltninger, der er nævnt i det foregående og som vil blive uddybet i det ungdomsprogram, der bliver et resultat af arbejdet med hvidbogen, bør der oprettes en Internet-platform til bekæmpelse af racisme og fremmedhad, der henvender sig til unge og om muligt drives af unge.

5. KONKLUSION

Hvidbogen foreslår, at Den Europæiske Union opstiller en ny ramme for samarbejdet på ungdomsområdet.

Dermed reagerer den på et stærkt krav fra alle aktører inden for ungdomspolitik, inkl. medlemsstaterne.

Dette samarbejde tager sit udgangspunkt i eksisterende aktiviteter på nationalt plan og på EU-plan, men det bygger også på anvendelsen af den åbne koordinationsmetode specielt på ungdomsområdet og på en hensyntagen til ungdomsdimensionen i udformningen af politikker.

---

¹⁸ Afgørelse nr. 1031/2000/EF af 13.4.2000.

I første omgang vil hvidbogen blive præsenteret på seminaret i Gent, der afholdes af det belgiske formandskab, og hvor alle de aktører, der er blevet hørt, vil være samlet. På Rådets møde (uddannelse og ungdom) den 29. november vil Kommission fremlægge dens indhold for ministrene. Hvidbogen vil også blive forelagt for Europa-Parlamentet samt for Regionsudvalget og Det Økonomiske og Sociale Udvalg med henblik på udtalelse.

Kommissionen sætter de valgte samarbejdsmekanismer i værk og sikrer den nødvendige opfølgning.

BILAG

BILAG 1 RESULTATER AF HØRINGEN

Høringen, der gik forud for udarbejdelsen af denne hvidbog, var ikke blot særdeles omfattende og skabte en virkelig god dynamik på området, men affødte også rigtig mange forslag.

Disse forslag er resultatet af dialog og udvekslinger mellem samtlige aktører på ungdomsområdet: unge, repræsentanter for ungdomsorganisationer, forskere samt ansvarlige administratorer og politikere.

Det siger sig selv, at den europæiske ungdom ikke er en homogen størrelse. De sociale, økonomiske, kulturelle og regionale forskelle er åbenbare både på kollektivt og individuelt plan. De offentlige myndigheder, både nationalt og på EU-niveau, må være opmærksomme herpå. Endvidere vedrører disse forslag mange områder. De bekræfter i vid udstrækning Kommissionens analyse af de udfordringer, EU står overfor i forhold til sin ungdom og viser, at en ny politisk aktion er nødvendig. Forslagene er udformet, så de åbner mange muligheder for at iværksætte denne politiske aktion. I løbet af høringsprocessen afdækkede de unge 5 brede diskussionstemaer.

- medbestemmelse,
- almen uddannelse,
- beskæftigelse, erhvervsuddannelse, social integration,
- trivsel, personlig uafhængighed, kultur,
- europæiske værdier, mobilitet, relationer med resten af verden.

De nedenstående resultater er derfor fordelt på disse temaer. For hvert af temaerne har Kommissionens afdelinger foretaget en analyse af høringsresultaterne, idet den samtidig har bestræbt sig på først og fremmest at gengive de unges synspunkter. Nogle eksempler viser, at der på disse områder allerede er gennemført mange interessante projekter (jf. indrammet tekst). Der er imidlertid ikke tale om et udvalg af de bedste og heller ikke om en udtømmende præsentation af samtlige eksisterende forsøg.

Endelig indeholder denne del en sammenfatning af de forslag, de unge og alle øvrige deltagere i høringen fremsatte over for de offentlige myndigheder. Forslagene er samlet efter indsatsniveauer, da mange henvender sig til medlemsstaterne. Denne præsentation lever op til Kommissionens ønske om så nøjagtigt som muligt at gengive budskaberne fra høringen til beslutningstagerne i EU. Når det er sagt, føler Kommissionen sig ikke bundet af de fremsatte forslag, som de er gengivet i det følgende.

1. INTET DEMOKRATI UDEN MEDBESTEMMELSE

1.1. Analyse af resultaterne

Unge medbestemmelse er et tilbagevendende tema, som allerede har været behandlet i mange tekster både på EU-niveau og internationalt. De høringer, der blev iværksat i forbindelse med hvidbogen, illustrerer denne politiske vilje til at give de forskellige former for medbestemmelse for unge en central plads. Høringerne gav således de unge mulighed for at fremsætte forslag, men var også i sig selv en konkretisering af den anbefalede medbestemmelse.

- *Et klart udtrykt krav*

De unges vigtigste budskab er, at de ønsker at deltage aktivt i det samfund, de lever i. Hvis de bliver udelukket herfra, hindrer man demokratiet i at fungere fuldt ud. De mener, at det er en uretfærdig og ubegrundet opfattelse, at de skulle være uinteresserede og uengagerede. De mener, at de hverken får de økonomiske midler eller den information eller uddannelse, der skal til for at spille en mere aktiv rolle. Også for ungdomsorganisationerne er retten til medbestemmelse grundlæggende og skal gælde for alle uden forskelsbehandling. Mange af dem bestræber sig på at hjælpe de unge med at udøve den ret i praksis.

Unge under 25 år deltager generelt ikke særligt meget i lokale og nationale valg eller i valg til Europa-Parlamentet. Men mange elementer viser, at de er stærkt interesserede i det offentlige liv. Denne forskel mellem forventninger og praksis forklarer ifølge forskerne blandt andet ønsket om og behovet for en styrkelse af medbestemmelsen. Dette krav er hverken overraskende eller nyt, men der er sket en udvikling i den måde, hvorpå det kommer til udtryk. Der er i øvrigt også stor forskel på, hvor meget den enkelte unge engagerer sig.

- *En global opfattelse, en universel ret, mange fremgangsmåder*

De unge ønsker at have noget at skulle have sagt om alle aspekter af deres daglige liv, såsom familie, skole, arbejde, gruppeaktiviteter, deres kvarter osv., men samtidig sigter de mere bredt mod de økonomiske, sociale og politiske spørgsmål.

Adgang og dialog

"Young Voice – Llais Ifanc": Det walisiske parlaments initiativ til at give de unge ordet, foreslå adresser, hvor de kan hente information og afholde debatter/konferencer
<http://www.wales.gov.uk/youngvoice>

De interesserer sig ikke kun for lokale spørgsmål, men også for deres region, deres land, Europa og verden. Med andre ord skal retten til at deltage ikke begrænses og skal kunne udøves uden begrænsninger. Når de således kæmper for, at visse unge, dårligt stillede eller marginaliserede, fra etniske minoriteter eller illegale indvandrere, kan få mere medbestemmelse, sker det i forbindelse med en større kamp for universel medbestemmelse uden forskelsbehandling.

Organisationerne i det civile samfund vælger den samme strategi, selv om de i praksis lægger vægt på mere præcise mål eller målgrupper (unge i deres nærmiljø, i landdistrikter, mere sårbare grupper, unge kvinder osv.). De slår til lyd for en mere

integreret og langsigtet strategi, og derfor fremmer de alle former for deltagelse og alle aktiviteter baseret på de unges personlige engagement og frivillige indsats.

- ***De unges medbestemmelse, en oplæring***

Medbestemmelse kræver af de unge, at de får eller styrker deres kompetencer. Der er tale om en gradvis oplæringsproces.

Den første etape, normalt det sted, de bor (skole, kvarter, kommune, ungdomsklub, forening, osv.), er afgørende. Den giver nemlig mulighed for at opbygge den nødvendige selvtillid og erfaring til at gennemgå de følgende etaper. Når de unge deltager i det lokale liv, giver det dem desuden mulighed for at skabe konkrete og synlige ændringer, som de kan kontrollere. Og det er ligeledes på det niveau, de unge har mulighed for ikke blot at fremsætte deres mening, men også at deltage i beslutningsprocessen.

Støtte til lokal deltagelse

Bydelen Østerbro i København deltager sammen med 16 danske kommuner i et pilotprojekt, der har til formål at forbedre de unges demokratiske erfaringer, ansvar og indflydelse gennem en række aktiviteter. Østerbro-bydelen har således oprettet et ungdomscenter med en personlig vejledningstjeneste, kommunikationsværktøjer og teateraktiviteter. Det vigtigste ved dette center er, at det ledes af de unge selv. Der er hverken udpeget en direktør eller en bestyrelse. Centret er åbent for alle unge mellem 12 og 25 år. Der kræves ingen indmeldelse: De unge kommer for at realisere et projekt, som ikke bliver underkastet nogen værdidom. Centrets eneste opgave er at hjælpe de unge med at realisere projektet.

I den næste etape bliver de unge klar over, at en hel række beslutninger af betydning for det lokale plan bliver truffet på mere globale beslutningsniveauer, især i EU. Man skal således gøre et stykke arbejde for at komme fra ét niveau til et andet og skabe forbindelser og netværk.

Når de unge deltager, erhverver de desuden kompetencer, som man må søge at godkende, på forskellige områder (økonomisk, socialt, kulturelt, politisk osv.) og i forskellige institutionelle sammenhænge. På denne baggrund blev det understreget, at kløften mellem formel og uformel læring virkede mod hensigten. Selv om skolen i den forbindelse er et oplagt sted til at lære og øve sig i, hvordan medbestemmelse fungerer i praksis, har skolen stadig i de unges øjne den ulempe, at den ikke opfatter dem som aktive borgere.

- ***Medbestemmelse? Ja... men hvordan?***

De unge mener, at de eksisterende mekanismer til at sikre medbestemmelse er utilstrækkelige. De nærer mistillid til visse former for repræsentativt demokrati, men udviser ikke samme tilbageholdenhed, når det drejer sig om et mere direkte og spontant engagement tæt på dem selv. Meningerne om ungdomsorganisationerne er delte, idet nogle synes, at de er de mest velegnede strukturer til at fremme medbestemmelse, mens andre finder dem lidet attraktive: Man foretrækker mere eller mindre formelle grupper, der er aktive på lokalt plan, foreninger eller ungdomsklubber, ungdomsparlamerter osv. Der er sjældent nogen, der mener, at de unges lave deltagelse i det offentlige liv skyldes en principiel afvisning eller fast beslutning fra samfundets side.

Ved at fremme de unges direkte medbestemmelse mener organisationerne, at de danner en hensigtsmæssig modvægt til institutionerne. Inderst inde mener nogle, at det er en forudsætning for at få medbestemmelse, at man er organiseret. Andre finder, at de eksisterende organisationer ikke længere opfylder en del af de unges forventninger, og de taler for nyskabende strategier, der kan sikre en større åbenhed. Ligesom de unge ønsker de unges organisationer, at den offentlige støtte til ngo'erne sættes op på niveau med den sociale funktion, de varetager.

Forskerne har også understreget, at der er behov for at få pustet nyt liv i organisationerne. Der kan faktisk være en voksende kløft mellem dem og de unges ønsker i betragtning af deres sociale grundlag og praksis. Ud over deres traditionelle tilhængere bør organisationerne finde ud af, hvordan de kan engagere de unge, der ikke ønsker at tilhøre en organisation. Der findes nye muligheder takket være nye kommunikationsteknologier, især Internettet, som fremmer adgangen til information og ser ud til at passe bedre til et krav om medbestemmelse, der i stedet for et kollektivt engagement giver sig udslag i mere individuelle former.

- ***Reel medbestemmelse kontra symbolsk medbestemmelse***

De unge afviser de rent symbolske former for medbestemmelse. Derimod er den høring, der blev gennemført i forbindelse med hvidbogen en god metode, hvis den fører til, at der bliver taget hensyn til deres meninger og anbefalinger.

Et "produkt" af hvidbogen

"Gestalte Deine Zukunft selbst!": Dette projekt består af en diskussionsplatform og et netværk for unge. Det etablerede forum ledes af de unge selv. Alle temaer behandles enten elektronisk eller gennem papirudgivelser. Det væsentlige er, at informationen kommer rundt, og at ideerne debatteres. Initiativet er udsprunget af den nationale konference, der blev afholdt i forbindelse med hvidbogen i Tyskland. Det finansieres af det ministerium, der har ansvaret for de unge.

<http://www.u26.de>

Repræsentanterne for ungdomsorganisationerne anbefaler også, at man mere systematisk bruger denne type høring, også på EU-plan. Visse former for fælles ledelse¹⁹ – som den, der praktiseres af Europarådet – blev også nævnt som deltagelsesformer, man kunne blive inspireret af.

Forskerne har talt energisk for, at de unge inddrages, også i beslutningsprocessen. En "kosmetisk" medbestemmelse kunne nemlig undergrave deres tillid til institutionerne og til disses evne eller endog vilje til at sikre dem en fulgyldig plads.

- ***Betingelserne for medbestemmelse***

---

¹⁹ I over 30 år har Europarådet været den eneste internationale organisation, der på ungdomsområdet anvender et system med fælles ledelse (co-management). Konkret består Rådets beslutningsstrukturer af repræsentanter for ungdomsorganisationer, der sammen med repræsentanter for regeringerne træffer beslutning om institutionens politikker og programmer. Disse politikker og programmer forelægges til vedtagelse i Ministerkomitéen, som er Europarådets højeste beslutningsmyndighed. Princippet om fælles ledelse stammer fra ministerrådets erklæring af 12.1.1971 (dokument CM/Del/Concl (71) 196 XXII).

De unge ser indførelsen af juridiske rammer som én af de nødvendige betingelser for at udvikle en reel medbestemmelse for unge. Inden for disse rammer bør der fastsættes en støtte til medbestemmelsesstrukturerne, og de bør indeholde en beskrivelse af princippet om en uddannelse til demokrati. Ungdomsorganisationerne kræver også, at alle eksisterende eller nyskabende former for medbestemmelse fremmes. Det forudsætter, at både eksisterende og nye strukturer anerkendes og støttes. Der er behov for mere tid og flere penge og for, at der tages hensyn til specifikke adgangsvanskeligheder (hvad enten de er sociale, kulturelle, fysiske, mentale osv.) og for en uddannelse i medborgerskab for alle. Endelig insisterer de på, at de unges meninger og bidrag konkretiseres i beslutninger, og at de informeres herom.

Disse rammer kunne, ifølge de unge, bruges til at formulere principper, regler eller forpligtelser vedrørende valgets- og valgbarhedsalder (herunder spørgsmålet om nedsættelse heraf) om udvidelse af denne ret (for eksempel til indvandrere) eller om indførelsen af en uddannelse i aktivt medborgerskab.

Udformning af juridiske rammer

Inden for rammerne af Fonden for Sociale Forsorgsinitiativer iværksatte Antwerpen by i 1997 projektet "Ungdom og by" for bedre at kunne tage hensyn til unges meninger og behov på kommunalt plan.. Med henblik herpå blev der indført en lovbestemmelse ("Ungdomsparagraffen"), hvorved det blev obligatorisk at foretage en analyse af, hvordan enhver politisk beslutning, der blev truffet i kommunen, påvirkede de unge. Der foretages ligeledes kvalitative undersøgelser af de unges levevilkår i byen, som også er genstand for forskning.

<http://www.xs4all.be/~jesgent/index230.htm> eller JS@mail.dma.be

En anden forudsætning er, som det mange gange er fremhævet, at man har relevant information. Forskellige organer har imidlertid i årevis gjort bestræbelser for at forbedre kvaliteten af informationen til unge. Men de synes ikke, at den passer til dem. Overordnet klager de ikke over manglende information, men snarere over, at de ikke kan bruge den. De unge forlanger konkrete informationer, der opfylder deres øjeblikkelige behov og samtidig er rensset for fordomme eller nedsættende udtalelser om unge eller minoriteter. Internettet er ét af de kommunikationsværktøjer, der bør udvikles, forudsat at der er nem og billig adgang hertil. Ungdomsorganisationerne understreger også, at det er nødvendigt med en mere målrettet og mindre centraliseret information, der indgår i en egentlig strategi.

Forskerne er også af den opfattelse, at indførelse af juridiske rammer, uddannelse i medborgerskab og etablering af en dialog, der tager udgangspunkt i de unges erfaringer, er forudsætninger for deltagelse. Men det er nødvendigt at gå videre, finde nye områder, hvor unge, undervisere, ungdomsarbejdere og forvaltninger sammen kan gøre en fælles indsats, der først virkelig får betydning, hvis den fører til beslutninger og resultater i marken.

1.2. Forslag som følge af høringen

Unge deltagelse i det offentlige liv

Denne deltagelse har to sider: en mere formel inden for rammerne af det repræsentative demokratis mekanismer, og en mere uformel, der sigter mod at udvikle

nye former for medbestemmelse. Kun hvis man hele tiden er opmærksom på disse to dimensioner, kan man udnytte den sociale kapital, ungdommen udgør.

De foreslåede aktioner bygger på følgende principper:

- Betydningen af det lokale.
- Nødvendigheden af at udvide deltagelsen til andre end de unge, der er organiserede og til andre temaer end dem, der specifikt vedrører ungdommen.
- Skolen er et af de steder, hvor deltagelse må fremmes, selv om man anerkender betydningen af uformel uddannelse og oplæring.
- Unges deltagelse er ikke bare et spørgsmål om at undersøge, hvad de mener.

På nationalt, regionalt eller lokalt plan

- De lokale myndigheder bør i hele Europa oprette smidige og nyskabende deltagelsesbaserede mekanismer inden for forskellige rammer (skoler, sportsklubber, foreninger osv.) baseret på systemer, de unge selv udvikler og med støtte fra kontaktpersoner. På betingelser, der tilpasses de forskellige lokale sammenhænge, kunne man også etablere mekanismer til fremme af dialogen mellem de forskellige beslutningsniveauer og udvikle netværk til udveksling af erfaringer og god praksis.
- Styrkelse af den vigtige rolle aktørerne på området spiller som igangsættere og bindeled i den deltagelsesbaserede proces.
- Udbredelse af ungdomsråd på regionalt og nationalt plan; disse råd skal være åbne for unge, der ikke er organiserede, og skal være uafhængige af de politiske myndigheder. De regionale og nationale myndigheder bør konsultere disse ungdomsråd med henblik på enhver beslutning af væsentlig betydning for de unge.
- Det nationale niveau er et uundværligt bindeled mellem det lokale niveau og EU-niveauet.
  - Det skal sende lokale forslag og anbefalinger videre til EU-niveauet og informere om de eksempler på god praksis, der udvikles.
  - Samtidig har det ansvaret for at omsætte de mål, der fastsættes i fællesskab på EU-plan og tilpasse dem de særlige politiske, institutionelle og organisatoriske forhold, der hersker nationalt.
- Medlemsstaterne bør offentliggøre, hvilke foranstaltninger de har til hensigt at træffe til fremme af de unges deltagelse; disse prioriterede mål skal ledsages af mål i tal (for eksempel i form af målgruppe, frister osv.), og der bør anføres bestemmelser vedrørende opfølgningen.
- At knytte de unge til den proces vil i lighed med det, der skete i forbindelse med hvidbogen, være et mål i sig selv.

På EU-plan

- Det Europæiske Ungdomsforum skal ikke blot åbnes for nationale ungdomsorganisationer og -råd (og herigennem for det regionale og lokale plan), men også for unge, der ikke er repræsenteret gennem disse strukturer. Et således udvidet forum vil være den naturlige instans for samordning med EU-institutionerne.
- Fremme etableringen af netværk og den direkte dialog, især gennem regelmæssige møder (for eksempel om de prioriterede emner, der tages op i hvidbogen).
- Finansiære pilotprojekter (sammen med medlemsstaterne), der sigter mod at støtte de lokale, regionale og nationale bestræbelser for at fremme de unges deltagelse på alle niveauer og i alle former.
- I samarbejde med medlemsstaterne tilrettelægge de unges deltagelse i den debat om Europas fremtid, der blev iværksat efter Det Europæiske Råd i Nice.
- Styrke samarbejdet med Europarådet.
- Udvide de unges repræsentation i Det Økonomiske og Sociale Udvalg (ved at anmode medlemsstaterne om at udpege flere repræsentanter fra de unges verden).
- Udpege en ombudsmand for unge (også på nationalt plan).

Information og deltagelse kan ikke adskilles

Målet med EU-aktionen er ikke at skabe flere strukturer og kanaler og mere information, end der allerede findes, men derimod at give information rettet mod unge et kvalitativt løft.

Medlemsstaterne har det primære ansvar for at informere de unge, også om EU-spørgsmål. EU kan supplere. Under alle omstændigheder skal enhver informationsindsats bygge på følgende principper:

- eksplicit erkendelse af et egentligt informationsbehov og dermed udarbejdelse af en samordnet strategi for information af unge;
- lige muligheder for information;
- gratis adgang til alle praktiske informationer;
- nærhed og fleksibilitet, kommunikation med et menneskeligt ansigt;
- overensstemmelse med høje, etiske standarder;
- de unge skal deltage i udformning og etablering af de kommunikationsværktøjer, der er relevante for dem, endog i udviklingen heraf.

En informations- og kommunikationsindsats rettet mod unge skal baseres på følgende 3 akser:

- indholdet af den formidlede information: skal være udviklingsorienteret og svare til de unges forventninger;

- de instrumenter og kanaler, der bruges til formidling af denne information: skal være let tilgængelige, brugervenlige og være tilgængelige for de unge, hvor de faktisk er (skoler for de flestes vedkommende, men også kvarteret, gaden);
- og den indbyrdes forbindelse mellem disse instrumenter og kanaler (etablering af netværk).

På nationalt, regionalt eller lokalt plan

- Bygge på personer (undertiden kaldet ressourcestærke personer), der arbejder i ungdomsorganisationer, sportsklubber, skoler og universiteter, og som kan give unge relevant information. Mobilisere unge selv som ressourcestærke personer.
- Fremme informationsnetværk for unge. Især på lokalt plan sammenkoble formidling af generel information og egentlig personlig rådgivning. På nationalt og regionalt plan bør der etableres flere muligheder for kurser i, hvordan man informerer unge.
- Information om EU bør formidles gennem nationale og regionale netværk under hensyntagen til de særlige geografiske og kulturelle forhold. Det bør blive en refleks at henvende sig til grupper af unge, når man udarbejder informationsmateriale.

På EU-plan

- Undersøge, om det er muligt at etablere et elektronisk forum, der kan bringe politiske beslutningstagere og unge sammen, og søge at opnå en synergieffekt mellem de eksisterende interaktive tjenester og det fremtidige elektroniske forum. Denne interaktive tjeneste vil kunne bruges til høringer ved udarbejdelse og iværksættelse af EU-initiativer vedrørende unge²⁰.
- På grundlag af det arbejde, som netværket EURODESK²¹ allerede har gennemført, fremme og/eller etablere en fælles elektronisk portal, der kan give adgang til så mange informationer om EU af interesse for unge som muligt. De eksisterende informationsnetværk for unge samt de ungdomsorganisationer, der arbejder på EU-plan, bør opfordres til at deltage i udviklingen af dette nye kommunikationsværktøj.
- Etablere/styrke systemet til indsamling, formidling og ajourføring af EU-information, der er rettet mod unge og personer, som arbejder med dem. Denne aktion skal tage udgangspunkt i det arbejde, de eksisterende netværk udfører. Ressourcestærke personer, der arbejder tæt sammen med de unge selv, bør have højere status.

---

²⁰ Dette forslag indgår i eLearning- og eEurope-aktionerne, som Kommissionen har lanceret og er i overensstemmelse med indholdet af hvidbogen om styreformer.

²¹ EURODESK er en informationstjeneste om Europa, der henvender sig til unge med et Internetsted og kontaktsteder i medlemsstaterne. Administrationen af denne tjeneste varetages af en sammenslutning, der repræsenterer de unges og medlemsstaternes interesser.

- Informationsformidling gennem andre midler end de elektroniske bør fastholdes, især gennem direkte kontakt med unge.

2. UDDANNELSE, EN AFGØRENDE FASE FOR DE UNGE

2.1. En analyse af resultaterne

Unge mennesker bruger stadig mere tid på uddannelse. Formel læring i skoler, på universiteter og erhvervsuddannelsescentre og ikke-formel og uformel læring uden for disse institutioner er ligeledes væsentlig for udviklingen af de færdigheder, som unge har brug for i dag.

Der er tre overordnede mål med læring: personlig realisering, social integration og aktivt medborgerskab. Læring spiller også en grundlæggende rolle for fremme af beskæftigelsesegnethed. Den Europæiske Union har iværksat en række programmer (såsom Socrates og Leonardo) og initiativer (såsom handlingsplanen for eLearning, en meddelelse om gennemførelse af et europæisk rum for livslang uddannelse og en rapport om de fremtidige mål for de almene uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer) vedrørende uddannelse.²² Når det er muligt og relevant, vil der blive henvist hertil for at supplere de synspunkter, de forskellige aktører gav udtryk for under høringsprocessen. På den måde vil man kunne afdække de områder, hvor EU er særlig aktiv.

• *Uddannelsessystemernes kvalitet og effektivitet*

Både unge og eksperter fremsatte en hård kritik af de almene uddannelsessystemer og erhvervsuddannelsessystemerne.²³ En række medlemsstater har gennemført grundlæggende reformer af deres skolesystemer. Ikke desto mindre må kvaliteten og effektiviteten af skoleuddannelsen i dag forbedres for at sikre, at unge får relevante færdigheder, så de kan blive velinformerede, aktive og ansvarlige borgere og for at sikre, at de integreres i samfundet og er parate til arbejdslivet. Det blev ofte hævdet, at skoler og uddannelsesinstitutioner ikke var tilstrækkeligt demokratiske og ikke fremmede medbestemmelsen eller gav tilstrækkelige læringsmuligheder. Det var opfattelsen, at de skulle være åbne over for samfundets økonomiske og sociale realiteter og krav og også for EU-spørgsmål.

For at sikre en bæredygtig social og økonomisk udvikling har Europa brug for borgere med kundskaber, herunder naturvidenskabelige og tekniske. For f.eks. at øge antallet af unge, der søger en karriere inden for de teknisk-naturvidenskabelige fag, må uddannelsessystemerne tilpasses for at sikre, at flere unge bliver interesseret i naturvidenskab.

Mange unge forlader skole- og erhvervsuddannelse, før de har erhvervet formelle kvalifikationer. Den gennemsnitlige frekvens er stadig høj i hele EU. At motivere de unge til at blive i det formelle uddannelsessystem er imidlertid ikke den eneste løsning,

---

²² Jf. bilag 2 for yderligere information.

²³ På EU-plan er der indledt en diskussion om forbedring af uddannelsessystemernes kvalitet; jf. for eksempel rapporten fra Kommissionen om uddannelsessystemernes konkrete fremtidige mål, KOM(2001)59 endelig udg. 31.1.2001.

man kunne forestille sig. Det kunne styrke kvaliteten og effektiviteten af almen uddannelse og erhvervsuddannelse og gøre det mere attraktivt for unge, hvis man kombinerer undervisning, arbejde og fritidsaktiviteter baseret på uformel, ikke-formel og formel læring.

Manglerne ved nutidens skoler opfattes ikke primært som lærernes eller skolernes fejl, men tilskrives uddannelsessystemerne som helhed, og de er afhængige af et samarbejde mellem tre aktører: familier, samfund og skoler. Lærere er kun en del af skolesystemet, og deres rolle skal evalueres i en bredere social, politisk og institutionel sammenhæng. Ikke desto mindre har lærerne brug for bedre efteruddannelse og bedre arbejdsbetingelser.

Helhedsevaluering af skoler

Pilotprojektet omfattede 17 grundskoler (niveau II) og 18 grundskoler (niveau I) over hele Irland; med støtte fra alle uddannelsespartnere havde forsøget til formål at evaluere kvaliteten af skolens planlægning, kvaliteten af skoleledelsen og kvaliteten af læring og undervisning i pilotskolerne. Resultaterne af projektet bekræftede, at der er et potentiale for en vellykket kombination af selvevaluering og eksternt tilsyn – en milepæl i skole- og systemkvalitetssikringen.

<http://www.irlgov.ie/educ>

• **Adgang til uddannelse**

Unge fremhæver, at der er alt for mange sociale og økonomiske hindringer for uddannelse. At forbedre kvaliteten i almen uddannelse og erhvervsuddannelse betyder for det første, at man sikrer åben og løbende adgang til livslang og ”livsbred” læring. Effektive vejlednings- og rådgivningssystemer bør give støtte til alle unge, f.eks. gennem en individuel strategi. Støtten til at integrere dårligt stillede unge i uddannelsessystemet må øges, for eksempel ved at sikre gratis uddannelse fra 1. klasse til universitetsniveau.

Som det er anført i meddelelsen fra Kommissionen “Making a European Area of Lifelong Learning a Reality”²⁴, er én af de store opgaver at bringe læring og lærende tættere på hinanden. Gensidig anerkendelse af resultater er også en af forudsætningerne herfor, og det samme gælder udvikling af informationssystemer, herunder f.eks. bedre adgang til Internet og multimedier²⁵ for flest mulige. Endvidere er det nødvendigt med mere økonomisk støtte for at opnå positive resultater.

Uddannelsesvejledning

Det Nationale Center for Uddannelsesvejledning. Det nationale center for Uddannelsesvejledning er en styrelse under Undervisnings- og forskningsministeriet i Irland. Centrets hovedfunktioner er at støtte vejledning og vejledningstjenester på alle områder af formel og ikke-formel uddannelse og påvirke ministeriets politik på vejledningsområdet. Personlig vejledning ydes af lokale projekter i forskellige uddannelsesmiljøer.

<http://www.iol.ie/ncge/faqs.html>

²⁴ Meddelelsen fra Kommissionen “Making a European Area of Lifelong Learning a Reality (vedtaget i november 2001) er resultatet af en bred høringsproces. Den er baseret på memorandummet om livslang læring, der blev lanceret af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i oktober 2000.

²⁵ Jf. de forslag, der er fremsat i handlingsplanen for eLearning – Overvejelser om fremtidens uddannelse, KOM(2001)172, 28.3.2001.

- **Fornyelse af lærings- og undervisningsstrategien**

Under høringen blev der opfordret til at ændre holdning til læring og undervisning. Man ønskede at få udviklet en mere elev-centreret strategi, et tættere forhold mellem lærer og studerende, medbestemmelse for unge under uddannelse og dynamiske og fleksible uddannelsesinstitutioner. Læreprocesserne skal tilrettelægges som "døråbnere", der styrker motivationen til at lære og fører til en række yderligere muligheder. Skolerne bør gøre det lettere for eleverne at engagere sig i at forme deres egen uddannelse og give dem mulighed for og støtte til medbestemmelse og demokrati (for eksempel ved at give dem mulighed for at evaluere deres lærere).

Endvidere bør der gives en "blandet" uddannelse, så eleverne får en bred vifte af metoder og materialer til at erhverve de væsentlige færdigheder og værktøjer til livslang læring. Ud over teoretisk klasseundervisning og hjemmearbejde er det nødvendigt at bruge Internet og multimedier samt ungdomsaktiviteter, praktisk erfaring og arbejde. På den måde vil man også kunne gøre visse discipliner, f.eks. videnskab og forskning, mere attraktive.

Brobygning mellem formel og ikke-formel læring

Elever fra Peace Child International har selv udviklet deres egen, ungevenlige udgave af Agenda 21 ("SOS – redningsaktion Jorden - en børneudgave af Agenda 21"), eftersom den "originale" forekom dem uforståelig²⁶. De udarbejdede også deres egne ungdomshandlingsindikatorer, 16 spørgeskemaer, så unge kunne undersøge deres egne lokalsamfund for at se, hvorvidt holdninger og statistikker viste, om lokalsamfundet var ved at blive mere eller mindre bæredygtigt.

<http://www.peacechild.org/>

- **Forskellige former for viden og kompetencer**

I mange lande blev uddannelsesinstitutionernes indsats kritiseret af de unge. De tilbød ikke et indhold, der var tilstrækkeligt relevant til at dække unge menneskers behov og interesser. Uddannelse burde ikke være begrænset til de færdigheder, arbejdsmarkedet fokuserer på. Uddannelse bidrager fra en tidlig alder til det enkelte menneskes socialisering og integration og styrker den enkeltes handlekraft. Det er også et middel til at realisere sig selv, hvilket kan bidrage til at gøre de unge mere beskæftigelsesegnede. Unge kræver undervisning i fremmedsprog, forberedelse til EU-uddannelsesudvekslinger og mobilitetsprogrammer. De interesserer sig også for mange områder, som f.eks. moderne informations- og kommunikationsteknologier, især Internetadgang og en stærkere vægt på praktiske emner. Undervisning i sundhedsspørgsmål, især sex og reproduktive rettigheder, er også væsentlig.

Det er imidlertid noget af en udfordring at udvikle afbalancerede, altomfattende læseplaner, som ikke er overlæssede. De skal udformes, så de giver den nødvendige viden og de nødvendige kompetencer og også afspejler vore samfunds multikulturelle karakter. Det forekommer hensigtsmæssigt med fælles strategier hos de forskellige organisationer, der sørger for uddannelse (skoler, erhvervsuddannelsescentre,

²⁶

Agenda 21 er en handlingsplan for bæredygtig udvikling i verden i det 21. århundrede. Den blev udarbejdet på FN's verdensstopmøde i Rio i 1992, der samlede 179 stats- og regeringschefer. Bæredygtig udvikling betyder at opfylde nutidens behov uden at hindre fremtidige generationers mulighed for at opfylde deres behov.

virksomheder, lokalsamfund, ungdomsarbejde), hvis vi skal øge vores forståelse af, hvad de nye grundlæggende kompetencer er, og hvordan de kan formidles og læres²⁷.

Forskellighed giver vinger

Den fire dage lange gadefestival, Kultureernes Karneval, med ca. 5.000 aktive deltagere og mindst 700.000 tilskuere finder sted i Berlin hver pinse. BVAA (Berliner Verband für Ausbildung und Arbeit) arbejder med en lang række dårligt stillede unge med forskellig etnisk baggrund og uddanner og støtter dem i at komme fra skole eller arbejdsløshed ud i arbejde. Adskillige grupper af unge, der repræsenterer BVAA, arbejder med Kultureernes Karneval og erhverver en lang række erhvervsmæssige, kulturelle, sociale og praktiske færdigheder. Deres motto lyder "forskellighed giver vinger", og undergrupperne bruger forskellige flyvende genstande som emblemer.

<http://www.bvaa-online.de>

- **Anerkendelse af kvalifikationer og færdigheder**

Anerkendelse af kvalifikationer og færdigheder på EU-plan er et centralt element, hvis mobiliteten skal udvikles²⁸. Der må findes effektive måder til at anerkende færdigheder, der er erhvervet gennem formelle og ikke-formelle læringsmetoder. Der bør lægges vægt på den rolle, ikke-formel læring spiller, og på behovet for en bedre forståelse og anerkendelse af færdigheder, der er erhvervet på ikke-formel vis gennem ungdomsarbejde. Endvidere må den gensidige anerkendelse og komplementaritet mellem almen uddannelse og erhvervsuddannelse som en del af uddannelsessystemet forbedres.

Fritidsaktivitetsbogen.

Denne lille bog blev udviklet i 1994 af det finske ungdomsakademi og giver hjælp til studenter og unge, der skal påbegynde deres arbejdsliv. Den bruges som en logbog over de projekter, de har gennemført, de ansvarlige poster, de har haft, de kurser, de har taget og øvrige fritidsaktiviteter. Bogen er for unge over 13 år. Den er personlig og koster EUR 5. Folk registrerer meritter og forskellige færdigheder. Når man begynder på universitetsniveau, er det muligt at få ekstra point og/eller få merit for en del af de krævede studier. Erfaringer, der er registreret i fritidsaktivitetsbogen, kan også gøre det lettere at finde et job. Oplysninger, der indføres i bogen, skal bekræftes med underskrift og kommentar fra en autoriseret person. I øjeblikket er omkring 30% af de unge færdige med i ordningen.

<http://www.nuortenakatemia.fi>

- **Formel og ikke-formel læring supplerer hinanden**

Behovet for livslang og "livsbred" læring har i de sidste par år vist, at de nødvendige færdigheder kan erhverves gennem læring i formelle, uformelle og ikke-formelle sammenhænge.²⁹ Ikke-formel læring bliver typisk undervurderet som ikke "reel" læring.

---

²⁷ Det Europæiske Råd i Lissabon i marts 2000 opfordrede til, at der blev fastlagt en europæisk ramme for, hvilke grundlæggende, nye færdigheder der skal erhverves gennem livslang uddannelse.

²⁸ For så vidt angår højere uddannelse, er der sket mange fremskridt på dette område gennem ECTS, det europæiske meritoverførselssystem og NARIC, nationale informationscentre vedrørende akademisk anerkendelse.

²⁹ Formel læring gives af en uddannelses- eller erhvervsuddannelsesinstitution og fører til, at der udstedes et bevis. Den er struktureret (med hensyn til mål for læringen, tid og støtte). Ikke-formel læring gives ikke af en uddannelses- eller erhvervsuddannelsesinstitution og fører normalt ikke til, at der udstedes et bevis. Den er imidlertid både struktureret og bevidst. Uformel læring gives ikke af en

Det, vi lærer i formelle miljøer (skoler, gymnasier, erhvervsuddannelsescentre osv.), er kun en del af det at erhverve færdigheder. Vi lærer også i ikke-formelle og uformelle miljøer (f.eks. i ungdomsklubber, sportsforeninger, i familien, i det politiske liv). Læring gennem aktiviteter i det civile samfund og i sociale miljøer er en del af den uformelle og ikke-formelle læring og finder ikke bare sted rent tilfældigt, men også bevidst og på en organiseret måde.

Unge mennesker deltager i en bred vifte af aktiviteter uden for de almindelige uddannelsessystemer, og dette tæller også med som ikke-formel læring. Ungdomssektoren har i årenes løb indhøstet erfaringer med at give ikke-formel undervisning. På EU-plan er handlingsprogrammet for unge et godt eksempel på dette arbejde og de erfaringer, det kan give.

Høringerne viste, at unge mennesker ofte opfattede ikke-formel læring som den positive, effektive og attraktive modvægt til det til tider ineffektive og lidet attraktive, formelle uddannelsessystem. Fordelen ved ikke-formel læring ligger hovedsagelig i, at den er frivillig, man tilrettelægger ofte selv tingene, den er fleksibel, indebærer muligheder for medbestemmelse, man har ”ret til at begå fejl”, den er tidssvarende og ligger tættere på de unges interesser og ønsker. Integration af dårligt stillede unge blev også opfattet som et aktiv ved den ikke-formelle læring.

Det bliver stadig mere vigtigt at udvikle effektive og fleksible måder, hvorpå man kan anerkende færdigheder, der erhverves uden for de formelle uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer. Det bliver en vanskelig opgave at finde den rette balance i et sæt værktøjer, der garanterer relevante og tilfredsstillende løsninger for certificering og anerkendelse i overensstemmelse med udviklingen af kvalitetsstandarder, (selv)evaluerings- og vurderingsprocedurer for ikke-formel læring. Ikke-formel læring bør ikke miste sin åbne karakter og blive en formel struktur, ved at man efterligner det formelle uddannelsessystem.

Høringsprocessen satte fokus på den manglende forståelse af fordelene ved ikke-formel læring. Det er derfor nødvendigt at styrke bevidstheden hos nøglepersoner og -institutioner i samfundet, erhvervslivet og i politiske kredse, hos hovedaktørerne (arbejdsmarkedets parter, ngo'er, uddannelseseksperter osv.) og de unge selv for at fremme ikke-formel læring som en integreret del af læring og uddannelse.

Eftersom ungdomsarbejde kan hjælpe unge med at få de nødvendige sociale, politiske og kulturelle færdigheder, bør der gøres en virkelig indsats for at inddrage dem i ikke-formelle læringsaktiviteter. Et af målene med programmet ”Ungdom” er at bidrage til at udvikle ikke-formel læring for unge. Selv om det omfatter 100.000 unge om året, kan det imidlertid ikke opfylde den store efterspørgsel fra de 75 mio. unge i programlandene. Programmet for unge er derfor et pilotprojekt og kræver supplerende aktioner på nationalt, regionalt og lokalt plan.

---

uddannelses- eller erhvervsuddannelsesinstitution, fører ikke til, at der udstedes bevis og er ikke struktureret. Den stammer fra daglige aktiviteter i forbindelse med arbejde, familie eller fritid. Den kan være bevidst, men i de fleste tilfælde er den ikke bevidst (eller tilfældig).

2.2. Forslag som følge af høringen

Der er fremsat kolossalt mange henstillinger og forslag – både generelle og specifikke – for at forbedre vilkår og resultater i uddannelsessektoren. Henstillingerne var rettet mod det formelle og ikke-formelle læringsystem.

I skoler og på universiteter

På nationalt, regionalt eller lokalt plan

- Der bør ikke sættes spørgsmålstegn ved de unges medbestemmelse, respekten for deres individualitet og ideen om uddannelse til et demokratisk EU-borgerskab; forholdet mellem lærer og studerende må ændres; man bør fremme en elev-centreret holdning og en fleksibel lærerrolle, der understøtter læreprocessen.
- Adgangen til uddannelse må sikres for alle unge; en individuel læringsstrategi, der er tilpasset unges behov kræver fleksibel vejledning og rådgivning samt relevante informationssystemer; vi må være opmærksomme på de mange forskellige livsstilsformer; uddannelsessystemerne skal gøre det muligt at kombinere forskellige aktiviteter og roller.
- Øge læringsmulighedernes kvalitet og relevans.
- Der er behov for større åbenhed over for de aktuelle realiteter og over for samfundet, dvs. større fleksibilitet og mindre stivhed hos alle involverede parter.
- Internetadgang i alle skoler ledsaget af bedre informationsformidling med henblik på at skabe effektive læringsværktøjer.
- Læreruddannelsen bør omfatte mere end konventionelle færdigheder inden for informationsteknologi og bør gå i retning af ”teknologikritisk kompetence”.
- Skolerne skal have mulighed for at skabe bedre faciliteter til fremmedsprogsundervisning og -indlæring og til deltagelse i EU-uddannelsesudvekslings- og -mobilitetsprogrammer.
- Skoler og universiteter skal have øget økonomisk støtte for at blive mere effektive og investere mere i menneskelige ressourcer.
- Reform af undervisningspraksis og –betingelser (efteruddannelse til lærerne, mindre klasser, kombination af teoretisk og praktisk læring og undervisning, interaktiv strategi).
- Større vægt på almen uddannelse og erhvervsuddannelse med henblik på at fremme iværksætterkultur og selvstændig beskæftigelse, målrettede støttetjenester og kurser for (fremtidige) unge iværksættere. Læseplanerne skal indeholde elementer, der fremmer unges iværksætterånd og forbereder dem på selvstændig beskæftigelse.

På EU-plan

- Lette adgangen til EU's uddannelses- og mobilitetsprogrammer og styrke Fællesskabets handlingsprogrammer, såsom Socrates.
- Træffe foranstaltninger til at lette overgangen mellem uddannelsessystemerne og fremme unges frie bevægelighed i hele Europa.
- Gennemføre "Bologna-erklæringen", der sigter mod at øge gennemsigtigheden i uddannelsessystemerne i Europa og den gensidige anerkendelse af eksamensbeviser samt fremme det europæiske meritoverførselssystem.
- Forklare det europæiske meritoverførselssystem bedre for de studerende.
- Bidrage til at højne kvalitet og effektivitet i skoleuddannelsen gennem udvekslinger af god praksis og gennem fælles mål.
- Evaluering af færdigheder bør ikke begrænses til arbejdsmarkedsspørgsmål (såsom informationsteknologier, matematik), men bør rettes mod for eksempel socialisering, integration og større indflydelse.

I andre læringsmiljøer (uden for skolen)

På alle niveauer

- De særlige aspekter ved ikke-formel læring på ungdomsområdet, herunder mål og opgaver, bør undersøges nærmere, og relevansen af ikke-formel uddannelse bør gøres mere synlig, hvilket også gælder det forhold, at formel og ikke-formel læring supplerer hinanden; der vil være behov for dialog mellem de relevante aktører på området samt arbejdsmarkedets parter, forskere og politiske planlæggere med henblik på at forbedre anerkendelsen af ikke-formel læring.
- Overvågnings- og evalueringsværktøjerne bør forbedres for at sikre kvalitetsstandarderne.
- Der bør udbydes kurser i forskellige emner som et væsentligt middel til at sikre en høj kvalitet i den ikke-formelle læring. Kursusprogrammer, der er målrettet mod fagfolk, bør indeholde en europæisk dimension.

På nationalt, regionalt eller lokalt plan

- Relevansen af ikke-formel læring bør styrkes ved at støtte udbyderne og forbedre deres position i uddannelsessystemet; den økonomiske støtte til ungdomsinitiativer, ungdomsorganisationer og andre former for ikke-formel læring bør forbedres.
- Der bør skabes flere fælles projekter, der omfatter skoler, erhvervsuddannelsescentre, virksomheder og ikke-formelle udbydere af læring ved at bygge bro mellem ikke-formelle og formelle systemer.
- Ungdomsorganisationerne bør regelmæssigt offentliggøre den brede vifte af muligheder for ikke-formel læring. Dokumentation og offentlig fremlægning af resultaterne af ikke-formelle læringsprojekter bør være en integreret del af deres aktiviteter.

På EU-plan

- Kvalitetsstandarderne i programmet ”Ungdom” bør videreudvikles i samarbejde med Europarådet. Endvidere bør der udarbejdes og rundsendes et katalog over god praksis; dårligt stillede unges adgang til ikke-formel uddannelse under programmet for unge og andre ordninger bør yderligere forbedres.
- Finansiering og udvikling af fælles pilotprojekter under programmerne Socrates, Leonardo da Vinci og ”Ungdom” bør bidrage til at udbygge forbindelserne mellem ikke-formelle og formelle systemer.
- Validering og certificering af deltagelse i alle ordninger under ungdom-programmet videreføres. Dette kan opfattes som et første skridt, der skal følges op i andre ikke-formelle uddannelsesmiljøer på alle niveauer.
- Der bør sikres mere uddannelse til ”multiplikatorer” og læringsformidlere inden for ikke-formel læring.

3. BESKÆFTIGELSE SOM ET MIDDEL TIL BEDRE INTEGRATION AF UNGE

3.1. En analyse af resultaterne

Arbejde er et centralt element, fordi unge derigennem kan finde deres plads i samfundet, opnå økonomisk uafhængighed og realisere deres individuelle ønsker. Et samfund, der ikke kan tilbyde unge mennesker konkrete muligheder på arbejdsmarkedet, risikerer en ond cirkel med arbejdsløshed, marginalisering og social deroute. Når unge får adgang til arbejdsmarkedet, bidrager det til social stabilitet, der opfattes som grundlaget for økonomisk vækst og velfærd. Undertiden betragtes arbejdsløshed endog som et brud på unges menneskerettigheder.

Adgang til almen uddannelse og erhvervsuddannelse og til information og vejledning er den centrale forudsætning, ikke blot for at finde et job og undgå arbejdsløshed, men også for at finde et godt og tilfredsstillende job. Men det alene gør det ikke: der skal også findes løsninger på andre områder, såsom sundhed, familie, sociale rettigheder, forskelsbehandling osv. Disse områder spiller en lige så vigtig rolle for unges sociale integration.

Med indførelsen af de nye kapitler om beskæftigelse og sociale anliggender i traktaterne har EU fået ret til at udvikle strategier og programmer på disse områder (såsom den europæiske beskæftigelsesstrategi, Lissabon-strategien om modernisering af den europæiske sociale model, den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden, programmet til bekæmpelse af alle former for forskelsbehandling og programmet om social integration).³⁰ Når det er relevant og muligt, vil der blive henvist hertil for at supplere de synspunkter, de forskellige parter gav udtryk for under høringsprocessen. Dette vil bidrage til at afdække de områder, hvor EU og medlemsstaterne bliver bedt om at udvikle flere og bedre foranstaltninger.

- *Beskæftigelse er en forudsætning for social integration*

---

³⁰

Bilag 2 indeholder en oversigt over EU's aktiviteter inden for beskæftigelse og sociale anliggender.

Unge er meget bekymrede over, hvilke muligheder de har på arbejdsmarkedet. De føler, at et job er den bedste vej til social integration. Unge vil gerne have en reel vejledning, så de kan finde deres plads i arbejdslivet på lang sigt. At have et job betyder voksen-status, selvrespekt, penge, uafhængighed og mulighed for at udvide sine sociale kontakter. Unge, der er afskåret fra arbejde, mister en afgørende chance for at få nye perspektiver og blive integreret i det bredere samfund³¹.

Unge er villige til at arbejde, men det bliver sværere at finde et godt job. Unge ved, at deres beskæftigelsesegnethed³² og dermed deres chancer på arbejdsmarkedet øges, når de har en god uddannelse og gode kvalifikationer, og når de har gået i skole eller på universitetet i et andet land. Dette sætter dem under et voksende pres, og forventningerne til deres mobilitet, fleksibilitet, kompetencer og færdigheder er højere end nogensinde. Når unge bruger mere tid på almen uddannelse og erhvervsuddannelse, forbliver de mere afhængige af deres familier og offentlige institutioner.

Ser man på overgangen mellem almen uddannelse, erhvervsuddannelse og arbejdsmarkedet, er situationen objektivt set blevet værre gennem de seneste 20 år³³. Ungdomsarbejdsløshedsfrekvensen er stadig høj sammenlignet med de generelle beskæftigelsesfrekvenser. I år 2000 lå den generelle arbejdsløshed i de 15 EU-medlemsstater på 8,4%, mens arbejdsløshedsfrekvensen for unge under 25 var næsten dobbelt så høj, nemlig 16,1%³⁴. Ustabile beskæftigelsesformer er blevet mere udbredt. Lønningerne er faldet sammenlignet med voksne arbejdstageres. Det tager nu meget længere tid for unge at opnå en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Selv gode uddannelsesmæssige kvalifikationer kan ikke automatisk sikre dem et job, da konkurrencen om beskæftigelse er blevet hårdere. Succes på arbejdsmarkedet afhænger meget af de unges personlige forhold og erfaringer.

Gentagne skuffelser og økonomiske begrænsninger, ofte ledsaget af personlige problemer, kan føre til en mental blokering og et liv på samfundets skyggeside. Enhver politik, der sigter mod at udrydde fattigdom og social udstødelse, må ledsages af en forebyggende indsats rettet mod unge.

Det bliver stadig mere vanskeligt at kategorisere unge som en særlig social gruppe. Der bliver stadigt større forskelle i de unges sociale erfaringer og ulighederne blandt dem er voksende³⁵. Følelsen af uretfærdighed mellem generationerne er voksende blandt de unge, der i stigende grad bliver bevidste om, hvordan de demografiske

---

³¹ I løbet af finansieringsperioden 2000-2006 bidrager den Europæiske Socialfond til at udvikle og fremme aktive arbejdsmarkedspolitikker med henblik på at bekæmpe og forebygge arbejdsløshed.

³² En af de fire søjler i beskæftigelsesretningslinjerne, som blev sendt til medlemsstaterne, er at forbedre beskæftigelsesegnetheden (EFT L 22 af 24.1.2001).

³³ Jf. oplægget fra prof. Lynne Chisholm, University of Newcastle, institut for uddannelse, på den offentlige høring om ungdom, Europa-Parlamentet, 24.4.2001 (http://www.europarl.eu.int/hearings/20010424/cult/minutes_en.pdf).

³⁴ Der er dog store forskelle medlemsstaterne imellem: ungdomsarbejdsløshedsfrekvensen i EU for unge under 25 år svingede i 2000 fra 5,1% i Nederlandene til 31,5% i Italien; jf. Eurostat news release nr. 77/2001, 19.07.2001.

³⁵ Jf. rapporten, der blev fremlagt af forskerne på Umeå-mødet (<http://www.europa.eu.int/comm/education/youth/ywp/umea.html>).

forandringer vil påvirke de sociale systemer, sundheds- og pensionsystemerne³⁶. De sociale sikringsystemer vil være afhængige af de unges vilje og evne til at bidrage til deres finansiering. Dette vil kun være muligt, hvis de unge har adgang til beskæftigelse. Solidariteten mellem generationerne – og dermed de unges villighed til at bidrage til deres forældres og bedsteforældres sociale integration og velfærd – bliver således sat under et stadigt større pres.

Unge hævder, at overgangen fra skole til arbejde burde være lettere. Det offentlige arbejdsmarkedssystem spiller en vigtig rolle i den henseende og må forbedres. Unge mennesker beklager, at der mangler strategiske offentlige eller private partnerskaber, der kan forbedre den sociale integration, især for dem, der har vanskeligheder eller udsættes for forskelsbehandling på arbejdsmarkedet.

Nye former for social udstødelse må undgås i den hurtige innovations- og teknologiske forandringsproces. Der er mange unge, der forlader skolen tidligt, dvs. efter i bedste fald grundskoleniveau II (10. klasse). Dette kan føre til en ond cirkel på tværs af generationerne med fattigdom i barndommen, lavt uddannelsesniveau og fattigdom i voksenlivet. Der er også en forbindelse mellem fattigdom og risikoen for en teknologisk kløft. Personer i højindkomstgrupper bruger for eksempel Internettet tre gange så meget som lavindkomstgrupperne. Således har lavindkomstgrupper mindre adgang til teknologi og står som følge heraf over for en højere risiko for at blive udstødt fra arbejdsmarkedet og fra den generelle sociale og kulturelle udvikling.

“Social mobilitet” som forudsætning for formel uddannelse og beskæftigelse

“International Centre for Youth Movement” i Champeaux, Frankrig, tilbyder nogle af de mest udstødte og dårligst stillede unge i Europa en smagsprøve på ”social mobilitet”. Det giver dem chancen for at genopbygge selvtillid og selvværd og kan være en afgørende forudsætning for mere formel uddannelse og beskæftigelse.

<http://ww2.jqm.cie.fr/FWYM.htm>

Jobskabelse for unge på lokalt plan

Via et projekt under ledelse af MJRC (det spanske medlem af den internationale bevægelse for den katolske landboungdom) får lokalsamfundet tilbudt forskellige tjenester som vaskeservice til et plejehjem, en økologisk kyllingefarm, fremstilling af økologisk konserverede fødevarer (marmelade osv.) og turistaktiviteter i landdistrikterne. Tjenesterne skaber beskæftigelsesmuligheder, især for unge, kvinder, vandrende arbejdstagere og handicappede.

<http://www.mijarc.org/europe/index.htm>

• **En iværksætterholdning øger uafhængigheden**

Hvis man fremmer iværksætterånden blandt unge i dagligdagen (skole, arbejde, hjem osv.), kan det hjælpe de unge til at overvinde hindringer og udvikle selvtillid; det vil også bidrage til at skabe flere og bedre job. I mange EU-medlemsstater kan der iagttages en tendens til, at unge bliver selvstændige og etablerer små virksomheder. Unge overtager virksomheder fra deres forældre eller slægtninge eller starter deres egen. Oprettelse af egen virksomhed er en måde, hvorpå de unge kan opnå

³⁶

Der er en voksende bevidsthed om disse spørgsmål på EU-plan; jf. for eksempel meddelelsen fra Kommissionen om den fremtidige udvikling for den sociale beskyttelse på lang sigt: Sikre og bæredygtige pensioner, KOM(2000)622 af 11.10.2000.

uafhængighed og fleksibilitet, starte deres egen karriere, sætte spørgsmålstegn ved traditionel forretningsadfærd (f.eks. gennem ny ledelsesstil, mindre profitorienterede virksomheder osv.), tænke og handle nyskabende og således bidrage til den økonomiske og sociale udvikling af samfundet som helhed. Denne udvikling skal fremmes ved at støtte unge iværksættere og potentielle iværksættere og ved at fremme en større iværksætterbevidsthed blandt unge, især gennem almen uddannelse og erhvervsuddannelse.

Hvordan unge lærer at starte egen virksomhed

Den svenske almennyttige organisation "Communicare" opmuntrer iværksætterånden blandt unge, så de kan skabe i stedet for at tage job. Unge fra 18 til 25 år lærer, hvordan man starter, driver og afvikler en virksomhed gennem en kombination af teori og praksis.

<http://www.communicare.nu>

- ***Der er behov for bedre information, almen uddannelse og erhvervsuddannelse***

Unge kritiserer manglen på information om især arbejdsmarkedsspørgsmål. De føler også, at adgangen til arbejdsmarkedet i vid udstrækning – om end ikke helt – afgøres af uddannelsesniveaue. Når unge har fået arbejde, må de til stadighed forbedre deres kvalifikationer og færdigheder for at tilpasse dem til de skiftende mønstre i arbejdslivet.

De unge mener ikke, at de formelle uddannelsessystemer forbereder dem på arbejdsmarkedets udfordringer. De oplever en kløft mellem den (private) arbejdsverden og den (offentlige) uddannelsessektor. Hvis der blev bygget bro mellem disse sektorer, ville det bidrage til at løse nogle af deres vanskeligheder med længden af deres uddannelse og de penge, de skal bruge på den. Unge er interesserede i informationer fra sociale og økonomiske organisationer (fagforeninger, arbejdsgiverforeninger osv.), men mener, at det, de kan tilbyde, ofte er ringe og ikke opfylder deres behov og forventninger. De kunne tænke sig, at fagforeninger og arbejdsgiverforeninger blev mere attraktive for unge.

Ikke-statslige organisationer mener, at der er behov for bedre information og oplysningskampagner for unge på områderne erhvervsuddannelse, karrierevejledning og sociale rettigheder for at forberede dem bedre på arbejdsmarkedet. Også information om aspekter, der er indirekte knyttet til unges situation på arbejdsmarkedet – for eksempel information om syge eller gravide, unge arbejdstageres rettigheder – skal gøres mere tilgængelig.

Livslang uddannelse uden økonomisk tab

I Luxembourg kan arbejdstagere under 30 år i en vis periode tage uddannelsesorlov fra deres arbejde for at fuldføre deres uddannelse. Dette påfører hverken arbejdstager eller arbejdsgiver noget tab, da staten udbetaler sidstnævnte en godtgørelse svarende til den pågældende persons løn.

http://www.snj.lu/s_conge_education.asp

- ***Unge har behov for særlig social beskyttelse***

Unge mener, at der må gøres mere i forbindelse med den sociale lovgivning på EU-plan³⁷. Adgangen til arbejdsmarkedet er blevet vanskeligere, og kravene til viden, arbejdserfaring, geografisk og personlig fleksibilitet er øget betydeligt. De sociale rettigheder, især den lovgivning, der skal sikre unges særlige behov – er imidlertid ikke fulgt med det voksende pres fra arbejdsmarkedet. Der sker stadig forskelsbehandling af etniske minoriteter, kvinder, handicappede unge osv.³⁸. Unge går derfor ind for et mere “socialt Europa”. Ifølge de unge skal regeringernes og Europa-Kommissionens hovedmål være at nå fuld beskæftigelse i EU³⁹. De foreslår, hvordan dette mål kan nås: nedsættelse af arbejdstiden eller brug af arbejdstidsnedsættelse som et middel til at hjælpe mennesker med at blive integreret på arbejdsmarkedet, en minimumsindkomst og økonomisk støtte til færdiggørelse af studierne, bedre og udvidede offentlige beskæftigelsesprogrammer osv. Der er også et klart behov for, at praktikanter får en EU-status.

De ikke-statslige organisationer er bekymrede over tendensen i unges beskæftigelse, der går i retning af ustabile og ubeskyttede job, såsom studenterarbejde, sæsonarbejde, jobtræning, korttidsansættelser eller tidsbegrænsede ansættelser. Unge mennesker bliver ganske ofte udnyttet, får lav løn og er udsat for arbejdsulykker. I hele Europa er unge mennesker overrepræsenteret i bestemte brancher (såsom fast food-restauranter, kurertjenester, serviceleverandører osv.) eller i nye typer job (fjernarbejde, hjemmearbejde). Det er i disse sektorer, den traditionelle, sociale dialog mellem arbejdsmarkedets parter er mindst udviklet, og derfor er arbejdsbetingelserne i mindre grad reguleret gennem ansættelseskontrakter.

Kend dine rettigheder

³⁷ Som led i sin Social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden (KOM (2000) 379 af 28.6.2000) fremhævede Kommissionen en lang række foranstaltninger, f.eks. at udnytte Europas beskæftigelsespotentiale fuldt ud ved at skabe flere og bedre job, modernisere og forbedre den sociale beskyttelse, fremme social integration, styrke ligestilling mellem kønnene og de grundlæggende rettigheder samt bekæmpe forskelsbehandling og initiativer, der her til formål at forberede udvidelsen af EU og fremme internationalt samarbejde samt at sørge for, at den sociale dialog bidrager til, at man kan tage de forskellige udfordringer op.

³⁸ I juni 2000 besluttede Rådet på grundlag af artikel 13 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab et direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse. I november 2000 fastlagde Rådet på grundlag af same artikel generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv (EFT L 303 af 2.12.2000) og traf afgørelse om et EF-handlingsprogram for 2001-2006 for bekæmpelse af forskelsbehandling (EFT L 303 af 2.12.2000). Handlingsprogrammet støtter aktiviteter til bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

³⁹ Om den strategi, Det Europæiske Råd fastlagde i Lissabon, hed det eksplicit, at den skulle ”sætte EU i stand til at genskabe betingelserne for fuld beskæftigelse”. Målet om fuld beskæftigelse gentages i retningslinjerne for beskæftigelsen for 2001, hvor Kommissionen foreslog konkrete foranstaltninger til, hvordan dette mål kan nås.

⁴⁰ Til illustration heraf anfører 20% af de unge, der har et job, at de får størstedelen af deres økonomiske ressourcer fra deres forældre. Når unge bliver spurgt, hvorfor de bliver boende hos deres forældre længere end før, angiver næsten 70% en materiel årsag: de har angiveligt ikke penge til at etablere sig. Mellem 1997 og 2001 er forældrenes betydning som indtægtskilde øget, undertiden mærkbart, i alle Unionens lande (undtagen Irland og Finland). Således angiver hver anden ung, at den pågældende modtager størstedelen af sine økonomiske ressourcer fra sine forældre eller sin familie (+7 procentpoint i forhold til 1997). Kilde EB2001, Ibid.

“Know your rights line” er en telefonlinje, det britiske fagforbund, Trade Union Congress (TUC) specielt har oprettet, så unge arbejdstagere kan få adgang til information om deres beskæftigelsesmæssige rettigheder. TUC gennemfører også kampagner for at fremme de beskæftigelsesmæssige rettigheder blandt unge arbejdstagere.

http://www.tuc.org.uk/tuc/rights_main.cfm

Unge mennesker tjener meget ofte ikke nok til at være økonomisk uafhængige. De er derfor nødt til at bo hos deres forældre, indtil de er sidst i tyverne eller først i trediverne og er afhængige af deres støtte⁴⁰ Endvidere oplever unge meget ofte stress og pres på arbejdet. Dette gælder navnlig for unge par med børn og enlige forsørgere. I praksis ved unge mennesker ikke noget om deres rettigheder og er ikke rigtigt omfattet af kollektive overenskomster. Derfor må reglerne forbedres for at tage hensyn til unges særlige behov.

Der er især brug for beskyttelse til dem, der er marginaliseret på arbejdsmarkedet. Uden den beskyttelse, især til de dårligt stillede, kan unge ikke opleve ungdommen som en overgangsperiode mellem barndom og voksenliv og som en fase med sociale eksperimenter, hvor de kan udvikle deres kreativitet, personlighed, egne meninger, ansvarsbevidsthed osv.

3.2. Forslag som følge af høringen

Beskæftigelse

At styrke og forbedre foranstaltningerne inden for rammerne af den europæiske beskæftigelsesstrategi på nationalt, regionalt eller lokalt plan

- Forbedre information og rådgivning om arbejdsmarkedet for unge:
  - Udvikle brugervenlige informations- og rådgivningstjenester tilpasset unges behov.
  - Inddrage beslutningstagere og arbejdsgivere på lokalt plan i informations- og rådgivningstjenesterne for unge.
  - Udvikle konkret informationsmateriale til unge om ledige job, arbejdsbetingelser, social beskyttelse osv. På nationalt, regionalt og lokalt plan.
  - Formidle information på steder, hvor unge tilbringer det meste af deres tid, såsom skoler, universiteter, arbejdsformidlere, klubber, ungdomscentre osv.
  - Udvikle særlige ungdomsinformationenheder inden for eksisterende informationstjenester og vejledningssystemer, der er tilpasset særlige lokale forhold og personlige handlingsplaner.
  - Tilskynde fagforeningerne til at gøre mere for at tiltrække unge.
  - Tilskynde arbejdsgivere til at bistå med karriereplanlægning.
- Forbedre omfanget og kvaliteten af erhvervsuddannelse:

- Udvide lærlinge- og praktikantordninger.
- Undervise i en bred vifte af færdigheder i erhvervsuddannelsen.
- Forbedre undervisningen i sprog og IT-færdigheder.
- Føre tilsyn med erhvervsuddannelsesinstitutioner og evaluere de uddannelsesordninger, der tilbydes unge.
- Lette unges adgang til erhvervsuddannelse, især handicappede eller socialt udstødte eller personer, der risikerer social udstødelse:
  - Tilbyde gratis uddannelse.
  - Forbedre erhvervsuddannelsen for de fagfolk, der arbejder for dem.
  - Forbedre overgangen fra uddannelse til beskæftigelse:
    - Tilbyde muligheder for at studere eller uddanne sig på jobbet, job til studerende, aftenskoler eller tostrengede erhvervsuddannelsessystemer.
    - Yde støtte til beskæftigelsesfremmende sammenslutninger.
    - Oprette strategiske offentlige/private partnerskaber med henblik på at forbedre unges integration på arbejdsmarkedet.
    - Nedbringe antallet af kønsspecifikke erhvervsvalg og indkomstforskelle mellem forskellige typer af arbejde.
    - Sætte unge i stand til i overgangsperioden fra skole til arbejde at klare den ”dobbelte status”, hvor de både er praktikant/studerende/elev og arbejdstager/medarbejder.
    - Indføre uddannelsesafslutningsstipendier.
    - Forbedre kvaliteten af job til unge.
  - Lette unges adgang til at starte egen virksomhed:
    - Mindske/fjerne eventuelle hindringer i forbindelse med administrative og skattemæssige byrder, fiskale og finansielle regler, økonomiske og sociale regler osv. der kan stå i vejen for, at unge bliver selvstændige og starter små virksomheder. Lette unges adgang til økonomiske ressourcer og rådgivningstjenester.
    - Yde unge iværksættere økonomisk og logistisk støtte.
    - Lette socialsikringsbyrden for unge selvstændige.

På EU-plan

- Det skal forsat være et vigtigt mål for medlemsstaterne og Europa-Kommissionen at nå fuld beskæftigelse for unge:

- Styrke ungdomsdimensionen i EU-politikkerne gennem bedre samordning mellem de forskellige niveauer i beslutningstagningen og mellem de forskellige indsatsområder.
- Inddrage det civile samfund og målgrupper i regelmæssige høringer om den europæiske beskæftigelsesstrategi.
- Støtte nyskabende projekter, der har til formål at reintegrere unge ledige.
- Sørge for information om job-/uddannelsesmuligheder og om erhverv og fag, der anerkendes i hele EU.
- Forbedre unge praktikanter EU-status.
- Udvikle et Internetbaseret informationssted, der specifikt imødekommer unges behov.
- Forbedre systemerne til overførsel og anerkendelse af erhvervsmæssige færdigheder og kompetencer mellem medlemsstaterne:
  - Forbedre og integrere anerkendelsessystemer (f.eks. ECTS, NARIC, Europass)⁴¹.
  - Anerkende og støtte færdigheder og kompetencer erhvervet i en anden EU-medlemsstat eller under volontørtjeneste og gennem ikke-formelle læringsordninger.

Social integration

At styrke og forbedre foranstaltningerne inden for rammerne af den europæiske sociale integrationsstrategi på nationalt, regionalt eller lokalt plan

- Give unge adgang til ressourcer, rettigheder og tjenester:
  - anstændig og sund bolig;
  - passende sundhedspleje;
  - andre offentlige og private tjenester, f.eks. på rets-, kultur, sports- og fritidsområdet;
  - adgang til disse ressourcer, rettigheder og tjenester tilpasset de særlige behov, unge med sociale og økonomiske vanskeligheder har;
  - muligheder for en ”ny chance” for unge, der dropper ud af skræddersyede ordninger (såsom revalidering, erhvervsuddannelse osv.).
- Udvikle forebyggende strategier for at gøre noget ved årsagerne til social udstødelse af unge på et meget tidligt tidspunkt:

---

⁴¹ ECTS: det europæiske meritoverførselssystem, NARICs: nationale informationscentre vedrørende akademisk anerkendelse, Europass: pas, hvori der registreres viden og erfaringer erhvervet i formelle og ikke-formelle sammenhænge.

- Fokuserer på individuelle behov gennem en mere personcentreret strategi.
- Være særligt opmærksom på unges behov på lokalt og regionalt plan for sundhedscentre, vejledning/rådgivning, kulturelle aktiviteter, sport, børnehaver, boliger, transport osv., især for socialt udstødte eller personer, der risikerer at blive socialt udstødte (såsom unge enlige forsørgere).
- Forbedre etniske minoriteters sociale integration.
- Styrke konfliktløsning med hjælp fra socialarbejdere.
- Sikre, at politikker, der fokuserer på arbejdsbetingelser, sociale rettigheder og social velfærd, gennemføres systematisk.
- Reformere de sociale sikringssystemer og den sociale lovgivning:
  - Sikre solidaritet mellem generationerne i pensionsordningerne.
  - Fjerne forskelsbehandlingen i de sociale velfærdssystemer (f.eks. mod kvinder, handicappede unge, etniske minoriteter).
  - Tage hensyn til unges behov i sociallovgivningen, især dårligt stillede unge, på områder som ustabile ansættelseskontrakter, fleksibel arbejdstid, ligeløn, arbejdsulykker, adgang til pasningsordninger for unge familier.
  - Oplyse de unge om deres rettigheder og om social beskyttelse.

På EU-plan

- I forbindelse med sociale integrationsforanstaltninger prioritere de mest sårbare unges behov⁴².
- Fremskynde arbejdet med social integration af unge med hjælp fra EU-programmer.⁴³
- Bidrage til unges sociale integration gennem en strategi baseret på foranstaltninger og aktioner i EU-beskæftigelsesprogrammer og -politikker.

---

⁴² I juni 2000 sendte Kommissionen et forslag til Rådet og Parlamentet til et flerårigt program for at fremme medlemsstaternes samarbejde om bekæmpelse af social udstødelse (KOM (2000) 368 af 16.6.2000). Programmets mål er at udvikle en integreret strategi for social udstødelse, der forbinder forskellige politikker, såsom beskæftigelse, social beskyttelse, almen uddannelse og erhvervsuddannelse, sundhed og boliger. Der er ikke nævnt særlige målgrupper i programmet. Den endelige beslutning om programmet afhænger af resultatet af medbestemmelsesproceduren mellem Rådet og Europa-Parlamentet.

⁴³ Mange EU-programmer og finansieringsmuligheder, såsom ungdom-programmet, Leonardo, Sokrates, bekæmpelse af forskelsbehandling, osv. fokuserer på dårligt stillede unge. Den Europæiske Socialfond støtter foranstaltninger på nationalt plan, der ”støtter en erhvervmæssig integrering af unge”.

4. AT FÅ DET BEDST MULIGE UD AF AT VÆRE UNG

4.1. Analyse af resultaterne

Under høringen blev det klart, at en lang række komplekse spørgsmål påvirker unges trivsel og uafhængighed. Områder som miljø, indvandring, medier, retssystemer, sundhed, narkotikamisbrug, seksualitet, sport, personlig sikkerhed påvirker i et eller andet omfang unges liv og har indflydelse på, om de engagerer sig i offentlige anliggender, i uddannelse eller i at finde et job. For eksempel afgør unges sundhed – eller spørgsmål i den forbindelse, såsom narkotika, seksualitet, personlig sikkerhed, ernæring osv. – i hvilken grad de er villige og i stand til at gå i skole eller følge et erhvervsuddannelseskursus. Endvidere har den måde, hvorpå “de voksne” behandler disse spørgsmål, en indflydelse på de unges opfattelse af samfundet og af de chancer, de føler, samfundet giver dem. Et samfund, som i de unges øjne ikke er i stand til at klare for eksempel miljøproblemer, eller hvor miljøløsninger forbliver ren snak, fremmer ikke aktivt medborgerskab.

- ***Velfærd bygger på retfærdighed og ikke-forskelsbehandling***

Unge har en meget åben opfattelse af velfærd. De mener, at deres personlige udvikling og uafhængighed afhænger af et gunstigt socialt miljø, som er retfærdigt, beskytter mangfoldigheden, og hvor der ikke sker forskelsbehandling. Der trækkes en lige linje mellem på den ene side den enkelte unges velfærd og på den anden samfundets kamp mod enhver form for uretfærdighed mellem generationerne, uretfærdig udstødelse og forskelsbehandling af enhver socialgruppe og kampen for mere retfærdighed og en rimelig fordeling af midler og muligheder på verdensplan.

Velfærdssystemer og sundhedstjenester bør principielt være tilgængelige for alle på lige vilkår og uden forskelsbehandling. Dette betyder, at der i fuldt omfang skal tages hensyn til dårligt stillede menneskers specifikke situation. Unge med fysiske eller psykiske handicap har stadig dårlige sociale og økonomiske vilkår. Kørestolsbrugere har vanskeligt ved at få adgang til kulturelle begivenheder. Andre unge handicappede har ikke adgang til Internettet; de har ikke tilstrækkelige muligheder for at dyrke motion og sport, og der er meget ofte kun begrænset social accept af og støtte til deres interessegrupper.

“Simply euro”

Målene med dette projekt er at evaluere den aktuelle situation og træningen i brug af EURO for psykisk handicappede i de 15 EU-medlemsstater og at fremme information om EURO for psykisk handicappede, deres familier og fagfolk.

Via projektet blev der fremstillet en vejledning, udviklet et læse-let websted (med integreret brug af symbolsprog) og en uddannelsesvideo om Euroen.

<http://www.fvo.nl/html/euro/irish/project.htm>

Der er empiriske beviser for, at der er ved at opstå nye sociale uligheder og kulturelle skel mellem grupper af unge i Europa, hvilket understøttes af høringen i almindelighed og af forskere i særdeleshed. Virkeligheden i dag er præget dels af en stigende ensartethed i de unges livsstil (musik, tøj osv.) dels af en voksende polarisering i muligheder, hvilket øger de spændinger, der allerede findes mellem generationer, køn, forskellige etniske grupper og regioner med forskellig økonomisk velstand. Især i de

fattigere samfund i Europa er moderniseringsprocesserne selektive og virker ofte kun til fordel for mindre grupper af de unge.

- ***Uafhængighed kræver indkomst, social beskyttelse og bolig***

Unge anser manglende økonomiske ressourcer for at være den største hindring for social integration, velfærd og uafhængighed og slår til lyd for en omfattende reform af de offentlige velfærds- og socialsikringsystemer for at sikre, at alle unge uanset deres status i samfundet og på arbejdsmarkedet (herunder de, der ikke går i skole eller er ledige) får passende dækning på lige vilkår. Der skal være let adgang til tjenesterne, også i tyndt befolkede områder. Unge bør have mere information tidligere om deres sociale beskyttelsessituation.

Der er akut mangel på billige boliger, som kunne give unge mulighed for at flytte hjemmefra og leve for sig selv eller stifte familie. Dette behov blev fremhævet med henblik på at lukke de eksisterende huller i den sociale sikringsdækning for unge, f.eks. dem "uden status". Overførselsindkomster og/eller en minimumsindkomst uafhængigt af social status og beskæftigelse opfattes af unge som vigtige skridt, der kan sætte dem i stand til at blive mere uafhængige.

"L'Étage" – hjælp til unge med problemer

L'Étage har primært til formål at hjælpe unge med virkeligt store vanskeligheder, at give dem mulighed for at udvikle sig og respektere deres værdighed. Unge kan komme og få et måltid mad to gange om dagen mod et symbolsk beløb. Centret prøver at finde bolig eller herberg, men det kan også bruges som postadresse for officielle papirer (som for eksempel CV'er) og til at få sygeforsikringsydelse.

Association Espérance, 19, quai des Bateliers, F - 67000 STRASBOURG, tlf. ++33 388 3570768

- ***Forbedre den fysiske og psykiske sundhed og forebygge brug af narkotika***

Hovedkonklusionen af høringerne er, at der er et udbredt krav om forebyggende sundhedsinformation og -uddannelse til alle som led i skolernes læseplaner og i forbindelse med ungdomsarbejde. Ungdomsarbejde spiller en vigtig rolle som støtte for de unges personlige udvikling. Oplysningsprogrammer med andre unge og de unges aktive samarbejde i andre programmer er også værdifulde instrumenter. Forebyggelsesarbejdet bør lægge vægt på at gøre unge mere bevidste om deres ansvar for deres egen krop (spisevaner, rygning osv.).

"MAHIS – Chancen ligger i dig selv"

Mahis er et finsk samarbejdsprogram, som hjælper unge med at få styr på deres liv og yder støtte til socialisering gennem voksne og positive grupper af andre unge. Målet er at styrke de unges selvtillid og tillid til fremtiden. Mahis tilbyder alternativer til narkotika og rollemodeller med henblik på at klare socialt pres.

<http://www.nuortenakatemia.fi>

Unge er ivrige efter at få mere information om alle spørgsmål i forbindelse med sundhed, personlig udvikling, forbrugsvarer og miljø. Denne information bør gives i

skoler⁴⁴, via ungdomsarbejde, rådgivningstjenester og i medierne. Der bør være gratis adgang til sundhedstjenester, der skal ydes uden forskelsbehandling. Det ses som en nødvendig forudsætning at oprette særlige sundhedsklinikker for unge.

Der bør i folkesundhedspolitikkerne lægges mere vægt på sundhedsproblemer, der især rammer unge. Der er behov for flere videnskabelige undersøgelser, statistikker og rapporter i medierne om unges sundhedssituation, hvis der skal ske reelle fremskridt.

Rygning, druk og misbrug af lovlige medicinske stoffer anses for at være store problemer. Unges forbrug af nikotin, alkohol og søde og fede fødevarer er støt stigende. De høje selvmordsfrekvenser blandt unge i EU er tegn på vedvarende trivselsproblemer.

Unge mener, at narkotikamisbrug burde afkriminaliseres, anerkendes som en sygdom og behandles i overensstemmelse hermed. De understreger behovet for mere udbredte og effektive forebyggelsesprogrammer, især gennem forebyggelse via andre unge og rådgivningstjenester samt ordentlige behandlings- og revalideringsmuligheder. Information fra forældrene ses som en integreret del af disse bestræbelser. Der er imidlertid divergerende opfattelser af, hvilken retning narkotikapolitikken helt præcist skal have. I nogle lande går de unge ind for en strengere holdning til narkotika, herunder cigaretter og alkohol. I andre slår unge af lægelige og praktiske årsager til lyd for at afkriminalisere brug, fremstilling og salg af cannabis og biprodukter heraf, idet de normalt samtidig fremsætter et klart krav om et fortsat og styrket forbud mod hård narkotika.

Der er brug for en større forebyggende indsats for mental sundhed (især rådgivningstjenester) og plejefaciliteter, der er specifikt målrettet unge. Der bør også være mere fuldstændige statistikker over unge psykisk syges situation.

“Penumbra” – støtte til psykisk handicappede unge

Penumbra er en frivillig organisation i Skotland, der har arbejdet for psykisk syge i 15 år. Den har til formål at opmuntre unge handicappede til at udvikle færdigheder og tillid, at drøfte vanskelige spørgsmål i deres liv og få dem til at erkende, at styrke kommer indefra. I årenes løb er der oprettet ”drop-in” tjenester, og der er udviklet en lang række støttegrupper (spiseforstyrrelser, narkotika- og alkoholmisbrug). <http://www.penumbra.org.uk/youngpeople/youngpeoplecontent.html>

• *Større åbenhed om seksualitet*

Unge mennesker opfatter seksualitet som en vigtig del af deres trivsel og personlige uafhængighed. De føler et behov for mere information om seksualitet, især seksualoplysning, svangerskabsforebyggelse, seksuelt overførte sygdomme osv. Denne information skal gives både i og uden for skolen, i ikke-formelle læringsmiljøer, såsom ungdomsorganisationer, fritids- og sportsklubber osv.

Den nordiske resolution om unges seksuelle sundhed og rettigheder

⁴⁴

Europa-Kommissionen, Verdenssundhedsorganisationen og Europarådet samarbejder inden for rammerne af det europæiske net til fremme af sundhed i skolerne (European Network of Health Promoting Schools, ENHPS) for at fremme sundhed blandt unge. Nettet er et konkret eksempel på en indsats for sundhedsfremme, som har ført til gode resultater på grund af de tre organisationers fælles bestræbelser for at nå deres mål, nemlig at fremme sundheden på skolerne.

Den nordiske resolution er udarbejdet af foreninger for familieplanlægning i de fem nordiske lande på grundlag af handlingsprogrammet fra FN's internationale konference om befolkning og udvikling, der blev vedtaget i Kairo i 1994. Det er et vigtigt argument at vise, at præcis information til unge ikke tilskynder dem til at have sex, men at det er mere sandsynligt, at der er tale om sikker sex, hvis de har sex.

<http://mirror.ippf.org/cairo/issues/9906/nordic.htm>

Unge mennesker går ind for, at alle unge uanset kulturel baggrund skal have lige adgang til både information og rådgivning samt prævention og seksualoplysning. De går også ind for legalisering af abort. Graviditet i teenageårene fremhæves faktisk som et særligt problem, der skal gøres noget ved.

Alle former for seksuel udnyttelse, som sexturisme eller misbrug af børn, afvises klart og utvetydigt. Intolerance over for visse seksuelle orienteringer kritiseres og afvises over en bred front. Unge går ind for mere positive foranstaltninger for at øge bevidstheden om seksuel mangfoldighed.

Seksualoplysning, der gives af andre unge ("peer education") kan bidrage til at overvinde vanskelige familiemæssige situationer eller nå mennesker, der finder det svært at tale om seksualitet. Der er brug for særlige undervisningsmetoder for unge piger fra etniske minoriteter og/eller piger fra dårligt stillede familier, da den eneste måde at blive socialt integreret på for nogle af dem stadig er at få børn.

- ***Der er behov for større opmærksomhed om familie- og kønsspørgsmål***

Unge er af den opfattelse, at der i de seneste tiår kun er sket små fremskridt for ligestilling mellem kønnene. De mener, at der er et klart behov for et mere ligeligt forhold mellem mænd og kvinder i samfundet og for en øget bevidsthed om kønsspecifikke stereotyper og rolledefinitioner. De unge mener, at der er behov for nytænkning omkring den traditionelle fordeling af opgaver, især i områder med høj arbejdsløshed og lave offentlige (børnepasnings)ydelse.

Mobilisering af unge kvinder for ligestilling i Europa

I september 1999 startede Europæiske Kvinders Lobby et projekt med det formål at mobilisere unge kvinder for lighed i Europa. Det har til formål at arbejde for, at unge kvinders ønsker indarbejdes i formuleringen af politikker nationalt og i EU ved at inddrage flere unge kvinder i organiserede aktioner og i beslutningstagningen.

<http://www.womenlobby.org>

Det betragtes som en af de vigtigste udfordringer for fremtiden at kunne forene familie og arbejde, f.eks. ved at der indføres forældreorlov og bedre børnepasningsordninger. I den forbindelse skal der rettes en særlig opmærksomhed mod pigers og unge kvinders specifikke behov, især deres sundhed og sikkerhed. Der begås stadig hyppigt vold mod kvinder, og dét skal der gøres noget ved. I visse stressfyldte situationer er det mere sandsynligt, at unge kvinder end drenge eller unge mænd udvikler særlige sygdomme som bulimi eller anoreksi. Mange unge kræver stærkere materiel og moralsk støtte fra familien, også til ugifte par med børn.

- ***At udtrykke sin egen kultur***

De unge understreger, hvor vigtig en rolle alle former for kulturel aktivitet spiller for deres trivsel og personlige udvikling. De foreslår, at der foretages ændringer i

læseplaner, ikke-formel læring og offentlige myndigheders kulturpolitik. De anser de unges kulturelle læring for at være et stærkt middel til at udvikle den type sociale færdigheder, som er nødvendige for at bringe vidensamfundet videre.

Klub 15-29 – kunstneriske aktiviteter for dårligt stillede unge

“Klub 15-29” i Grækenland er målrettet mod drenge og piger, der ikke er med i nogen form for organisation. Denne “klub” er en paraply for alle fritidsprogrammer for unge. Ét mål er at nå ud til unge fra fjerntliggende områder eller unge handicappede med henblik på at fjerne kulturelle og uddannelsesmæssige uligheder og drive projekter, der inddrager døve og blinde unge i kunstneriske aktiviteter, som for eksempel teater.

<http://www.neagenia.gr/club1529b.html>

Unge ønsker imidlertid ikke at blive stopfodret med information og er imod kommercialisering, idet begge dele opfattes som en trussel mod ungdomskulturen. De ser sig selv som mål for kommercielle kræfter, der prøver at påvirke deres adfærd som forbrugere. Dette kan føre til situationer, hvor unge tilskyndes til at gå ud og tjene penge for tidligt for at leve op til markedets stereotype rollemodeller.

Samtidig med at forskellen mellem ungdoms- og voksenkulturer udviskes, opstår der nye flydende og til tider hybride ungdomskulturer. De nye kulturmønstre lader til at blive mindre aldersbundne. Det er imidlertid stadig en vigtig opgave at gøre de unge i stand til at forme og udtrykke deres egen kultur.

- ***Unge ønsker at leve mere sikkert og vide mere om miljøet***

Unge opfatter sikkerhed i bykerne og forebyggelse af færdselsulykker samt det særlige problem i forbindelse med sikkerhedsrisici på arbejdspladsen som vigtige spørgsmål. Der er derfor behov for højere sikkerhedsstandarder og bedre regler.

De unge er stærkt interesserede i miljøspørgsmål, som har en væsentlig betydning for deres levevilkår og velfærd. Mange unge er bevidste om betydningen af et kvalitetsmiljø og vil gerne vide mere om det og om gennemførelsen af bæredygtig udvikling. Dette er på linje med målene i det sjette miljøhandlingsprogram⁴⁵, der har til formål at fremme miljøundervisning og ser på, hvordan bevidstheden om miljøspørgsmål kan øges. Det omfatter inddragelse af miljøspørgsmål i skolernes læseplaner og udvikling af oplysningsprogrammer for at rådgive folk om, hvordan man får en grønnere adfærd.

4.2. Forslag som følge af høringen

På nationalt, regionalt eller lokalt plan

- Materielle betingelser for velfærd:
  - en større indsats for at forbedre boligsituationen;
  - en passende sociokulturel infrastruktur for alle unge, herunder unge fra lavindkomstfamilier og fra landdistrikterne.

---

⁴⁵ KOM(2001) 31 endelig udg. af 24.1.2001.

- På det sundheds- og narkotikapolitiske område:
  - lige adgang til sundhedstjenester;
  - generel forbedring af behandlingsmuligheder;
  - fremme af sundhedsoplysning (herunder forbrugerrelaterede spørgsmål);
  - stærkere støtte til informations- og forebyggelsesprogrammer;
  - bedre kommunikation og bevidstgørelse i medierne;
  - information og rådgivning fra andre unge;
  - information fra forældre;
  - bedre behandling for stofmisbrug, helst i særlige centre;
  - øget støtte til sundhedsforskning og statistiske data.
- Øvrige emner (mental sundhed, seksualitet, familie, kønsrelaterede spørgsmål, personlig sikkerhed):
  - bedre lægelig dækning i forbindelse med psykiske og psykosomatiske sygdomme;
  - bedre rådgivning i en tidligere alder og oprettelse af særlige tilbud til psykisk syge;
  - bedre reintegrationsprogrammer for unge med psykiske sygdomme;
  - bedre adgang til information og rådgivning om sex;
  - øget støtte til præventions- og familieplanlægningsprogrammer;
  - flere og bedre behandlingsmuligheder til ofre for seksuel udnyttelse og vold;
  - bedre materiel og organisatorisk støtte til familier, især i forbindelse med billige børnepasningsmuligheder;
  - lige og gratis adgang for alle kvinder til sundhedstjenester vedrørende seksualitet og forældreskab;
  - strengere kriterier for og håndhævelse af sikkerhed på arbejdspladsen;
  - særlige køretræningsanlæg for unge bilister;
  - gunstige, offentlige transportmuligheder, også på skæve tidspunkter;
  - øget bevidsthed om miljøspørgsmål og støtte til miljøoplysning i formel og ikke-formel læring.

På EU-plan

EU opfordres til at fokusere mere på to hovedindsatslinjer: at fastsætte visse standarder og tilpasse politikker og programmer bedre til unges behov.

- Under forudsætning af, at Den Europæiske Union er i stand til at fastsætte visse standarder, blev der foreslået fire grupper:
  - standarder for en passende social sikringsdækning for alle unge uden forskelsbehandling og baseret på princippet om mere retfærdighed mellem generationerne;
  - standarder for sygesikring for alle unge uden forskelsbehandling, som understreger betydningen af prævention og er tilstrækkeligt fleksibel til at inddrage visse grupper af unges særlige behov;
  - standarder for en EU-politik om stofmisbrug, der dækker den aktuelle virkelighed, omfatter hele viften af lovlige og ulovlige stoffer og behandler afhængighed af stoffer som en sygdom og ikke som en forbrydelse;
  - EU-standarder for børnepasningsordninger og forældreorlov som et middel til at fremme en ligestillings- og familiepolitik.
- EU opfordres til i højere grad at tage hensyn til unges interesser, når EU-politikker og –handlingsprogrammer udformes og gennemføres:
  - Der anmodes om flere EU-initiativer vedrørende ungdomsinformation, især på områder, der hjælper unge til at blive selvstændige borgere.
  - EU's politik bør sigte mod at bevare den eksisterende mangfoldighed af kulturer og livsstilsformer i Europa.
  - Bedre adgangsmuligheder til Leonardo, Socrates og ungdomsprogrammerne for handicappede og dårligt stillede unge og øget støtte til kulturprodukter, der er tilgængelige for mennesker med syns- og hørenedsættelser.
  - Der er behov for kønsspecifikke sygdomsdata i EU.

5. ET EUROPA BYGGET PÅ VÆRDIER

5.1. Analyse af resultaterne

For de unge i alderen 15-25 år har Europa mange ansigter: babelstårn, bureaukrati og stor 'pengemaskine', men også et sted, hvor man kan mødes og udveksle erfaringer og ideer, et område, der er karakteriseret af demokratiske værdier.

- ***Europa og resten af verden***

De unge ønsker ikke, hverken enkeltvis eller kollektivt, et Europa, som blot er et stort frihandelsområde i konkurrence med USA eller Sydøstasien. Formålet med 'det europæiske eventyr' er ikke at skabe et 'Fort Europa', der er fast forankret i fortidens holdninger og automatiske reaktioner; Europas dominans på de andre kontinenter, som vi kender det fra andre epoker i historien, må således ikke bruges som påskud til

at fortsætte ad den vej. Tværtimod skal Europa være åbent over for resten af verden og fungere som et sted, hvor kultur og tolerance mødes i en frugtbar udveksling af idéer.

Desuden er der ingen tvivl om, at Europa for de unge er meget mere end blot Den Europæiske Union. De er tilhængere af udvidelsen, også selv om de er fuldt ud klar over, at kandidatlandenes tiltrædelse og disse tidligere kommuniststyrers overgang til demokratiet, fra planøkonomi til markedsøkonomi, undertiden vil vanskeliggøre situationen for de unge i Den Europæiske Union.

- ***Europa, forsvarer for fælles værdier***

De unge og deres foreninger tilslutter sig et europæisk ideal, der er baseret på værdier som fred, velfærd og demokrati. Der er ingen tvivl om, at det i dag er meget vigtigere at understrege aspekter som Europas frihed og rettigheder snarere end økonomi. Der er ligeledes bred tilslutning til ideen om enhed i mangfoldighed.

Spørgsmålet om bekæmpelse af diskrimination var et gennemgående tema i alle diskussionerne. Der var enstemmig enighed om værdier som solidaritet, lighed og det multikulturelle samfund. Disse værdier er selve kernen i den europæiske integration, men også i samarbejdet med resten af verden. Alle deltagere i høringerne ønskede således en fælles europæisk politik for at beskytte de universelle grundrettigheder.

De unge kræver, at man konsekvent anvender Amsterdam-traktatens artikel 13 om forskelsbehandling, som giver de europæiske institutioner beføjelse til at træffe de "hensigtsmæssige foranstaltninger til at bekæmpe forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering". Denne artikel blev første gang formaliseret i handlingsplanen mod forskelsbehandling, som har til formål at ændre fremgangsmåder og holdninger gennem en mobilisering af de berørte aktører. Dette arbejde skal fortsættes.

De unge frygter ligeledes visse af globaliseringens følger, fordi de kan skabe eller forstærke forskellige former for ulighed mellem verdens befolkninger og regioner. De var yderst bekymrede over fænomenet menneskehandel, som er en af følgerne af forarmelsen på internationalt plan.

Portugal: Oprettelse af en solidaritetsfond - ungdomskort til fordel for Timor - eller hvordan man kan udnytte et instrument, som oprindeligt kun skulle bruges til forbrug, til at styrke solidariteten. Der findes to slags ungdomskort: det klassiske, som koster 6 EUR, og "MegaCartão Jovem", der sælges til 12 EUR.. Siden 1. juni 1999 går 0,50 EUR af prisen for et "klassisk kort" til projekter på Østtimor; for "Mega Carte" er det 1 EUR.

<http://www.timorlorosac.fdti.pt/campanhas/cartaojovem.htm>

- ***Bekæmpelse af racisme og fremmedhad***

Denne kamp føres på to fronter - forebyggelse og en fast holdning ("nul-tolerance") over for alle former for ekstrem adfærd.

Generelt er de unge åbne over for andre, opmærksomme på problemet med racisme og rede til at gå ind i denne kamp. Men de føler sig samtidig yderst sårbare over for forsøg på manipulation.

Den politiske aktion skal derfor udvikles i respekt for følgende principper:

- Uddannelse, beskæftigelse og social integration er forudsætninger for at forebygge racisme og fremmedhad.
- Unges medindflydelse, især mindretals og græsrodsbevægelsers, og informelle uddannelser og lærlingeforhold er de foretrukne redskaber.
- Info til unge fra unge er den bedste måde at øge de unges bevidsthed og viden på.
- Støtte til netværk på alle niveauer og udvikling af nye kommunikationskanaler er hensigtsmæssige værktøjer til nye aktioner.

Forskel-/lighed

Kampagne mod racisme og intolerance organiseret af Europarådet i 1996. Kampagnen mobiliserede mange ressourcer og motiverede mange til at arbejde med "unges uddannelse af unge" inden for bekæmpelse af alle former for udelukkelse. Trods kampagnens korte varighed blev der udarbejdet forskellige pædagogiske materialer, som stadig anvendes af ungdomsorganisationer i Europa.

<http://www.ecri.coe.int/>

The European Peer Training Organisation (EPTO)

Et europæisk netværk af unge, der underviser i og formidler viden om bekæmpelse af racisme og fremmedhad. Formålet er at give unge og især ledere af ungdomsorganisationer de rigtige redskaber, så de kan afholde workshops om respekt for den kulturelle forskellighed. Netværket er repræsenteret i 10 europæiske lande.

<http://www.ceji.org/new/epto/frame2.html>

- Et Europa, som de unge ønsker at deltage i

De unge og deres repræsentanter kræver et Europa, som er lydhørt over for deres bekymringer, som ikke udelukker eller "brændemærker" nogen. De opfatter Europa som et kæmpestort rum uden grænser, der skal lette studier, rejser, arbejde og dagligliv. Endelig opfatter de Europa som det ideelle sted til at indføre lovgivning om miljøbeskyttelse, forsvar for den kulturelle arv, bekæmpelse af alle former for ekstremisme, styrkelse af de sociale og arbejdsretlige rettigheder, lige muligheder osv.

Europa er stadig 'under konstruktion', og dets udvikling kan tilskrives store politiske fremskridt men også de mange små aktiviteter, der gennemføres lokalt. Nogle unge beklagede manglerne ved EU, at de ikke forstod EU og syntes, at det var 'svært'; andre gav udtryk for håb. Men alle krævede de at deltage i opbyggelsen af Europa, at blive hørt om de emner, der interesserer og/eller berører dem, ikke kun fordi de er unge, men også i deres egenskab af borgere. Men blot at blive hørt er ikke nok.

Foreninger og organisationer, som i sagens natur oftere er i kontakt med Fællesskabets institutioner (støtteansøgninger, indsendelse af projekter under programmer osv.), beklager de eksisterende strukturers komplicerede opbygning. Det Europæiske Ungdomsforum foreslår, at der oprettes et agentur med henblik på mere generel teknisk støtte inden for det vidtfavnende område, som den europæiske ungdomspolitik dækker.

InfoMobil - praktiske oplysninger om landene i Europa

InfoMobil er et netsted under ungdomsinformationsnetværket ERYICA. Følgende områder er dækket: studier, beskæftigelse, faglige uddannelser, boligforhold, kultur- og sportsaktiviteter, fritid, sundhed, info-tjenester for unge, sociale ydelser, transportmidler osv. i over tyve lande.

<http://www.eryica.org/infomobil/>

Afstanden mellem den unge generation og Europa får forskerne til at advare mod visse udbredte ideer, såsom at nutidens unge er de "første ægte europæere". Rigtig mange unge er stadig dybt forankrede i deres lokale og nationale sammenhæng. Der forestår et langt, tålmodigt arbejde med at styrke den europæiske bevidsthed og borgerskabsfølelse.

Europa i praksis med "Eurégio Meuse-Rhin" og netværket EFI-Association Eurégionale (netværk vedrørende fritidsaktiviteter og information til unge).

Eurégio er en flersproget, multikulturel region bestående af tre lande - Belgien, Tyskland og Nederlandene - og oprettet omkring byerne Liège, Maastricht og Aix-la-Chapelle/Aachen. Devisen er, at opbygningen af Europa forudsætter, at alle deltager. De unge skal derfor have mulighed for at udforske deres omgivelser i fritiden sammen med andre og på tværs af grænserne. EFI afholder således ikke blot seminarer og andre lignende aktiviteter for børn, unge og alle, der arbejder med sociale spørgsmål/uddannelse/undervisning, men også workshops o.l., der har til formål at øge de unges medindflydelse.

http://www.efi-aachen.de/f/frames_f.htm

De unge, som godt ved, at beslutningerne i stigende grad træffes på europæisk plan, ønsker at arbejde aktivt for Europa. De unge ønsker et nyt europæisk ungdomsinitiativ, en bedre koordinering af de nationale ungdomspolitikker og at der tages hensyn til ungdomsdimensionen i de forskellige politikker, der berører dem, uden at de systematisk opfattes som et problem, men snarere som en del af løsningen på de problemer, som disse politikker skal løse.

- ***Mobilitet, en af den europæiske konstruktions store fordele***

Her er det vigtigt at understrege følgende to forhold:

- Det første, som er positivt og opmuntrende, er, at mobiliteten bliver stedse mere udbredt. Mobilitetens merværdi er anerkendt af de fleste. Uanset om den defineres som mobilitet mellem flere lande eller mellem land og by, uanset om den er rettet mod de mange millioner unge studerende eller skolesøgende, unge handicappede, unge fra etniske mindretal eller dårlige kår, så øger mobilitet åbenheden over for resten af verden og beriger den enkeltes erfaringer.
- Det andet forhold lægger en dæmper på denne begejstring. Der er stadig hindringer for mobiliteten på grund af mangel på information på alle niveauer, psykiske (fordomme) eller praktiske barrierer (visa), manglende gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og erfaringer, men også på grund af utilstrækkelige sprogkundskaber. Mobilitet er derfor stadig forbeholdt et mindretal af unge.

Men det drejer sig om at gå fra undtagelsen til det almene; mobilitet skal være en integrerende del af undervisningen, fra børnene er helt små. Programmerne skal således være tilgængelige for alle unge uanset deres sociale eller geografiske udgangspunkt.

Det forudsætter ny finansiering, en høj grad af inddragelse af partnerne og indførelse af kvalitetskriterier.

Ganske vist har EU's programmer gjort det muligt at indhente erfaringer og vise vejen, men de kan fortsat udfylde deres funktion som mobilitetsfremmende faktor, hvis der ikke afsættes flere midler til dem.

Det er derfor tvingende nødvendigt at sikre en bedre koordinering mellem de forskellige beslutningsniveauer.

- ***Volontørtjeneste - et svar på de unges forventninger***

De unge opfatter volontørtjenesteordningen, der er defineret som enhver form for ulønnet arbejde, som et middel til at erhverve kvalifikationer og erfaringer, der kan bruges i en erhvervssammenhæng. Men de mener ikke, at volontørarbejdet skal træde i stedet for lønnet arbejde.

Denne arbejdsform er ligeledes et udtryk for en udvikling i samfundet, som giver de unge mulighed for at lære andre unge at kende, men som samtidig drager fordel af disse ikke-kommercielle aktiviteter, der er blevet så stort behov for i de seneste år. Man har for øvrigt ofte nævnt målet med 30%, som bestemmer antallet af unge, der deltager i volontøraktiviteter. I nogle lande har ophævelsen af den obligatoriske militærtjeneste fremmet udviklingen af disse nye 'arbejdsformer'.

Volontørtjeneste er både en måde at deltage i samfundet og få en uddannelsesmæssig erfaring på. Den bidrager til den sociale integration og gør det muligt meget konkret at bekæmpe fordomme. Den kan være universel og skal være åben for alle. Den er med andre ord en af de bedste måder at opfylde de ønsker, som kom til udtryk i høringsen om hvidbogen.

Volontøraktiviteter udføres på lokalt, nationalt og europæisk plan. I sidstnævnte tilfælde bidrager volontørtjenesten uden tvivl til genopbygningen af en europæisk identitet og er et effektivt redskab til at skabe kontakt mellem befolkningerne i forbindelse med de nye medlemsstaters tiltrædelse.

Det arbejde, der er udført under Europarådet⁴⁶, på nationalt plan med udviklingen af civile tjenester, i Unionens Ministerråd med de igangværende overvejelser over dette emne, i Den Europæiske Unions program Ungdom og i De Forenede Nationer⁴⁷, underbygger alt sammen udviklingen af volontørtjenestebegrebet.

Frivilligt socialt eller økologisk år

I Tyskland er der indført en lov om det frivillige sociale år (Freiwilliges Soziales Jahr-FSJ), således at unge (16-27 år) kan udføre fuldtidsaktiviteter i projekter inden for socialforsorg, pleje eller uddannelse i en 6-12-måneders periode. I 1993 blev loven ændret, så den nu omfatter det frivillige økologiske år (Freiwilliges Ökologisches Jahr -FOJ). Loven sikrer, at unge frivillige/volontører fortsat kan oppebære støtte, mens de udfører tjenesten (f.eks. familieydelse eller bonuspoints for praktikophold på universiteter), og at socialsikringsbidrag betales for dem af værtsorganisationen. I loven lægges der særlig vægt på den uddannelsesmæssige værdi af året, idet der er indført minimumsstøttenormer for volontøren.

⁴⁶

Jf. den europæiske resolution om unge volontører, der er aktive i ungdomspolitikken.

⁴⁷

Jf. 2001, År for volontørtjeneste.

5.2. Forslag som følge af høringen

Relationer til resten af verden

På europæisk niveau

Nedenstående elementer kommer fra høringen, især fra unge.

- **For at alle befolkninger får samme muligheder for velfærd og udvikling:**
  - Lempe tredjeverdenslandes gæld (på betingelse af overholdelse af menneskerettighederne og de demokratiske værdier).
  - Gennemføre FN's anmodning om at afsætte 0,6% af bruttonationalproduktet til bistand for at fremme udviklingen i de fattige lande.
  - Indføre foranstaltninger om effektiv hjælp til befolkningerne i syd.
- Støtte politikker til fordel for unge i udviklingslandene og indføje "ungdomsdimensionen" i samarbejdsprogrammerne.
- Oprette et institut for forebyggelse af konflikter i Europa eller hos Europas nærmeste naboer.
- Indføre programmer til forebyggelse af konflikter i Europa og resten af verden, idet der tages hensyn til, at kontakter og udvekslinger mellem unge kan bidrage til freden. Ungdomspolitikken og især udvekslingsprogrammerne har direkte indvirkning på den internationale arena.

Indvandring

På europæisk niveau

- Indføre støtteprogrammer for emigrationslandene. Rent konkret give dem økonomisk hjælp før emigrationen og tilbyde dem arbejdsmuligheder på stedet.
- Være særligt opmærksom på flygtninge og asylansøgere, når de er kommet til Europa, og fremme initiativer, der er tilpasset deres situation.
- Give adgang til fællesskabsprogrammerne for unge fra tredjelande (især informationsudveksling og ophævelse af sproglige og administrative barrierer).

Forsvar for de grundlæggende værdier og overholdelse af menneskerettighederne

På nationalt, regionalt og lokalt plan

- Med henblik på homoseksuelle: ændre de nationale lovgivninger, så de kommer til at omfatte ret til indgåelse af ægteskab og adoption i lighed med bestemmelserne for heteroseksuelle par.
- Åbne skolen for disse spørgsmål vedrørende samfundet og udviklinger i adfærden. Udforme seksualundervisningen, så den kommer til at omfatte alle seksuelle retninger.
- Fremme "undervisning om verden", dvs. en fuldstændig, obligatorisk undervisning i menneskerettighederne.
- Udforme særkurser til undervisere, tjenestemænd og politipersonale.

På europæisk niveau

- Indføje i traktaterne det charter, der blev underskrevet i Nice i december 2000 om de europæiske borgeres grundlæggende rettigheder, som gentager og supplerer menneskerettighedserklæringen, og som Den Europæiske Union for øvrigt burde underskrive i henhold til de unge. Disse grundlæggende rettigheder skal også gælde for indvandrere og flygtninge.
- Oprette en europæisk ombudsmandsstilling, der skal sikre overholdelse af bestemmelserne om forskelsbehandling.

Bekæmpelse af racisme og fremmedhad

På nationalt, regionalt og lokalt plan

- Gøre dette tema til en prioritet i de nationale aktiviteter for de unge.
- Fremme og støtte nærhedsarbejdet gennem lokalprojekter for solidaritet og ansvarlighed. I samme forbindelse skal ungdomsorganisationernes arbejde anerkendes.
- I henhold til Rådets (ungdomsanliggender) erklæring fra maj 2001 skal der udvikles en fælles forståelse af lovgivningen om offentliggørelse og formidling af racistisk og fremmedfjendsk materiale, især på internettet.
- Fremme aktioner i samarbejde med virksomheder og synliggøre fordelene ved mangfoldigheden.
- Den almene og faglige uddannelse bør fokusere på at afvise racisme og fremmedhad: sprogundervisning for minoriteter og indvandrere, men også undervisning i deres eget modersmål; underviserne skal undervises i mangfoldighed; deltagelse i uddannelsessystemet, især for indvandrere og mindretal.

På europæisk niveau

- Gøre dette tema til et tilbagevendende punkt på ministrenes dagsorden.

- Medtage unges initiativer i handlingsplanen for bekæmpelse af forskelsbehandling, som Unionen vedtog i 2001.
- Prioritere bekæmpelse af racisme og fremmedhad i alle EF-programmer og -aktioner, som vedrører unge, herunder socialfondens.
- Gennem programmet "Ungdom" etablere en internetplatform for bekæmpelse af racisme og fremmedhad.
- Styrke samarbejdet med Overvågningscentret for Racisme og Fremmedhad (Wien) og støtte civilsamfundets indsats på dette område.
- Rette EF-programmerne mod unge fra etniske mindretal og anden- og tredjegerationsindvandrere.
- Skabe bedre sammenhæng mellem visse dele af Den Europæiske Unions indvandrerpolitik og ønsket om at bekæmpe fremmedhad.
- Intensivere indsatsen for at udvikle det europæiske borgerskab og en europæisk identitet.
- Harmonisere flygtninges og indvandreres rettigheder og forbedre deres status i hele Europa.

På alle niveauer

- Opfordre beslutningstagere på alle niveauer til at værdsætte lokale projekter mere for at komme tættere på de unge.
- Offentlige myndigheder og institutioner bør overveje samfundets mangfoldighed, og mindretallene bør være rimeligt repræsenteret.
- Lette adgangen til information og kommunikation og støtte initiativer og projekter, især på græsrodsplan, men også i virksomheder, på arbejdsmarkedet og i kultur- og kunstinitiativer.
- Støtte oprettelse af netværk på alle niveauer og afholde høringer mellem aktørerne.

Det institutionelle Europa og ungdomspolitikken

På europæisk niveau

- Styrke de eksisterende politikker og aktioner på EF-niveau, men også fremme ungdomspolitikken i medlemsstaterne.
- Styrke samarbejdsmekanismerne mellem medlemsstaterne og de europæiske institutioner og udbrede kendskabet til vellykkede erfaringer til flest muligt unge.
- Udvikle en holistisk vision af de forskellige politikker, som vedrører de unge.

- Høre de unge i forbindelse med udarbejdelsen af initiativer, som berører dem direkte eller indirekte, bl.a. ved at bruge internetportaler, som er udviklet på europæisk plan med dette formål for øje.
- Ud over Kommissionens indsats skal Ministerrådet (ungdom) styrke sit arbejde, og Rådets ungdomsgruppe skal fortsat forberede beslutningerne. Sammen skal institutionerne skabe en positiv dynamik til fordel for de unge generationer.
- Udvikle ledsage- og opfølgingsværktøjer gennem et tættere samarbejde mellem EU og Europarådet og sammen med dette indlede en permanent dialog for at kunne gennemføre fælles aktioner.

Mobilitet

På nationalt, regionalt og lokalt plan

- Iværksætte handlingsplanen⁴⁸ og henstillingen om mobilitet⁴⁹ samt sikre, at de unges mobilitet aldrig hindres eller forringes, og at alle, der udnytter mobiliteten, har samme fordele som de nationale borgere: bl.a. tarifnedsættelser på offentlige transportmidler, boligstøtte og adgang til behandling.
- Udvide programmerne for bilaterale udvekslinger, som er kernen i en samarbejds politik på dette område. Disse bilaterale udvekslinger supplerer de multilaterale udvekslinger under programmet Ungdom.
- Da lokal mobilitet ofte er det bedste springbræt for international mobilitet, bør der etableres et netværk med de forskellige aktører på lokalt plan iht. følgende to handlingsakser:
  - Forøgelse af mobiliteten mellem land- og bymiljøer.
  - Etablering af "partnerskaber for mobilitet" med deltagelse af lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter og også virksomheder og alle mulige former for ngo'er.
- Støtte undervisningen (især i sprog) for personer, som har ansvar for styring af udvekslingerne på universiteter, i sammenslutninger, hos myndigheder osv. Udviklingen af mobiliteten i de kommende år afhænger af den støtte, der ydes, og udnyttelse af de forskellige erfaringer. Undervisernes mobilitet skal også fremmes. Hver sproglærer bør inden 2006 have fået tilbudt at deltage i et mobilitetsprogram.
- Yderligere forbedring af kvaliteten af mobilitetsprojekterne og gøre alt for, at den unge kan udnytte mobiliteten selvstændigt (informationens og rammernes kvalitet, de sproglige og kulturelle forberedelser, den økonomiske støtte osv.)

---

⁴⁸ Resolution vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet den 14. december 2000, om en aktionsplan for mobilitet - 2000/C371/03-, EFT C 371/4 af 23.12.2000.

⁴⁹ Europa-Parlamentets og Rådets henstilling om mobilitet i Det Europæiske Fællesskab for studerende, personer under erhvervsuddannelse, unge volontører, undervisere og erhvervslærere - KOM(1999) 708 - C5 - 0052/2000 - 2000/0021 (COD), EFT C 178 af 22.6.2001.

- Integrere en europæisk dimension og en læren om tværkulturelle forhold i unges almene og faglige uddannelse, men også i de uformelle uddannelsesmiljøer. Det ville lette den fysiske mobilitet.
- Endelig skal der tages hensyn til ungdommen i udformningen af transportpolitikkerne.

På europæisk niveau

- Inden for rammerne af handlingsplanen og henstillingen om mobilitet indføres de planlagte opfølgingsmekanismer.
- Udvide programmernes modtagerkreds. Konkret:
  - Prioritere unge, for hvem mobilitet er vanskeligere af sociale årsager.
  - Stimulere mobilitet for unge, der tager en faglig uddannelse eller er arbejdstagere.
  - I videst mulig udstrækning bevidstgøre de unge om mobilitetsspørgsmålet.
  - Og dermed øge den økonomiske støtte.
- Grundigt overveje unge handicappedes mobilitet.
- Samtidig indføre meget praktiske foranstaltninger, både før de unges afrejse og efter hjemkomsten:
  - En forenkling af de administrative procedurer, især i forbindelse med at få visum for unge fra tredjelande. Der findes ikke på europæisk niveau et "mobilitetspas", hvilket hindrer mange i at udnytte mobiliteten.
  - Anvendelsen af "ungdomskortet" skal udbredes gennem indførelsen af et system, der rent geografisk dækker hele Europa og giver de unge flere rabatmuligheder, fordi antallet af ydelser, som kortet giver adgang til, øges, og formidlingen af oplysninger om kortet forbedres.
  - Den sproglige forberedelse styrkes.
  - Der udarbejdes oplysninger om mulighederne for at gøre mobiliteten mere målrettet. Oplysningerne skal være tilpasset de unges behov og sprog og være lette at finde, samtidig med at der søges at opnå en synergi med igangværende initiativer på området.
  - Der indføres officiel anerkendelse af således erhvervede (formelle eller uformelle) erfaringer.

Volontørtjeneste

På nationalt, regionalt og lokalt plan

- I de næste ti år øges udbredelsen af volontørtjenester for unge på alle niveauer (lokalt, regionalt, nationalt og europæisk).
- I hver medlemsstat udvikles der en eller anden form for frivillig tjeneste, der indføres hensigtsmæssige strukturer, antallet af aftagere øges, og der sikres finansiering. Kommunale myndigheder, regioner, sammenslutninger og ungdomsorganisationer bør spille en vigtig rolle i denne sammenhæng. De unge skal kunne dele deres erfaringer med hinanden og deltage i definitionen og iværksættelsen af frivillige tjenester.
- Der sikres en national status for den unge volontør, eventuelt inden for rammerne af en bredere status. Denne status skal fastlægge volontørens ansvar og rettigheder, den skal lette udviklingen af volontørtjenesten og sikre den unge social beskyttelse.
- Henstillingen og handlingsplanen om mobilitet (se ovenfor) skal iværksættes nu.
- Arbejdsgiverne skal have kendskab til de kvalifikationer, der erhverves under volontørtjenesten (initiativ, selvtillid, evne til at indgå i gruppearbejde osv.).
- De unge skal inddrages i fremstød for og udvikling af volontørtjenesten.

På europæisk niveau

- Der foretages en kvalitativ og kvantitativ opfølgning af volontørtjenesterne på lokalt, regionalt, nationalt og europæisk plan. Der defineres en række indikatorer med henblik på sammenligning, erfaringsudveksling og afdækning af fremtidige tendenser.
- På verdensplan findes der en lang række offentlige og private volontørorganisationer. Disse aktiviteter er generelt ikke særligt åbne for unge. Europa-Kommissionen kunne f.eks. forhandle med disse organisationer om at gøre dem mere åbne for unge.
- Der sikres øget adgang til den europæiske volontørtjeneste for unge, der er ude i vanskeligheder eller har forskellige handicap.
- Volontørtjenesten anerkendes og værdisættes som en uformel uddannelseserfaring.

6. BIDRAG TIL HVIDBOGEN

(a) Følgende dokumenter kan hentes på Europa-Kommissionens hjemmeside (<http://europa.eu.int/comm/education/youth/ywp/index.html>):

- *Hvidbog om ungdomspolitik i Europa, national høring af unge, maj-juli 2000*
  - Sammenfattende rapport, anden udgave [DE, FR]
  - Oversigt, 27.9.2000
  - Nationale rapporter og hjemmesider om nationale konferencer

- *Det europæiske møde for unge i Paris, 5.-7. oktober 2000. Henstillinger fra de 450 unge delegerede [EN, DE]*
- *Rapport om høringen om ungdomspolitik i Det Økonomiske og Sociale Udvalg i Bruxelles, 20. februar 2001*
- *Møde om unges vilkår i Europa, rapport om konferencen den 16.-17. marts 2001, Folkets Hus i Umeå, Sverige*
- *Hvidbog fra Europa-Kommissionen om høringsprocessen for unge: Rapport om forskningshøringsøjlen, fremlagt i Umeå den 16.-17. marts 2001*
- *Holdningsdokument fra de tyske føderale myndigheder*
- *Eurobarometer 55.1 "Unge europæere i 2001".*

(b) Følgende dokumenter kan hentes på Europa-Parlamentets hjemmeside (http://www.europarl.eu.int/hearings/20010424/cult/minutes_en.pdf):

- *Europa-Parlamentet, Generaldirektoratet for Forskning, resumé af den offentlige høring om ungdommen, 24. april 2001 i Bruxelles, IV/WIP/2001/04/0094*

(c) Følgende dokumenter kan hentes på Det Økonomiske og Sociale Udvalgs hjemmeside (http://www.ces.eu.int/pages/avis/11_00/en/CES1418-2000_AC_en.doc):

- *Udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg om hvidbogen: Ungdomspolitik (initiativudtalelse), vedtaget den 29. november 2000, CES 1418/2000 [ES, DA, DE, EL, FR, IT, NL, PT, FI, SV]*

(d) Følgende dokumenter kan hentes på Det Europæiske Ungdomsforums hjemmeside (<http://www.youthforum.org/start/whitepaper/whitepaper.htm>):

- *Bidrag fra organisationer fra det civile samfund til Europa-Kommissionens høring om hvidbogen om ungdomspolitik, 3. udgave, høring i Det Økonomiske og Sociale Udvalg i Bruxelles den 20. februar 2001*
- *Strategi og hovedmål for en ungdomspolitik i Den Europæiske Union, andet bidrag fra Det Europæiske Ungdomsforum til Europa-Kommissionens hvidbog om ungdomspolitik vedtaget af Ministerrådet i Bruxelles den 6.-7. april 2001 [FR, EN].*

BILAG 2

OVERSIGT OVER AKTIONER I EUROPA PÅ UNGDOMSFRONTEN

1. PROGRAMMET UNGDOM

I 1988 iværksatte Den Europæiske Union programmet Ungdom for Europa, hvis formål var at fremme udvekslingen af unge fra forskellige lande⁵⁰. I perioden 1989-1991 deltog omkring 80 000 unge i alderen 15-25 år i programmet. I juli 1991 blev det andet Ungdom for Europa-program vedtaget i medfør af artikel 149 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab⁵¹, og i marts 1995 begyndte programmets tredje fase. Det udløb i 1999⁵².

I 1996 udvidede Europa-Kommissionen programmet, så det ikke blot omfattede udvekslinger, og stillede forslag om et EF-handlingsprogram for en Europæisk Volontørtjeneste for Unge⁵³. Dette blev et fuldstændigt EF-handlingsprogram i 1998, således at unge nu kan deltage som volontører i sociale, kulturelle og miljømæssige aktiviteter til fordel for lokalsamfundet⁵⁴.

Generelt har programmet Ungdom for Europa og Den Europæiske Volontørtjeneste fremmet udviklingen af europæiske, nationale og lokale projekter, som unge deltager i, især unge med særlige vanskeligheder.

I april 2000 vedtog Ministerrådet og Europa-Parlamentet programmet Ungdom, som dækker perioden 2000-2006⁵⁵. Dette program går videre end programmet Ungdom for Europa og Den Europæiske Volontørtjeneste, idet det i højere grad fokuserer på unges erhvervelse af viden og øget samarbejde mellem medlemsstaterne om udviklingen af en ungdomspolitik⁵⁶. Desuden spiller almen og faglig uddannelse uden for skolen ("informel uddannelse") en vigtigere rolle i Ungdomsprogrammet. Projekter, hvortil der ydes støtte under Ungdomsprogrammet, skal have en vis tilknytning til følgende områder:

Udvekslinger under Ungdom for Europa

Den Europæiske Volontørtjeneste

Gruppeinitiativer og Fremtidens kapital

---

⁵⁰ EFT L 158 af 25.6.1988.

⁵¹ EFT L 217 af 6.8.1991.

⁵² EFT L 87 af 20.4.1995.

⁵³ KOM(1996) 610 af 23.12.1996.

⁵⁴ EFT L 214 af 31.7.1998.

⁵⁵ EFT L 117 af 18.5.2000, s. 1-10.

⁵⁶ Se <http://europa.eu.int/comm/education/youth/youthprogram.html> for yderligere oplysninger.

Fælles aktioner med uddannelsesprogrammet (Socrates) og erhvervsuddannelsesprogrammet (Leonardo da Vinci)

Støtteforanstaltninger.

Desuden er programmet åbent for deltagere fra Norge, Island, Liechtenstein og ansøgerlande (dvs. lande i Østeuropa samt Cypern, Malta og Tyrkiet). Under bestemte omstændigheder kan der ligeledes gennemføres aktiviteter med tredjelande (f.eks. lande i Middelhavsområdet, Sydøsteuropa, Samfundet af Uafhængige Stater og Latinamerika).

2. POLITISKE INITIATIVER, SOM VEDRØRER UNGDOMMEN

Ansvar for ungdomsanliggender ligger normalt hos de nationale, regionale og lokale myndigheder i medlemsstaterne. Men et mere indgående blik på traktaterne⁵⁷ afslører, at der er en europæisk dimension i ungdomsanliggender på en lang række områder, der er dækket af Fællesskabet.

Det hedder i artikel 6 i traktaten om oprettelse af Den Europæiske Union, at "Unionen bygger på principperne om frihed, demokrati og respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder samt retsstatsprincippet". Artiklen henviser til konventionen om beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der blev underskrevet i Rom i 1950.

Artikel 13 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab handler om bekæmpelse af forskellige former for forskelsbehandling i Den Europæiske Union. I henhold til denne artikel kan Den Europæiske Union træffe "hensigtsmæssige foranstaltninger til at bekæmpe forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering".

Med artikel 17 i EF-traktaten blev det europæiske borgerskab indført i Den Europæiske Union. Det hedder i artiklen, at "unionsborgerskab har enhver, der er statsborger i en medlemsstat. ... Unionsborgerne har de rettigheder og er underkastet de pligter, der er indeholdt i denne traktat."

Det hedder i EF-traktatens artikel 125 - som skal fortolkes i forbindelse med samme traktats artikel 2 - at "medlemsstaterne og Fællesskabet arbejder i henhold til dette traktatafsnit på at udvikle en samordnet strategi for beskæftigelse og især for fremme af en veluddannet, velkvalificeret og smidig arbejdsstyrke og arbejdsmarkeder, som reagerer på økonomiske forandringer". Den Europæiske Union vedtog derfor den europæiske beskæftigelsesstrategi i 1997 i Luxembourg.

EF-traktatens artikel 136 er en anerkendelse af arbejdstagernes arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder. Inden for disse rammer hedder det, at "Fællesskabet og medlemsstaterne [...] har som mål at fremme beskæftigelsen, en forbedring af leve- og arbejdsvilkårene [...] en passende social beskyttelse, dialogen på arbejdsmarkedet, en udvikling af de menneskelige ressourcer, der skal muliggøre et varigt højt beskæftigelsesniveau, og bekæmpelse af social udstødelse."

---

⁵⁷ For yderligere oplysninger om traktaterne, se http://europa.eu.int/abc/treaties_en.htm

I EF-traktatens artikel 137 nævnes aktiviteter på nationalt plan, som Fællesskabet støtter, f.eks. forbedring af arbejdsmiljøet for at beskytte arbejdstagernes sikkerhed og sundhed, arbejdsvilkår, information og høring af arbejdstagerne, integration af personer, der er udstødt fra arbejdsmarkedet osv.

EF-traktatens artikel 146 henviser til Den Europæiske Socialfond, som bidrager til finansieringen af foranstaltninger til udvikling af de menneskelige ressourcer, "[...] som skal lette arbejdskraftens adgang til beskæftigelse og fremme dens geografiske og faglige bevægelighed inden for Fællesskabet samt lette tilpasningen til industrielle ændringer og til ændringer i produktionssystemerne [...] ". Unge er direkte berørt af de projekter, som finansieres gennem Den Europæiske Socialfond.

EF-traktatens artikel 149 er retsgrundlaget for samarbejdet på europæisk plan inden for uddannelses- og ungdomsanliggender. Her understreges uddannelsens centrale betydning for de unges muligheder for at bo, studere og flytte frit i et Europa uden grænser. I artikel 149 opregnes de forskellige områder, hvor Fællesskabet kan udvikle et samarbejde: "[...] gennem undervisning i og udbredelse af medlemsstaternes sprog; [...] studerendes og læreres mobilitet, [...]; [...] samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne; [...] udvekslingen af oplysninger og erfaringer om spørgsmål, som er fælles for medlemsstaternes uddannelsessystemer; [...] udvikling af udvekslingen af unge og ungdomsledere; [...] fjernundervisning". Artikel 149 er retsgrundlaget for programmerne Ungdom og Socrates.

Det hedder i EF-traktatens artikel 150, at "Fællesskabet iværksætter en erhvervsuddannelsespolitik", der supplerer medlemsstaternes aktioner. Her defineres de mål, der skal nås, og det understreges, at "navnlig unge" skal have adgang til erhvervsuddannelser og mobilitetsaktioner. Artikel 150 er retsgrundlaget for Leonardo-programmet (se også kapitel 1).

EF-traktatens artikel 151 er retsgrundlaget for det kulturelle samarbejde på europæisk plan. I henhold til denne artikel supplerer Fællesskabet medlemsstaternes aktioner på områder som "europæiske folkeslags kultur og historie...kulturarv, der er af europæisk betydning....ikke-kommercielle udvekslinger .... kunstneriske og litterære frembringelser, herunder den audiovisuelle sektor". Skønt unge ikke er udtrykkeligt nævnt, er de direkte berørt af aktioner inden for disse rammer. EF-traktatens artikel 151 er retsgrundlaget for programmet Kultur 2000, som bl.a. yder støtte til projekter, der fremmer kulturarv, kunstneriske og litterære frembringelser, fagfolks mobilitet, formidling af kunst og kultur og interkulturel dialog samt kendskab til Europas historie.

I henhold til EF-traktatens artikel 152 skal Fællesskabets indsats bidrage til at sikre et højt sundhedsbeskyttelsesniveau ved fastlæggelsen og gennemførelsen af alle Fællesskabets politikker og aktiviteter. Der henvises i artiklen eksplicit til Fællesskabets kompetence til at udvikle en "indsats for at begrænse narkotikarelaterede helbredsskader, herunder oplysning og forebyggelse".

Artikel 153 i EF-traktaten vedrører forbrugerbeskyttelse. Her står følgende: "For at fremme forbrugernes interesser og sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau bidrager Fællesskabet til at beskytte forbrugernes sundhed, sikkerhed og økonomiske interesser og til at fremme deres ret til oplysning og uddannelse og til at organisere sig".

Artikel 163-173 i EF-traktaten henviser til, at Det Europæiske Fællesskab har som mål at styrke det videnskabelige og teknologiske grundlag for Fællesskabets industri og at fremme udviklingen af dens internationale konkurrenceevne. På dette grundlag stillede Kommissionen i februar 2001 forslag om et rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling, som udgør det vigtigste virkemiddel til støtte for oprettelsen af det europæiske forskningsrum. Dette omfatter støtte til unge forskeres uddannelse og mobilitet på europæisk niveau (jf. EF-traktatens artikel 164, litra d).

På grundlag af EF-traktatens artikel 177 bidrager Det Europæiske Fællesskab til en bæredygtig økonomisk og social udvikling i udviklingslandene, deres integration i verdensøkonomien og kampagnen mod fattigdom i disse lande. Denne artikel er et af Fællesskabets vigtigste redskaber til at opfylde behovene hos unge i udviklingslandene.

Inden for rammerne af disse artikler er der eller vil der blive udviklet politiske initiativer til fordel for disse unge. Hovedtemaerne er følgende:

- ***unge***

Ud over ovennævnte program Ungdom er der navnlig tale om resolutioner fra Ministerrådet, f.eks. resolutionen om unges medbestemmelse⁵⁸, om den informelle uddannelsesdimension ved sportsaktiviteter⁵⁹, om social inddragelse af unge⁶⁰ og om fremme af unges initiativ, iværksætterånd og kreativitet⁶¹.

- ***beskæftigelse***

Den europæiske beskæftigelsesstrategi blev iværksat på det ekstraordinære rådsmøde i Luxembourg i november 1997 - og betegnes ofte som "Luxembourg-processen". Medlemsstaterne og Kommissionen vedtog at videreføre denne nye proces forud for ratificeringen af Amsterdam-traktaten og beskæftigelseskapitlet, som er retsgrundlaget for processen⁶², hvilket viser den prioritet, som både dengang og nu tillægges beskæftigelsen, arbejdsmarkedsforhold og en lang række dertil knyttede politiske områder.

Inden for rammerne af den europæiske beskæftigelsesstrategi er unge en af Europa-Kommissionens og medlemsstaternes højst prioriterede målgrupper for den fælles indsats for at mindske og forebygge arbejdsløshed. Således har der f.eks. altid i beskæftigelsesretningslinjerne været henvist til medlemsstaternes mål, nemlig at tilbyde alle arbejdsløse en 'ny chance', før de har været arbejdsløse i seks måneder. Efter topmødet i Lissabon blev den almene og faglige uddannelseskomponent styrket, hvilket understregede nødvendigheden af, at medlemsstaterne - og andre aktører såsom arbejdsmarkedets parter - udvikler og gennemfører omfattende, sammenhængende strategier for livslang uddannelse. Især nævnes behovet for at "sikre unge de grundlæggende færdigheder, der er relevante for arbejdsmarkedet",

---

⁵⁸ EFT C 42 af 17.2.1992, s. 1-2.

⁵⁹ EFT C 8 af 12.1.2000, s. 5.

⁶⁰ EFT C 374 af 28.12.2000, s. 5-7.

⁶¹ EFT C 196 af 12.7.2001, s. 2-4.

⁶² Se kapitel VIII, beskæftigelse, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab vedrørende denne procedure, og især EF-traktatens artikel 128.

"begrænse analfabetisme blandt unge", og "i betydelig grad mindske antallet af unge, der tidligt går ud af skolen"⁶³. Der stilles også krav om, at der i medlemsstaterne "i særlig grad bør tages hensyn til unge med indlæringsvanskeligheder og uddannelsesmæssige problemer." Andre retningslinjer om social inddragelse, fremme af iværksætterånd og lige muligheder for mænd og kvinder er også yderst relevante for unge.

- *almen og faglig uddannelse*

Rådet vedtog på sit topmøde i Lissabon i marts 2000 en langsigtet strategi for en konkurrencedygtig, videnbaseret økonomi med mere og bedre beskæftigelse og social samhørighed. Denne strategi indeholder nye mål for de forskellige politiske områder, som er tæt relateret til ungdommen, f.eks. uddannelse, beskæftigelse, social inddragelse, information og det civile samfund. Rådet definerede nye prioriteter for tilbuddet af uddannelsesmuligheder, som tilpasses målgrupperne, så de passer til det trin i livet, de befinder sig på. Strategien indeholder tre hovedbestanddele. a) udvikling af uddannelsescentre; b) fremme af nye grundfærdigheder; og c) mere gennemsigtige kvalifikationer. Et af de vigtigste mål er at øge investeringerne i menneskelige ressourcer, halvere antallet af 18-24-årige, som forlader skolen med en lavere sekundær uddannelse, og som ikke inden 2010 deltager i yderligere almene eller faglige uddannelses tiltag, gøre skoler og uddannelsescentre - som alle er koblet på internettet - til åbne uddannelsescentre, støtte alle befolkningsgrupper og bruge de mest hensigtsmæssige metoder til at definere nye grundlæggende færdigheder.

I november 2001 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om livslang uddannelse ("Making a European Area of Lifelong Learning a Reality")⁶⁴. En af prioriteterne vedrører værdisætning af læring og behovet for at forbedre den måde, som deltagelse i undervisning og undervisningens resultater forstås og vurderes, navnlig i forbindelse med undervisning/uddannelse, som ikke sker i skoleregi (dvs. informel uddannelse).

I marts 2001 fremlagde Kommissionen en handlingsplan for eLearning om opkobling af skolerne på internettet, og som omhandler infrastruktur, faglig uddannelse, tjenesteydelser samt indhold, samarbejde og dialog⁶⁵.

I juli 2001 vedtog Ministerrådet og Europa-Parlamentet henstillingen om mobilitet for studerende, personer under erhvervsuddannelse, unge volontører, undervisere og erhvervslærere. Målet er at få fjernet hindringer for mobilitet, indføre tværnational mobilitet i de nationale politikker og bidrage til formidlingen af god praksis⁶⁶.

I juli 2001 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om styrkelse af samarbejdet med tredjelande inden for de videregående uddannelser⁶⁷. Meddelelsen har to formål.

---

⁶³ EFT L 22/18 af 24.1.2001, s. 18-26.

⁶⁴ Meddelelse fra Kommissionen: "Making a European Area of Lifelong Learning a Reality".

⁶⁵ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet Handlingsplan for eLearning - Overvejelser om fremtidens uddannelse.

⁶⁶ EFT L 215 af 9.8.2001 s. 30-37.

⁶⁷ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om styrkelse af samarbejdet med tredjelande inden for de videregående uddannelser - KOM(2001) 385 endelig.

Der skal udvikles menneskelige ressourcer af høj kvalitet i partnerlandene og inden for EF via gensidig udvikling af menneskelige ressourcer, og EF skal fremmes som et verdensomspændende ekspertisecenter for almen/faglig uddannelse samt for videnskabelig og teknologisk forskning.

I øjeblikket er Kommissionen ved at udarbejde et forslag til direktiv om adgang til Unionen for statsborgere fra tredjelande med henblik på studier eller erhvervsuddannelse. Denne retsakt vedrører hundredtusindvis af studerende. Forslaget har til formål at lette udenlandske studerendes adgang og også i den forbindelse at fremme Europa som et verdensomspændende uddannelses- og ekspertisecenter.

- **Informationssamfund**

*Handlingsplanen eEurope 2002*⁶⁸, som blev godkendt på topmødet i Feira i juni 2000, udgør en væsentlig del af Lissabon-strategien og omfatter en række foranstaltninger, som skal fremskynde Europas indtræden i informationssamfundet. Aktionen "Unge europæere og den digitale tidsalder" har til formål at fremme brugen af digital teknologi og internettet i skolerne i EU samt erhvervelse af nye kvalifikationer. E-uddannelse spiller en vigtig rolle i forbindelse med gennemførelsen af målsætningerne for *handlingsplanen eEurope 2002*, og derfor har Kommissionen vedtaget den nævnte *handlingsplan for eLearning*.

Endvidere vil tre andre foranstaltninger under *handlingsplanen eEurope* lette unges integration i informationssamfundet. Det drejer sig om "Hurtigere adgang til Internet for forskere og studerende", som medrører forbedring af forskning og universitetsnetværk i EU, "Arbejde i den videnbaserede økonomi", som lægger vægt på livslang læring og færdigheder på det digitale område, samt "Deltagelse for alle", som fremmer offentlighedens adgang til Internet.

Med hensyn til forskning og teknologisk udvikling i informationssamfundet har Europa-Kommissionen lanceret flere initiativer med det formål at skabe en kritisk masse af ressourcer, som kan understøtte, styre og fremme forskning og innovation inden for uddannelse. Teknologien bag *eLearning* spiller en afgørende rolle, for den giver EU-borgerne en fleksibel og omkostningseffektiv adgang til ressourcer og tjenesteydelser på uddannelsesområdet, hvor der tages hensyn til borgernes behov, og hvor borgerne har mulighed for at udvikle de grundlæggende færdigheder, som er nødvendige i videnssamfundet. Forskningsprogrammet IST (Information Society Technologies) - der indgår som led i det 5. rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling - prioriterer uddannelse. Der finansieres i øjeblikket en række IST-projekter på uddannelsesområdet. De omfatter teknologisk udvikling og projekter, som fremmer unges adgang til og integration i informationssamfundet.

- **iværksætterånd**

I maj 2000 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om "Udfordringer for erhvervspolitikken i den videnbaserede økonomi"⁶⁹, hvor det hedder, at "Iværksætteruddannelse er endnu et middel til at opnå en mere dynamisk

---

⁶⁸ "eEurope 2002 - Et informationssamfund for alle. Handlingsplan" (<http://europa.eu.int/eeurope>).

⁶⁹ KOM(2000) 256, endelig udg. (EFT C 311E af 31.12.2000, s. 180-186).

iværksætterkultur. Der skal undervises i almen viden om virksomhedsdrift og iværksættervirksomhed hele vejen op igennem primær-, sekundær- og tertiæruddannelserne" og "For at få populationen af iværksættere til at ekspandere vil erhvervspolitikken søge at øge antallet af virksomhedsetablerende kvinder, unge og arbejdsløse og fremme ...".

Forummet om iværksætteruddannelser (Nice, oktober 2000)⁷⁰ - som blev arrangeret af Europa-Kommissionen og de franske myndigheder - blev udnyttet til at udveksle oplysninger om god praksis og har øget bevidstheden på europæisk plan om de mål, der skal nås.

Som opfølgning på konklusionerne fra dette forum og inden for rammerne af det flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd, navnlig for små og mellemstore virksomheder (2001-2005)⁷¹ har Kommissionen iværksat et projekt om Best-proceduren om almen og faglig uddannelse i iværksætterkultur. Her fokuseres der på uddannelse - fra primærundervisning til videregående uddannelser - og målet er at få identificeret og vurderet de foranstaltninger og eksempler på god praksis, som er udviklet på nationalt eller lokalt plan, for at fremme iværksætterånd og færdigheder i uddannelsessystemerne.

Den 20. juni 2000 vedtog Det Europæiske Råd i Santa Maria det europæiske charter for små virksomheder⁷². Chartret er en opfordring til medlemsstaterne og Kommissionen om at gøre noget på en række områder for at støtte og bistå små virksomheder. Et af de centrale områder, hvor der kan ske forbedringer, er "Iværksætteruddannelse".

- ***sociale anliggender***

Lissabon-strategien indeholder en opfordring til at udforme en ny, moderniseret socialmodel, som skal dække tre hovedområder: 1) investeringer i mennesker, 2) opbygning af en aktiv, dynamisk velfærdsstat, 3) styrkelse af indsatsen mod arbejdsløshed, social udstødelse og fattigdom. Vedrørende social udstødelse anførte Det Europæiske Råd i Lissabon, at antallet af personer, som lever under fattigdomsgrænsen og er udstødt af samfundet, er uacceptabelt højt i Den Europæiske Union. Der skal gøres en indsats for at forbedre disse unges kvalifikationer, fremme adgangen til viden og bekæmpe arbejdsløsheden.

I december 2000 fastlagde Det Europæiske Råd i Nice de målsætninger for bekæmpelsen af fattigdom og social udstødelse, som Rådet havde godkendt. De fire mål, som blev vedtaget i Nice, er af største relevans for unge, nemlig: 1) at gøre det lettere at deltage i beskæftigelsen og få adgang for alle til ressourcer, rettigheder, varer og tjenesteydelser (områderne social beskyttelse, bolig og grundlæggende ydelser, sundhedspleje, uddannelse, retsvæsen, kultur, sport og fritid nævnes alle specifikt), 2) at forebygge risikoen for udstødelse, 3) at bistå de mest sårbare, 4) at

---

70

http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/index.htm

71 EFT L 333 af 29.12.2000, s. 84-91.

72 Det Europæiske charter for mindre virksomheder blev vedtaget i Rådet (almindelige anliggender) den 13.6.2000.

mobilisere alle relevante organer. Der henvises specifikt til forebyggelse af udstødelse fra skolen og udryddelse af social udstødelse blandt unge.

Rådet opfordrede medlemsstaterne til inden juni 2001 at fastlægge deres prioriteter i henseende til disse målsætninger og forelægge nationale handlingsplaner om bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, som skulle dække en toårsperiode. Det er stadig ikke alle medlemsstater, der har indsendt denne plan. Planerne bekræfter, at fattigdom og social udstødelse blandt unge vækker bekymring i de fleste medlemsstater.

De Europæiske Råd vedtog også den sociale agenda i Nice, som indeholder en definition af de specifikke prioriteter for handling for de næste fem år. Desuden bekræftede det ved samme lejlighed vigtigheden af strategierne til bekæmpelse af alle former for forskelsbehandling i overensstemmelse med traktatens artikel 13.

På topmødet i Stockholm i marts 2001 bekræftedes denne strategi, og Rådet og Europa-Parlamentet blev opfordret til i løbet af 2001 at vedtage et forslag til et program for social integration. Det foreslåede program er en vigtig lejlighed til mellem medlemsstaterne at udveksle erfaringer i henseende til læring og bedste praksis om, hvordan man reducerer og forebygger fattigdom og social udstødelse blandt unge.

- ***sundhed***

Unge er en del af strategien i Fællesskabets handlingsplan om folkesundhed. Ministerrådet (sundhed) vedtog i juli 2001 en fælles holdning om dette program (2001-2006)⁷³. Et af hovedaspekterne er bedre sundhedsinformation og viden om sundhedsspørgsmål. Programmet dækker ligeledes forebyggelse af AIDS og narkotikamisbrug. Rådet vedtog endvidere en henstilling mod unges alkoholmisbrug, især børns og teenagers.

- ***bekæmpelse af racisme og fremmedhad***

I 1997 understregede Rådet i forbindelse med det europæiske år mod racisme, at medlemsstaterne skal gøre en større indsats på dette område og gjorde opmærksom på vigtigheden af uddannelse i denne sammenhæng. I 2000 fremhævede Rådet (uddannelse og ungdom) nødvendigheden af at bekæmpe racisme og fremmedhad blandt unge. På sit møde i maj 2001 vedtog Rådet (ungdom) en erklæring om bekæmpelse af racisme og fremmedhad på internettet gennem en intensivning af arbejdet med unge.

- ***sport***

I erklæring nr. 29 i Amsterdam-traktaten erkendes sportens sociale betydning, især dens rolle som identitetsskaber og samlingspunkt. I erklæringen understreges sportsforeningers og amatørklubbers betydning. På dette grundlag har EU udviklet en aktiv rolle på sportsområdet. EU yder bl.a. støtte til projekter om unges integration gennem sportsaktiviteter, bekæmpelse af doping i sport og en skoleinfo-kampagne om etiske værdier i sporten og de olympiske idealer. Rådet understregede i sin resolution

---

⁷³ EFT C 307 af 31.10.2001, s. 27-40.

fra december 1999⁷⁴ behovet for at udnytte det informelle uddannelsespotentialer i sportsaktiviteter i forbindelse med den europæiske samarbejdspolitik på ungdomsområdet. Det Europæiske Råd vedtog i Nice en erklæring om sportens særtræk og opfordrede Fællesskabet til at tage hensyn til sportens uddannelsesmæssige, kulturelle og sociale værdier i sine aktioner under de forskellige traktatbestemmelser. Det besluttede ligeledes at intensivere det europæiske samarbejde om bekæmpelse af doping.

Europa-Kommissionen har foreslået Rådet og Europa-Parlamentet at udnævne 2004 til "Det Europæiske År for Idrættens Pædagogiske Dimension". Hovedmålene for dette europæiske år bliver at tilskynde uddannelsessektoren og sportsorganisationerne til at samarbejde for at udnytte sportens uddannelses- og integrationsmæssige potentialer, understrege vigtigheden af frivillige aktiviteter inden for sporten som et aspekt af den informelle uddannelse og tilskynde skolerne til at lægge større vægt på sportsaktiviteterne i skoletiden og i skoleudvekslinger.

3. FINANSIERING AF PROJEKTER INDEN FOR BESKÆFTIGELSE, UDDANNELSE, KULTUR OG BESKYTTELSE AF DE UNGE

Der findes en række andre finansieringskonti inden for områderne uddannelse, beskæftigelse, kultur og beskyttelse af de unge, som direkte eller indirekte støtter foranstaltninger rettet mod unge. Her kommer et par eksempler:

Infrastruktur: i finansieringsperioden 2000-2006 yder Den Europæiske Regionalfond støtte til infrastrukturprojekter i bestemte regioner, bl.a. projekter til fordel for unge (f.eks. ungdomscentre, skoler osv.).

Beskæftigelse og social inddragelse: i finansieringsperioden 2000-2006 yder Den Europæiske Socialfond backup-støtte til foranstaltninger inden for arbejdsmarkedsanliggender, social inddragelse, information og rådgivning osv. på nationalt og regionalt plan, som er specifikt rettet mod unge.

Undervisning: under Socrates-programmet ydes der støtte til udvekslings- og mobilitetsforanstaltninger for unge, som går i skole eller på en højere læreanstalt.

Erhvervsuddannelse: Leonardo-programmet giver unge adgang til moderne erhvervsuddannelser, sprogundervisningsfaciliteter og arbejde i udlandet.

Kultur: under programmet Kultur 2000 afsættes der midler til projekter på områderne kreativitet og mobilitet, formidling af kunst og kultur samt interkulturel dialog og viden om europæisk historie; disse områder har alle en ungdomsdimension.

Beskyttelse af de unge: under Daphne-programmet ydes der støtte til forebyggende foranstaltninger rettet mod at udrydde vold mod børn, unge og kvinder.

---

⁷⁴ EFT C 8 af 12.1.2000, s. 5.

4. CHARTRET FOR GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER

Vedtagelsen af chartret for grundlæggende rettigheder i Nice i december 2000 var et vigtigt skridt. Chartret er en enkelt tekst, som kombinerer befolkningernes civile, politiske, økonomiske, sociale og arbejdsmarkedsmæssige rettigheder. De to kapitler om friheder (kapitel II) og solidaritet (kapitel IV) er en udtrykkelig anerkendelse af børn og unges rettigheder (se artikel 14 om "Ret til uddannelse", artikel 24 om "Børns rettigheder" og artikel 32 om "Forbud mod børnearbejde og beskyttelse af unge på arbejdspladsen").

5. STØTTE FRA EUROPA-PARLAMENTET

Europa-Parlamentet har aktivt støttet aktiviteter på europæisk plan rettet mod unge, især i forbindelse med vedtagelse af ungdomsprogrammerne. I marts 1999 vedtog Parlamentet en "beslutning om en ungdomspolitik for Europa", hvor det understregede "ungdomsfænomenets voksende styrke" som følge af de økonomiske og kulturelle ændringer i vore europæiske samfund⁷⁵.

I april 2001 afholdt Udvalget om Ungdom en offentlig høring om ungdom. Deltagerne var medlemmer af Parlamentet, ungdomsekspertter, repræsentanter fra sociale og økonomiske organisationer, ungdomsorganisationer og ikke-organiserede unge. Det høje deltagerantal og de mange diskussioner var imponerende og bidrog til at gøre mødet til en succes.

Udvalgets ordfører fastslog på høringen, at der stadig ikke findes en sammenhængende ungdomspolitik i Europa, og at hvidbogens hovedformål skulle være at udvikle en integreret strategi til at løse unges problemer⁷⁶. Europa-Parlamentet understregede også, at hvidbogen skulle være en ressource af ideer, inspiration og diskussion og indeholde eksempler på god praksis med henblik på at tilskynde medlemsstaterne og de regionale og lokale myndigheder til at tage nye initiativer.

De unge sagde, at de nærede store forventninger til hvidbogen, især på områder som information, forskelsbehandling, lige muligheder for unge handicappede, formel og informel uddannelse, beskæftigelse og social inddragelse, deltagelse i udvekslingsprogrammer, demografiske forandringer i Europa og unges deltagelse i samfundet. Der blev givet udtryk for, at der var brug for en reel europæisk ungdomspolitik, og at ungdomspolitikken på alle niveauer, fra lokalt til europæisk, skulle være komplementær og koordineres mellem de forskellige niveauer.

6. BIDRAG FRA DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

De unge er indirekte repræsenteret i Det Økonomiske og Sociale Udvalg (ØSU), fordi mange af ØSU's medlemmer er knyttet til organisationer med ungdomsafdelinger, som

---

⁷⁵ EFT C 175 af 21.6.1999, s. 50.

⁷⁶ Europa-Parlamentet, Generaldirektoratet for forskning, resumé af den offentlige høring om ungdom afholdt af Udvalget om Kultur, Ungdom, Uddannelse, Medier og Sport den 24. april i Bruxelles, IV/WIP/2001/04/0094, den 18. maj 2001.

er aktive på nationalt, regionalt og lokalt plan. I november 2000 vedtog ØSU en initiativudtalelse om ungdomspolitik⁷⁷. I henhold til denne udtalelse skal ungdomspolitikken betragte de unge som en "ressource for samfundet", og ungdomspolitikken give dem mulighed for at blive "aktive, frie og ansvarlige borgere". Ungdomspolitikken skal betragtes som en "integreret tværsektoriel politik", som skal "forbedre og udvikle de unges levevilkår og medindflydelse, og den omfatter alle sociale, kulturelle og politiske spørgsmål, der angår dem og andre grupper i samfundet."

I februar 2001 afholdt ØSU og Europa-Kommissionen sammen med Den Europæiske Unions Ungdomsforum en høring i det civile samfund om hvidbogen. Høringen var yderst givtig, fordi man derved fik førstehåndsoplysninger om de unges situation i Europa og deres sociale, økonomiske og personlige forventninger.

De regionale og lokale myndigheder repræsenteret i Regionsudvalget er i de fleste medlemsstater centrale aktører i henseende til gennemførelsen af ungdomspolitikken. I 1999 vedtog Regionsudvalget en initiativudtalelse om "Lokalt og regionalt samarbejde om beskyttelse af børn og unge mod mishandling og omsorgssvigt i Den Europæiske Union"⁷⁸. Regionsudvalget understregede her behovet for en EU-dækkende strategi for forebyggelse af misbrug og omsorgssvigt af børn og unge i respekt for de nationale, regionale og lokale myndigheders ansvar. Regionsudvalgets holdning er, at børn og unge skal inddrages i beslutninger, som har indflydelse på deres tilværelse, og at man skal lytte til, hvad de har at sige. På den måde kan man bidrage til at forebygge misbrug. I henhold til Regionsudvalget forudsætter en decentraliseret struktur i et Europa, der er tættere på borgerne, mere koordination, grænseoverskridende og tværnationalt samarbejde, og at børn og unge ikke bliver glemt i denne proces.

7. DIALOG MED DET EUROPÆISKE UNGDOMSFORUM

Det Europæiske Ungdomsforum blev grundlagt i 1979 med henblik på at repræsentere ungdomsorganisationer på europæisk plan og indlede en dialog med de unge. Medlemmerne er de nationale ungdomsråd i EU-medlemsstaterne og internationale, ikke-statslige ungdomsorganisationer. Forummet skaber daglig kontakt og kommunikation med og mellem medlemsorganisationerne - som har millionvis af medlemmer - og enkeltpersoner. Dets mål er bl.a. at udvide sin repræsentativitet. Ungdomsforummet har erhvervet en betydelig ekspertviden om ungdomsarbejde, ungdomspolitik, ikke-statslige ungdomssektorer og spørgsmål vedrørende det civile samfund. Det er repræsenteret i Europa-Kommissionens arbejdsgrupper og deltager i udvælgelsen af projekter under programmet Ungdom.

Desuden spillede det en vigtig rolle i den høringsproces, der blev gennemført før udarbejdelsen af denne hvidbog; det deltog i denne høring af unge og afholdt sammen med Kommissionen og ESF høringen af organisationer fra det civile samfund.

---

⁷⁷

⁷⁸ Regionsudvalgets udtalelse af 18.11.1999, KOM-7/017.

Ungdomsfonden udarbejdede sit eget bidrag og fremlagde det til diskussionen om hvidbogen⁷⁹.

8. EUROPARÅDETS ARBEJDE

I 1970'erne nedsatte Europarådet Det Europæiske Ungdomscenter og Den Europæiske Ungdomsfond i Strasbourg. I 1995 blev det andet Europæiske Ungdomscenter indviet i Budapest. Programmer og projekter gennemført af Det Europæiske Ungdomscenter og Den Europæiske Ungdomsfond blev forvaltet i henhold til princippet om fælles forvaltning⁸⁰.

Europarådet vedtog en række erklæringer og resolutioner om spørgsmål som unges medindflydelse, borgerskab, informel uddannelse, mobilitet og bekæmpelse af racisme.

I marts 1992 vedtog det europæiske charter om unges medindflydelse i kommunalt og regionalt liv⁸¹. Chartret indeholder en opfordring til i højere grad at inddrage unge i offentlige spørgsmål på regionalt og lokalt plan samt til at gennemføre "forskellige former for medindflydelse" for "alle unge uden forskel". I henstillingen om unges medindflydelse og fremtidens civile samfund, der blev vedtaget i 1997, bekræftede Ministerkomitéen atter, at de unges deltagelse er af afgørende betydning for det civile samfunds udvikling, således at der kan skabes en positiv opfattelse af unge som en kilde til konstant fornyelse af det demokratiske samfund⁸².

På Europarådets femte konference i Bukarest i april 1998 erklærede ungdomsministrene, at unges inddragelse i arbejdslivet vil ske på baggrund af de færdigheder og kvalifikationer, som de erhverver fra den informelle uddannelse, som er et supplement til de traditionelle undervisningsmodeller. Et skridt videre blev taget med Europarådets henstilling om informel uddannelse fra januar 2000, hvor det anerkendte, at de formelle uddannelsessystemer alene ikke kan opfylde kravene fra de hastige og konstante teknologiske, sociale og økonomiske ændringer, og at disse derfor bør styrkes gennem informelle uddannelsesformer⁸³.

Bekæmpelsen af racisme, fremmedhad og intolerance har længe stået højt på Europarådets dagsorden. I begyndelsen af 1990'erne iværksatte det en bred europæisk ungdomskampagne i samarbejde med europæiske ungdomsorganisationer for et tolerant samfund og for at tilskynde til pilotprojekter. Europarådet fokuserede ligeledes på udviklingen af et ungdomskort som et servicekort, der skulle gøre det lettere for unge at deltage i mobilitetsprojekter, fremme en volontørtjenesteordning for unge på nationalt og europæisk plan, bevare interrail-systemet til rimelige penge og sikre støtte til nonprofit-platforme, som aktivt arbejder med udvekslingsordninger

---

⁷⁹ Strategi og hovedmål for en ungdomspolitik i Den Europæiske Union, andet bidrag fra Det Europæiske Ungdomsforum til Europa-Kommissionens hvidbog om ungdomspolitik vedtaget af Ministerrådet i Bruxelles den 6.-7. april 2001.

⁸⁰ Vedrørende princippet om fælles forvaltning, se fodnote 19.

⁸¹ Resolution 237, vedtaget den 19.3.1992 af Congress of Local and Regional Authorities of Europe (CLRAE).

⁸² Ministerkomitéen, henstilling nr. R(97)3, vedtaget den 4.2.1997.

⁸³ Europarådets Parlamentariske Forsamling, henstilling 1437 om informel uddannelse, vedtaget den 24.1.2000, art. 7, litra i.

for unge. I 1998 blev der etableret et partnerskab mellem Europa-Kommissionen og Europarådet for at udvikle et uddannelsesprogram for ungdomstrænere og fremme fælles værdier såsom menneskerettigheder, et pluralistisk demokrati, retsstatsprincippet, et aktivt borgerskab og samarbejde på europæisk plan⁸⁴. Den konkrete aktion, som partnerskabet resulterede i, omfatter uddannelsespublikationer og samarbejde om rådgivning og uddannelsesbegivenheder.

9. UNDERSØGELSER OG RUNDSPØRGER IVÆRKSAT AF EUROPA-KOMMISSIONEN

Kommissionen har inden for rammerne af Ungdom for Europa-programmet finansieret omkring 30 undersøgelser i de seneste fem år. Der er navnlig tale om sammenlignende analyser, men også om case studies. Emnerne for undersøgelserne kan inddeles i tre kategorier: 1) ugunstigt stillede risikogrupper bestående af unge, 2) unges værdier, forventninger og identitet, især i forhold til Europa (herunder spørgsmålet om unge indvandrere, racisme og fremmedhad), og 3) informelle uddannelsesmetoder.

Under programmet for den europæiske volontørtjeneste er der finansieret 4 undersøgelser, der vedrører sport som middel til at fremme unges sociale integration, civile tjenester i medlemsstaterne, unge handicappedes adgang til den europæiske volontørtjeneste og beviser for udstået volontørtjeneste (nationale eller andre).

Her skal det bemærkes, at disse analyser er blevet suppleret med en række evalueringer af den europæiske volontørtjeneste.

IARD-instituttet (Milano) har foretaget en undersøgelse af unges situation og ungdomspolitikker i medlemsstaterne, som blev offentliggjort i juni 2001⁸⁵. Denne undersøgelse er en oversigt over kvantitative og kvalitative data om unges situation og forventninger. Undersøgelsen indeholder desuden en beskrivelse af ungdomspolitikker og -strukturer i medlemsstaterne.

Inden for rammerne af det flerårige program for små og mellemstore virksomheder i Den Europæiske Union (1997-2000)⁸⁶ har Kommissionen fremlagt en undersøgelse om unge iværksættere, kvindelige iværksættere, iværksættere fra etniske mindretal og iværksættere, der indgår i partnerskaber, i Den Europæiske Union og Central- og Østeuropa. Undersøgelsen kortlægger de største problemer og udfordringer, som målgrupperne - de forskellige iværksættergrupper - står over for og indeholder en række henstillinger til, hvordan man kan hjælpe dem i deres udvikling.

Parallelt med dette arbejde har Kommissionen udarbejdet en oversigt over unge europæeres holdninger. I 1997 blev der således udarbejdet en meningsundersøgelse med titlen Eurobarometer 47,2 - ung i Europa. Som led i forberedelserne til denne hvidbog iværksatte Europa-Kommissionen en ny Eurobarometer-undersøgelse om de unges situation, som blev offentliggjort i november 2001⁸⁷.

---

⁸⁴ <http://www.coe.fr/youth/english/partnership/new/>

⁸⁵ <http://www.europa.eu.int/comm/education/youth/studies.html>

⁸⁶ EFT L 6 af 10.1.1997, s. 25-31.

⁸⁷ http://europa.eu.int/comm/education/youth/ywp/eurobarometer_youth.html